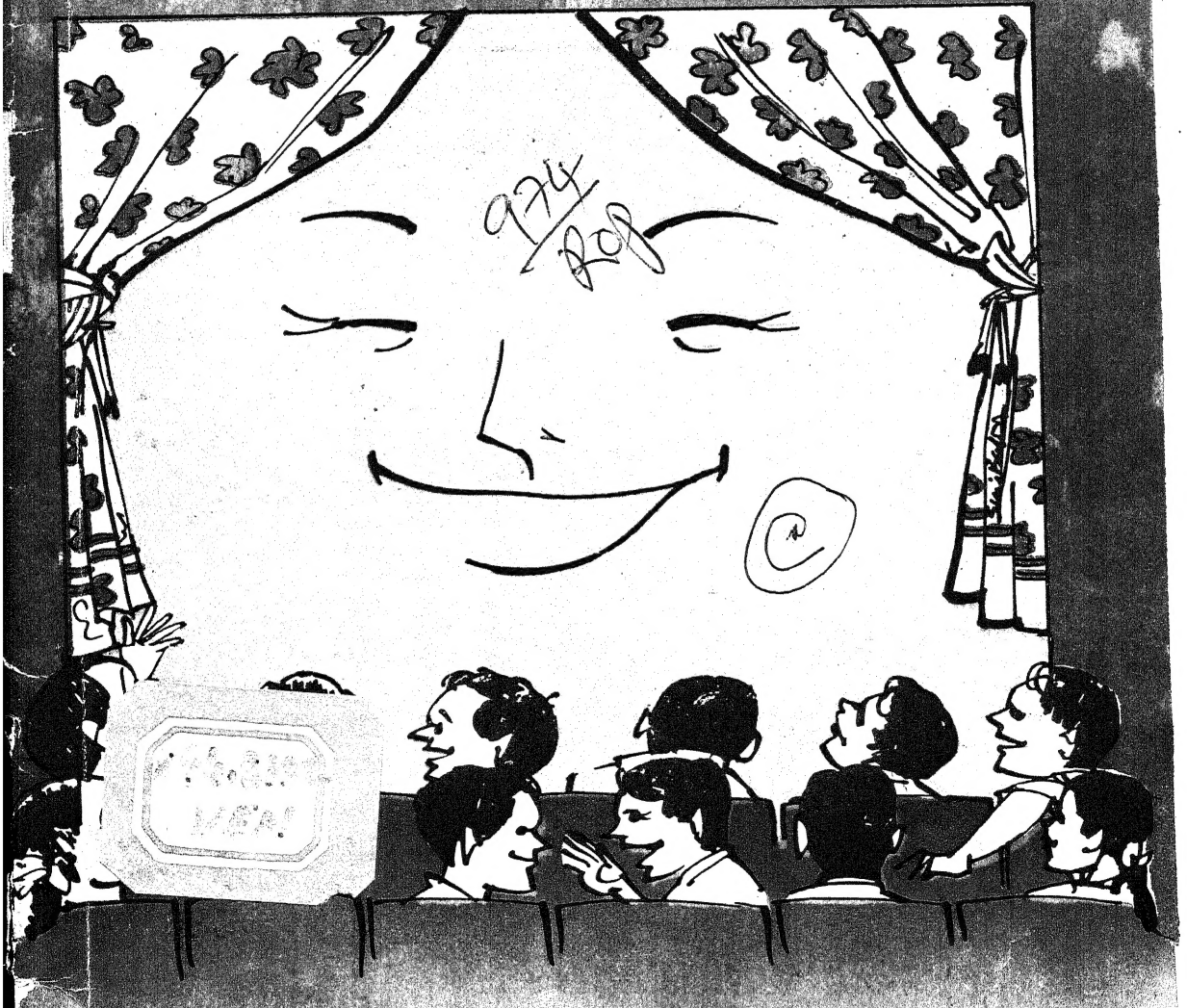

42/1-86

హాస్య బీమా

సంకలనకర్త
మల్లపట్ల వెంకటరావు
అక్షరాలు
చందు

4211-86

పొట్టి బావ

హాస్య నాటికలు

A CC No. 12149

సంకలనకర్త :

మద్దిపట్ల వెంకటరావు

ప్రచురణ :

ఆంధ్రప్రదేశ్ బాలల అకాడమి

బర్మిన్పురా, హైదరాబాదు - 27

POTTI BAAVA (Humorous Playlets for Children)

Compiled by : MADDIPATLA VENKATA RAO

Published by : Buddiga Subbarayan,

Secretary, Andhra Pradesh Baalala Akademi, Hyderabad-27

Editor : Yeditha Kameswara Rao

ACC No 12149

© 1985

ప్రచురణ నెం. 35

వెల : రు. 6/-

ముఖచిత్రం : ఎమ్. కనకసూరిబాబు

చిత్రాలు : సురేంద్ర

ముద్రణ :

పద్మా పవర్ ప్రెస్,

కుత్బుగూడ, హైదరాబాదు - 27

ప్రతులకు :

ఆంధ్రప్రదేశ్ బాలల అకాడమి

బర్క్-త్పురా, హైదరాబాదు-500 027

ఫోన్ : 64701

ముందుమాట

చిన్న పిల్లలకోసం నాటికలు వ్రాయడమంటే కత్తి మీద సామే! నాటికలు మరీ పెద్దవీ కాకూడదు, మరీ చిన్నవీ కాకూడదు. వినోదం కలిగించేవిగా వుండాలి, అయినా విజ్ఞానదాయకాలు కావాలి. క్లిష్ట సమాసాలు ఉండకూడదు. అయినా చక్కని భాషా సారస్వతాలు కలిగిఉండాలి. నాటికలో సంఘర్షణ వుండాలి, అయినా పిల్లలు ప్రదర్శించడానికి అనువుగా వుండాలి... ఈ విధంగా అటు రచనలోను, ఇటు ప్రదర్శనలోను పరస్పరం విరుద్ధంగా కనిపించే విషయాలను నేర్పుగా సమన్వయం చేసుకుంటూ సాగే పిల్లల నాటికలను వ్రాయడం అంటే కత్తిసాము కాదా? అందుకే బహుకౌద్దిమంచి మాత్రమే పిల్లల నాటికలను వ్రాస్తున్నారు. అందులో బహుకౌద్ది నాటికలు మాత్రమే బాలప్రేక్షకుల మన్ననలు పొందుతున్నాయి.

పిల్లల కోసం పెద్దలు ప్రదర్శించేవి, పిల్లల కోసం పిల్లలే ప్రదర్శించేవి - అని పిల్లల నాటికలను స్థూలంగా రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు. రెండోరకం నాటికలను గురించే మనం ఇక్కడ చర్చించుకోవాలి.

పెళ్ళి పండ్లిళ్ళలో - పిల్లలు ఒకచోట చేరినప్పుడు - తాము ఇదివరకు చూచిన నాటక ఘట్టాలనో, తమను ఆలరించిన పాత్యగ్రంథాలలోని ఘట్టాలనో తిరిగి ప్రదర్శించాలన్న - తపన, పిల్లల నాటికలకు నాంది అని చెప్పవచ్చు. తల్లుల చీరలు తెరలుగా, ఇంట్లోవాడే పొడర్లు, తల్లిదండ్రుల దుస్తులు ఆహార్యంగా - నాటకాలు ఆడడంలో ఉండే తీయని అనుభవం అనుభవించిన వారికి మాత్రమే తెలుస్తుంది.

ఆంధ్రదేశంలో చిన్నపిల్లలని రంగస్థలం మీదికి తీసుకు వచ్చిన ఖ్యాతి బాలభారతీ సమాజం వారిది. అంతకు ముందే సురభివారు పిల్లలను చిన్నపిల్లల పాత్రలకు తీసుకున్నా - అన్ని పాత్రలను చిన్న పిల్లలచేతనే వేయించే పద్ధతిని బాలభారతీ సమాజం ప్రారంభించింది. రానురాను బాలనాటక సమాజాల సంఖ్య పెరిగి, వారిచేత వారి ఊహలకు అందని పెద్దపెద్ద నాటకాలను కూడా ప్రదర్శింపజేయడం ఆంధ్రదేశంలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో ఆలవాదమయిపోయింది. ఈ పద్ధతినే శ్రీ బళ్లారి రాఘవ తమ "దక్షిణ భారత రంగస్థలం" అన్న వ్యాసంలో సునిశితంగా విమర్శించారు. దీనిని "ధనారణ్యం కోసం తలపెట్టిన దోపిడీ"గా వర్ణించారు ఆయన. దీనివల్ల ఒక విషయం స్పష్టం అవుతున్నది. పిల్లల చేత నాటికలు ప్రదర్శింప జేసేటప్పుడు వారి భావనా పరిధికి ఒదిగివుండే నాటికలనే ఎన్నుకోవాలి.

దాదాపు ఇదే సమయంలో ఉత్సాహవంతులైన ఉపాధ్యాయుల పర్యవేక్షణలో పాఠశాలల్లో నాటికలు ప్రదర్శించడం ప్రారంభమై, నాటకంలో ఉత్సాహంవున్న విద్యార్థులకు మంచి అవకాశం లభించింది. నిజానికి మొట్టమొదటి తెలుగు టెల్విజన్ నాటక సమాజం వీరేశలింగంగారి 'వ్యవహార ధర్మబోధిని' ప్రదర్శించినప్పుడు అందులో

పాల్గొన్నవారు విద్యార్థులే! ప్రతి పాఠశాల వార్షికోత్సవాలకు ప్రదర్శింప చేసే నాటికా నాటకాలలో పాల్గొన్న విద్యార్థులెందరో తరువాత తరువాత ప్రముఖనటులైనారు.

దాదాపు ఇరవై సంవత్సరాలపాటు ప్రతి సంవత్సరం గుంటూరు జిల్లాలో మారుమూల వున్న మా పాఠశాలలో మా నాయనగారు శ్రీ మొదలి సుబ్రహ్మణ్యంగారి ఆధ్వర్యంలో పాఠ వ్రాసినవో, ఇతరులు వ్రాసినవో నాటికలను ప్రదర్శించడం నా స్వానుభవం. మారుమూల పల్లెటూళ్లలోనే నాటకాలంటే ఇంత ఆసక్తివుంటే, ఇక పట్టణాల విషయం చెప్పాలా?

ఆ తరువాత 1947లో మద్రాసులో ఆంధ్రబాలానంద సంఘం ప్రారంభించబడి పిల్లల నాటకాలకు ఒక ఒరవడి, దానిని బట్టి స్థాయి లభించాయని చెప్పవచ్చు. దానితోపాటు “బాలానందం” కార్యక్రమాలు రేడియోలో ప్రారంభింపబడడంతో ఓక సమీకృతమైన కృషికి చక్కని అవకాశం లభించింది. దానికి తోడు నాటకాలంటే అభినివేశంవున్న న్యాయపతి గామరావు, కామేశ్వరిగార్లకు పిల్లలలోవున్న ఈ సృజనాత్మకతను క్రమ మార్గంలో నిర్దేశించే అవకాశం కలగడం - ఈ అన్ని కారణాలవల్ల కొద్ది రోజుల్లోనే బాలానంద సంఘం నాటికలకు, అవి నిర్వహించే బాలానందం నాటికలకు ఆంధ్రదేశంలో ఆదరం లభించింది.

అలాగే విజయవాడలో పిల్లల కార్యక్రమాలు నిర్వహించడంలో అందరి మన్ననలు పొందిన ఏడిద కామేశ్వరరావుగారి బాలభారతి కూడా పిల్లల నాటికలను అటు రేడియోలోను, ఇటు రంగస్థలం మీద ప్రదర్శించడంలోనూ ఎంతో పేరు ప్రఖ్యాతులు పొందింది. నావంటి వాళ్ళెందరమో “బాలభారతి” సభ్యులం. కామేశ్వరరావు అన్నయ్యగారి దగ్గరనుంచి నాటక పాఠాలు నేర్చుకున్నాం.

ఇప్పటిప్పడే బాలల కార్యక్రమాల నిర్వహణకు పట్టణాలలో ఆయా ప్రాంతాలలో కొన్ని సంఘాలు ఏర్పడి నాటిక ప్రదర్శనలను ఇవ్వడానికి పిల్లలను ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. నవీన బాలానందం సంఘం వంటి సంస్థలు మనకు ప్రతిఊరూ వెలిసినప్పడే పిల్లలలో నివురు గప్పివున్న సృజనాత్మకత వెలికివచ్చే అవకాశం వుంటుంది.

ఇందరి శ్రమతో ఇప్పటిప్పడే పిల్లల నాటికలకు కొంత ఆదరణ, గౌరవం ఏర్పడుతున్నాయి. “చిన్న పిల్లలకి నాటకాలెందుకు?” అన్న తేలికతనం నుంచి “చిన్న పిల్లల నాటికలు ఎలావుండాలి?” అన్న ఆలోచనలోకి పెద్దల లోకం ఇప్పటిప్పడే ఎదుగుతోంది. ఈ తరుణంలో కొన్ని ప్రాథమికమైన విషయాలను గురించి చర్చించుకొని నిర్ణయాలు తీసుకోవలసిన బాధ్యత నాటక రచయితలమీద, ప్రదర్శకుల మీద కూడా వుంది. అందులో మొదటి అంశం పిల్లల నాటికల్లో ఉండదగిన కథావస్తువును గురించి. “బాలనాటికల్లో కథావస్తువు సముచితంగా వుందో లేదో నిర్ణయించడం ఎలా? నిర్ణయించేదెవరు? వినోద విజ్ఞానాలలో దేనికెంత ప్రాముఖ్యం ఇవ్వాలి?” అన్నవి ఆలోచించవలసిన విషయాలు. రెండవది పిల్లల ప్రదర్శనలను గురించి ఏదో ఆషామాషీగా, రంగులుపూసుకొని రంగస్థలంమీదకు వచ్చి వారివారి సంభాషణలు చదివి వెళ్ళి

పోవడమే ప్రదర్శనా? లేక పిల్లలకు రంగస్థల శాస్త్రాన్ని నేర్పాలా? నేర్పితే-ఇంతవరకు నేర్పాలి? - ఇలా ఎన్నో ప్రశ్నలకి కొన్నింటికైనా సమాదానాలు వెతుక్కోవలసిన అవసరం ఇప్పడెంతైనా ఉంది.

పిల్లల నాటికలకు కథావస్తువు ఎటువంటిదై వుంటాలి - అన్నది జటిలమైన ప్రశ్న. నైతిక విలువల బోధన పెద్దల ఆశయం అయితే - నాటిక కేవలం విశోదాత్మకమే అయితే బావుండునని పిల్లల ఆశ. రెంటిని సమంగా మేళవిచే నాటికలు రావాలి. అవి సుబోధకంగా వుండాలి. సాహిత్యపు విలువలున్నాయి. పిల్లల ఆశోచనా పరిధిని దాటిపోకుండా ఉండాలి. ఇన్ని అర్హతలున్న నాటికలు రావాలంటే - పిల్లలతో సన్నిహితంగావుంటూ, వారి మనోగతభావాలను ఊణ్ణంగా అర్థం చేసుకోగలిగినవారే ఇటువంటి నాటికలు వ్రాయడానికి పూనుకోవాలి. సమకాలీన సమస్యలను దిశ్శాత్రంగా నయనా పరిచయం చేసే నాటికలు వ్రాయబడాలి అంతమాత్రాన సాంప్రదాయకమైన కథావస్తువును పూర్తిగా విడనాడకూడదు. ఉదాహరణకు - పంచతంత్రంలోని కథల నాటికీకరణలు - ప్రదర్శనలో ఎంతో రక్తి కట్టడానికి అవకాశం వుంది. అందులో వినోదం వుంది. జంతువుల, పక్షుల వేషాలలో పిల్లలు కనిపించడానికి ఇష్టపడతారు.

కనుక వారికి అటువంటి నాటికలలోవేసే ఉత్సాహం ఉంటుంది ఇక నైతిక బోధనకు అటువంటి గ్రంథాలు ప్రామాణికాలే. ఇతివృత్తానికి ఎంత ప్రాముఖ్యం ఇస్తామో, వాడే భాషకు కూడా అంత ప్రాముఖ్యతను ఇవ్వాలి. తరువాత రోజుల్లో పిల్లలకు సాహిత్యం మీద అభిరుచి కలిగే విధంగా వుండాలి, మనం స్వీకరించే నాటికల కథావస్తువు, దానిని మలచడానికి ఉపయోగించే పలుకు బడులు.

పిల్లల నాటికలు ఇంతవరకు తాత్కాలికంగా కట్టబడిన ఆరుబయలు రంగస్థలాల్లో, కాంతి ప్రసరణం సరిగాలేని వేదికలమీద ప్రదర్శింపబడుతూ వచ్చాయి. వారికి నటనను గురించి అవగాహన చేసుకొనే విధంగా కావలసిన శిక్షణ ఇవ్వాలని ఆలోచించిన వారే ఇంతవరకు లేరు. పిల్లలలోని భావుకతను పెంపొందించి, వారిలోని సృజనాత్మక శక్తికి దోహదం కలిగించాలంటే నాటక ప్రదర్శనకు అవసరమైన కొన్ని అంశాలను వారికి బోధించడం ఎంతైనా అవసరం.

ప్రదర్శనకు అనువైన మంచి పిల్లల నాటికలను ఒకచోట చేర్చి ఒక సంకలనంగా కూర్చడం ఎంత కష్టమో ఈ సంకలనం చూస్తే అర్థం అవుతున్నది. ఇందులోని నాటికలు పాఠకొత్తల కలయిక. ప్రఖ్యాత బాల నాటికల రచయితలు - శ్రీ న్యాయపతి రాఘవరావు, శ్రీ ఏడిద కామేశ్వరరావుగార్ల నాటికలు ఇందులో ఉన్నాయి. రాఘవరావుగారి నాటిక తెలుగు జీవితంలోని ఒక హాస్య ఘట్టాన్ని పొట్టి బావ, చిట్టి మరదళ్ల హాస్యం ద్వారా ప్రస్తుతం చేస్తే, కామేశ్వరరావుగారు తెలుగు జాతీయాల ద్వారా, పలుకుబళ్ళ ద్వారా వ్యక్తంచేశారు. మద్దిపట్ల వెంకట్రావుగారి "గాలిపటం" ఆంగ్లనాటకానుసరణమే అయినా, జీవితం గాలిపటం వంటిదన్న చేదు సత్యాన్ని వెలువరించే చక్కని నాటిక. శ్రీ సదానంద వ్రాసిన "కోతిమంత్రం" నాటిక

దొరికినదానితోనే సంతృప్తిపడాలి, అందని వాటికి అగ్రులు చాచకూడదన్న నీతిని బోధిస్తుంది.

శ్రీ కొర్రపాటి వారి “పరీక్ష చదువులు”, శ్రీరమణమూర్తి గారి “చక్కని రాజమార్గము” ఈనాటి పిల్లల చదువులనే ఒకే సమస్యను రెండుకోణాల నుంచి చూపుతాయి. ఒకదానిలో ఉపాధ్యాయుల బాధ్యతను చాటిచెప్పితే, మరోటి చదువు కోవడమన్న చక్కని రాజమార్గం ఉండగా, పెడబోవల వెంట పోయే విద్యార్థులను గురించి వ్యంగ్యంగా చిత్రిస్తుంది. శ్రీ ‘అనపర్తి’గారి “చేత వెన్నముద్ద” అందరూ ఆడ పిల్లలే పాత్రలుగా ఉన్న నాటిక.

శ్రీమతి కోడూరి లీలావతిగారి “అల్లరి బాజా”, చెరుకుమల్లి భాస్కరరావు గారి “చచ్చిన వారి కళ్లు చేరడేసి” నాటికల్లో సంభాషణలు అతిత్వరితగతిని నడుస్తూ, కథను ముందుకు తీసుకొనిపోతాయి. ఇందులో చాలా నాటికలు రంగస్థలంమీద, రేడియోలో ప్రదర్శింపబడ్డవే! ఇందులో కొందరు రచయితలు స్వీకరించిన సంఘటనలు ఎంతవరకు పిల్లల భావ పరిధిలో ఇముడుతాయో చెప్పడం కష్టం.

ఇందులో ఉన్న నాటికలన్నీ సమకాలీన రచయితలు వ్రాసినవే! ఇలాకాక 1920 ప్రాంతం నుంచి కూడా తెలుగులో వచ్చిన అసలు సినెమైన బాలనాటికలను ఏరికూర్చే బృహత్ప్రయత్నాన్ని కూడా బాలల అకాడమీ చేపట్టవలసివుంది.

కష్టసాధ్యం అయిన సకలన కార్యాన్ని చేపట్టిన శ్రీ వెంకట్రావుగారిని, కొన్ని నాటికలను ఒకచోట చేర్చి నలుగురికీ అందుబాటులో ఉండే విధంగా కూర్చే కార్యక్రమాన్ని చేపట్టిన బాలల అకాడమీని అభినందిస్తున్నాను.

ప్రొఫెసర్ మొదలి నాగభూషణశర్మ

అధ్యక్షులు,

నాటక శాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం

మ న వి

హాస్యం అమృతం లాంటిది. పాలు చిలికితే అమృతం - అంటే వెన్న వచ్చినట్లు, మాటల విన్యాసం హాస్యాన్ని దొర్లిస్తుంది.

హాస్యం నవరసాలలో నాజూకైనది. దానిని ప్రయోగించే వివిధావస్థలలో - అది నవ్విస్తుంది, కవ్విస్తుంది, నొవ్వుజేస్తుంది. నవ్వునవ్వుగా - నొవ్వునొవ్వుగా - అది అందరినీ అలరిస్తుంది - హాస్యం నవ్వింపడానికే కాదు. శరీర ఆరోగ్యానికి కూడా మంచి చిట్కా అంటారు పెద్దలు !

హాస్యానికి అనేక ఛాయలు ఉన్నాయి. మనస్సును పులకలెత్తించే హాస్యమూ ఉంది; కలకపెట్టించే హాస్యమూ ఉంది. చక్కగా చక్కలిగితలు పెట్టినట్లు నవ్విందే సరళమైన హాస్యమే సరసమైన హాస్యం అంటారు. మోటు హాస్యం మొరటుతనానికి లక్షణం. అందుకే, హాస్యం అందరికీ ఆమోదయోగ్యంగాను, అనందపరిచేదిగాను ఉండాలంటారు. సభ్యత సంస్కారము కలిగి సర్దులను మెప్పించేదిగా ఉంటే, అది పది కాలాలపాటు నిలిచి, అందరినీ సంతోషపరుస్తుందనేది నిజం !

హాస్యం ఒకపాటిది కాదు; అది ఒక కళ ! అది అందరికీ లభ్యంకాదు... నేర్పు తీర్పులన్నీ కొందరికే దాని ప్రయోగం సాధ్యమవుతుంది! వారి వారి అంతస్తును బట్టి వన్నెలీను తుంది.

హాస్యం అంటే అందరికీ సరదాయే ! అందులోనూ పిల్లలు హాస్యమంటే ఉరకలు వేస్తారు. నవ్వుతూ, గెంతుతూ ఉండే పిల్లలకు హాస్యం తీయని తాయిలమే అవుతుంది. అందుకే వినోదంతోపాటు విజ్ఞానాన్ని, నైతిక విలువలను పిల్లలకు అందించడానికి - హాస్యాన్ని ఒక సాధనంగా ఉపయోగించుకుంటారు రచయితలు !

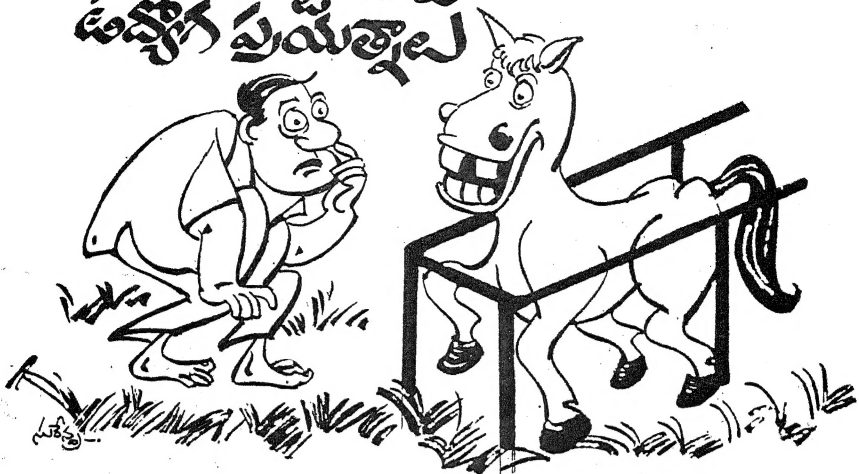
పిల్లలకు వినోదం కలిగించడానికి రంగస్థలంపై ప్రదర్శించి ఆనందించడానికి వీలు కలిగించే కొన్ని వ్యంగ్య వినోద నాటికలను చేర్చి ఈసంకలనంగా రూపొందించడం జరిగింది. వివిధ రచయితల రచనలను సేకరించి, సంకలనంగా కూర్చిన శ్రీమద్దివట్ల వెంకటరావుగారికి ఈ సంకలనమును సమీక్షించి, ముందు మాటలు వ్రాసిన ప్రొఫెసర్ మొదలి నాగభూషణ శర్మగారికి, ముచ్చటైన చిత్రాలను రచించిఇచ్చిన శ్రీ సురేంద్రగారికి, ముఖచిత్ర చిత్రకారులు శ్రీ ఎం. కనకసూరిబాబు ముద్రణాధికములలో సహకరించిన శ్రీ డి. రామలింగంగారికి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ బాలల అకాడమీ కృతజ్ఞతలను తెలియజేస్తున్నది -

పొట్టి బావ

(హాస్య నాటికలు)

1. పొట్టిబావ ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు - న్యాయపతి రాఘవరావు 1
2. మాట వరుస - ఏడిద కామేశ్వరరావు 9
3. చక్కని రాజమార్గం - డి. వి. రమణమూర్తి 19
4. పరీక్ష చదువులు - కొర్రపాటి గంగాధరరావు 35
5. కోతి మంత్రం - కలువకొలను సదానంద 45
6. చేతపెన్నముద్ద - అన్నపర్తి 57
7. గాలిపటం - మద్దిపట్ల వెంకట్రావు 73
8. అల్లరి బాజా - కోడూరి లీలావతీదేవి 85
9. చచ్చినవారి కళ్లు చారడేసి - చెరుకుమల్లి
భాస్కరరావు 91

పొట్టి బావ ఉష్టాగ ప్రయత్నం

న్యాయపతి కెస్సువరపు

పాత్రలు :

పొట్టిబావ
చిట్టి మరదలు
పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు
పోలీసు
దొంగ
రెండవ మరదలు
డాక్టరు

రంగం - 1

(పొట్టిబావ ఇల్లు)

బావ : (ప్రవేశించి) చీ చీ చీ చీ ! ఈ మధ్య ఈ చిట్టి మరదళ్ళందరూ కలసి నన్ను అవమానిస్తున్నారు. ముఖ్యంగా మా చిట్టి మరదలు—ఇక దాని ముఖం చూడదలచుకోలేదు. ఎదురుగావ నై ముఖం తిప్పేసుకుంటాను.

మర : (ప్రవేశించి) బావా !

బావ : వచ్చావా ? నీముఖం నాకు చూపించకు.

మర : నీ కొక సంతోషకరమైన వార్త తెచ్చాను బావా !

బావ : ఏమిటా సంతోషం ?

మర : ఇదిగో ఈ పేపర్లో చూశావా ? మంచి ప్రకటన పడింది.

“కావలెను”

పోలీసు శాఖలో పనిచేయుటకు—ఉద్యోగి కావలెను.

చురుకైనవారికి, కురుచైనవారికి మంచి అవకాశం”

“వెంటనే పోలీసు శాఖకు దరఖాస్తులు పంపునది.”

‘ఇదే ఛాన్సు బావా ! చురుకైనవారూ’ కురుచైనవారు కావాలట. అంచేత నువ్వు సరిగ్గా సరిపోతావు బావా.

బావ : అయితే పోలీసుల్లో చేరమంటావా ? నాకు చురుకుతనం ఉందంటావా ?

మర : బోలెడు ఉంది. నువ్వు పోలీసులో చేరితే నువ్వు దేశసేవ చేయవచ్చు.

బావా : కొంటెగా ప్రవర్తించిన చిట్టి మరదళ్ళందరినీ జైలులో పెట్టవచ్చు. దొంగ రవాణా వర్తకం చేసే వారిని ఖైదులో పెట్టవచ్చు.

బావ : అదెలాగ ?

మర : చెప్పనా? మన దేశంలో నల్లబజారులో సరుకులు దాచేస్తున్నారు. వాళ్ళని నువ్వు పట్టుకోవచ్చును. పోలీసు దుస్తులు ధరించకుండానే నువ్వు సి.ఐ.డి. ఉద్యోగం చేయవచ్చును. ఊ.....వెంటనే పోలీసు అధికారుల దగ్గరకి వెళ్ళు.....

బావ : సరే !.....

రంగం-2

(పోలీసు స్టేషనులో)

(పోలీసు ఇనస్పెక్టరు కూర్చోనిఉండగా భయపడుతూ పొట్టిబావ ప్రవేశం.)

బావ : గుడ్ మార్నింగ్ !

పోలీసు : కమిన్ : హూ ఆర్ యు ?

బావ : నేనా అండి ! నేనూ నేనూ—నన్నూ.....

పోలీసు : రండి. కూర్చోండి.

బావ : నో మేటర్ ! నో మేటర్ !

పోలీసు : నో మేటర్ ఏమిటయ్యా కూచోమంటుంటే !

బావ : చిత్తం.

పోలీసు : యువర్ నేమ్ ?

బావ : నాపేరాండి ! అది అడక్కండి.

పోలీసు : ఇక్కడి కెందుకు వచ్చావు ?

బావ : ఉ.... : ఉద్యోగం కోసం—

పోలీసు : ఓ ! ఐ సీ నీకు గుండెలున్నాయా :

బావ : (చాతీ తడుముకొని) ఉన్నాయండి.

పోలీసు : అదికాదు. నీకు గుండెదైర్యం ఉందా : అని

బావ : చిత్తం. ఉందండి.

పోలీసు : అయితే పోలీసులో ఉద్యోగం ఇవ్వాలంటే ముందుగా నీగుండె దైర్యం పరీక్షించాలి. ఏయ్ 420.....

420 : జీహః :

పోలీసు : వీరిని ఆ చీకటికొట్లోకి పంపించు.....

420 : జీహః :

బావ : పోలీసుగారు ! నాకు—నాకు—చీకటంటే పడదండి. ఇంకేదేనా.....

పోలీసు : ఫరవాలేదు ! ఆ చీకటికొట్లో ఒక గజదొంగ ఉన్నాడు. ఆ దొంగ దగ్గరికి వెళ్లి వాడి చేతులకున్న సంకెళ్ళు విప్పి, వాడిని ఇక్కడికి తీసుకురావాలి అంటే.

బావ : బాబోయ్ గజదొంగే ? వాడు నాలాగే గజం ఎత్తు వుంటాడా :

పోలీసు : వాడి ఎత్తు 7 అడుగులు, వాడికి బారెడు మీసాలు మూరెడు గడ్డం, పారపళ్ళు, ఎవరేనా దగ్గరికివెళ్తే వాళ్ళని కరిచేస్తాడు కూడాను.

బావ : అమ్మ బాబోయ్ ! కరిచేస్తాడా :

పోలీసు : ఇది నీ గుండె దైర్యానికి పరీక్ష....ఊ ! దైర్యంగా ఆ చీకటి గదిలోనికి వెళ్లి సదరు గజదొంగను ఇక్కడికి తీసుకొనిరా : ఏయ్ 420, వీనిని చీకటి గదిలో పడెయ్. చూస్తావే ?

420 : జీహః.....నదూ.....

రంగం-3

(చీకటి గది)

బావ : అరి భగవంతుడా ! అంతా చీకటి ! ఆ దొంగ ఎక్కడున్నాడో కదా ! అంజనేయ దండకం చదువుతాను. “శ్రీ అంజనేయం, ప్రసన్నాంజనేయం ప్రభాదివ్యకాయం....”

దొంగ : (గంభీరంగా) ఎవడవురా నువ్వు ? డింభకా! రా! ఇలారా! నీపని పట్టిస్తాను !

బావ : (వణకుతూ) గజదొంగగారూ! నన్ను కరవకండేం! నేను పోలీసు ఉద్యోగిని కక్కుర్తిపడి ఇందుకు ఒప్పుకున్నాను. నేను నిరపరాధిని.

దొంగ : అయితే ఇలా రా!.... ఇటు నాదగ్గరికి రా? ఈ మూలకి రా! ఊ!నీ దుస్తులు విప్పు....చీకటి, పరవాలేదులే! ఊ!....నా దుస్తులు నువ్వు వేసుకో....నా సంకెళ్లు విప్పు, అవి నువ్వు వేసుకో, ఈ చీకటి గదిలోనే నువ్వు పడిఉండు....నేను తప్పించుకుంటా ? హా హా హా హా థాంక్స్ (దొంగ పారిపోతాడు)

బావ : ఆరి భగవంతుడా! ఆఖరికి నా చేతికి బేడీలు వేయించావా! ఇప్పుడు ఆ పోలీసుగాడు వస్తే నేనే దొంగననుకొని ఏమిటి చేస్తాడో!

(వద్యం) లావొక్కింతయు లేదు.

ధైర్యము విలోంబయ్యె

ప్రాణముల్ తావుల్ తప్పె మూర్ఖవచ్చె శ్రమంబయ్యెడిన్ నీవే తప్ప....

420 : ఏయ్! ఈచీకటి గదిలో నువ్వు పద్యాలు చదువుతూ కూచున్నావా? ఏడీ ఆ గజదొంగ?

బావ : (ఏడుపు కంఠంతో) వాడు పారిపోయాడండీ! నాచేతికి బేడీలు వేసి నా డ్రెస్ తొడుక్కుని పారిపోయాడు.

ఇన్స్పెక్టరు : ఫూల్, ఇడియట్ టిమిడ్ ఫెలో! గెట్ అవుప్! మా పోలీసు శాఖ ఎంతో కష్టపడి అవసర వస్తువులను అక్రమ రవాణా చేస్తున్న గజదొంగను పట్టుకుంటే నువ్వు....గెట్ అవుప్! నీకు ఉద్యోగం లేదూ. గిద్యోగం లేదూ! గెటవుట్ యూ ఫూల్, ఇడియట్, టిమిడ్ ఫెలో గెటవుట్!

(పొట్టి బావని తరిమేశారు, బుర్ర గోక్కుంటూ చిట్టి మరదలు దగ్గరికి వచ్చేశాడు.)

రంగం-4

(చిట్టి మరదలు ఇల్లు)

మర : ఏం పొట్టిబావా! వచ్చేశావు!....నీకు ఉద్యోగం ఇవ్వలేదా?

బావ : అదంతా చెప్తాగాని మరదలూ! ఫూల్, ఇడియట్, టిమిడ్ ఫెలో, గెటాటు అంటే అర్థం ఏమిటి?

మర : అదా సంగతి....అయితే తెలిసిపోయిందీలే ఏమిటి జరిగిందో....

బావ : మరదలా! నాకు పోలీసు ఉద్యోగాలు సరిపోవు. కాస్త సరదాగా చిట్టిమరదళ్ల మధ్య తిరిగి కాలక్షేపంచేసే ఉద్యోగం దొరికితే బావుణ్ణు.

బోయ్ : పేపర్ ! పేపర్ ! (పేపరు అబ్బాయి గదిలోనికి పేపరు విసిరి పోతాడు)

మర : బావా! ఏది ఆ పేపరు కిందపడేసి వెళ్లిపోయాడు, తీసి ఇయ్యి.

బావ : ఇంద.

మర : ఇందులో చూస్తా. నీకూ, నీహోదాకూ, నీకోరికలకు సరిపోయే ఉద్యోగం వగైరాలు ఖాళీలు ఉన్నాయేమో! చూస్తా.

(పేపరు తిప్పి)

ఆ:వాన్వైడ్, కావలెను.

ఒక సరికొత్త పిల్లల రంగుల పత్రాకను అమ్ముటకు జంట నగరములలో ఏజంటు కావలెను.

బావ : ఏజంటు అంటే!

మర : జంట్ కాని జంట్ ఏజంటు. ఆ పత్రాకను ఇంటింటా అమ్మితే— నీకు కమీషన్ వస్తుంది బావా! ఆ పత్రాక ఏజన్సీ పుచ్చుకో!

బావ : నేను పత్రాకలు అమ్మగలనా అని.

మర : నెల కొకరోజు పని బావా! తక్కిన 28 రోజులూ కూచోవచ్చును. ఒక్కొక్క పత్రాకకి ఒక పావలా కమీషన్ వస్తుంది. కనీసం ఈ జంట నగరాలలో 4 వేల పత్రాకలు అమ్మవచ్చును. అంటే నీకు వెయ్యి రూపాయలు కమీషన్ వస్తుంది. నెల కొక్క రోజు కష్టం, నెల కొక వెయ్యి లాభం.

బావ : అయితే ఏజన్సీకి రాయమంటావా ?

మర : భయపడకు బావా! మన బాలానందంలొనూ, మా చిట్టి మరదళ్ల సమాఖ్యలొనూ వెయ్యేసి మంది సభ్యులు వున్నారు. రెండువేల ప్రతులు ఆక్కడే చెల్లిపోతాయి. దరఖాస్తు పెట్టు బావా.

బావ : సరే, కాగితం, కలం ఇయ్యి. (దరఖాస్తు రాస్తాడు)

“మహారాజశ్రీ రాజ పూజ్యులయిన శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ.....

మర : నీ మొహంలాగా ఉంది ఈ దరఖాస్తు. ఇది ఇళ్లల్లో రాసుకొనే బాపతు కాదు. కంపెనీ ఉత్తరాలు వేరేలాగ ఉంటాయి, రాయి.

బాబు నెంబరు 99 వారికి,

మీరు ప్రకటించిన ప్రకటనను చూచాను. మీ మానవ ప్రతికకు నేను ఏజంటుగా ఉండదలచాను. దయచేసి ఆ ఏజన్సీ నాకు ఇచ్చినచో నెలకు నుమారు 5000 కాపీలు అమ్మగలను.

ఇట్లు,

పొట్టిబావ

కేర్ ఆఫ్ చిట్టిమరదలు

బాలానందం వీధి, హైదరాబాదు.

పిన్ కోడ్ నెంబరు-500 027

వెళ్లి పోస్ట్ బాక్స్ లో వెయ్యి బావా :

(బావ నిష్క్రమణ)

* * *
మర : బావా : బావా : నీకు పేపరు ఏజన్సీ ఉద్యోగం అయింది. ఇదిగో ప్రతికల సార్కాలు కూడా వచ్చింది. (ఒక పేపరు సార్కాలు విప్పుతుంది)

బావ : ఏదీ ఏదీ....ప్రతిక :

మర : నీ అదృష్టం పండిందనుకో

బావ : ప్రతిక పేరు ?

మర : బలే పేరు పెట్టేరు బావా : “మొట్టికాయ” అని....హీ....ఇంక ఆలస్యం దేనికి ? వేడి వేడి పకోడీలలాగ ఈ ప్రతికలు అమ్మవచ్చును. ఇదిగో చిట్టిమరదళ్ళ అడ్రసులు. ఒక్కొక్క వీధికి వెళ్లి అమ్మవచ్చును. వేగం వెళ్ళు బావా....

రంగం-5

(పొట్టి బావ వీధిలో ప్రతికలు అమ్ముతూ ప్రవేశిస్తాడు.)

బావ : ఇదే చిట్టిమరదళ్ళ వీధి....పేపర్....పేపర్. (కేకలు వేస్తూ)

నరికొత్త పేపరు పిల్లల ప్రతిక రండి : కొనండి :

—అదిగో ఆ అమ్మాయి ఇటు చూస్తోంది. అక్కడికి వెడతా ఏమండి

మరదలుగారూ....

2 మర : ఎవడవురా నువ్వు ? నన్ను మరదలూ అని పిలుస్తున్నావు.

బావ : ఈ....ఈ ఇంట్లో మరదలు పిల్ల మీరేకదండీ :

2 మర : అవును ! అయితే.

బావ : ఆ అదికాదండీ ! మీకు మొట్టికాయ కావాలా అని అడగడానికి వచ్చాను.

2 మర : ఆ ఏమన్నావు !

బావ : సరికొత్త మొట్టికాయ కావాలా అని.

2 మర : ఏయ్ ! అబ్బాయి ! నీకేం పొగరు ఎక్కిందా ఏమిటి ?

—ఏయ్ ప్యూన్. వీడెవడో రొడీలాగ ఉన్నాడు. వీడిని అవతలకు గెంటెయ్ !

బావ : ఆ ఆ నేనేం చేశానండి. మొట్టికాయ కావాలా అని అడగడానికి వచ్చాను. అది సరికొత్త పిల్లల పత్రికండీ....

2 మర : నీ వేషాలు చాలించు, గెటౌట్ !

రంగం-6

చిట్టి : పొట్టి బావగారికి పత్రికల ఏజన్సీకూడా అకుభంగా పరిణమించింది.

ఈ ఉద్యోగారేపీ మా పొట్టిబావకి సరిపోవని నాకు ఏనాడో తెలుసు.

పేవర్ : పేవర్ (ఇంకో పేవరువాలా ఒక పేవరు ఇస్తాడు.)

చిట్టి : ఆ ! ఈ పేవర్లు చూస్తూ. ఇంకా ఏమైనా ఉద్యోగాలు ఖాళీలున్నాయేమో ?

“కావలెను” డాక్టరు పి.ఎన్. వనజగారి ప్రసూతి గృహములో పని చేయుటకు ఒక పురుష కాంపౌండర్ కావలెను. జీతం నెలకు 800 రూపాయలు. ఉద్యోగంలో చేరదలచుకున్నవారు డాక్టర్ మిస్ వనజ, జంతు ప్రసూతి గృహము బంజరుదొడ్డి సందులో, హైదరాబాదు.

బావా ! బావా ! నీకు వెయ్యి రూపాయల జీతం ఉద్యోగం దొరుకు తుంది. వెంటనే బయలుదేరు.

బావ : అదేదో ప్రసూతి గృహం అంటున్నారు !

మర : ప్రసూతి వసులన్నీ ఆ రేడీ డాక్టరు చూసుకుంటారు గాని, మిగిలిన వసులన్నీ నువ్వు చేయాలి.

బావ : అంటే ?

మర : అంటే కడగడం గిడగడం, మందులు రాయడం ఇటువంటివి తేలిక పనులన్నీ నువ్వు చేయాలి.

బావ : అలాగే

రంగం-7

(రంగం డాక్టరుగారి ప్రసూతి గృహంలో)

బావ : నమస్తే డాక్టరుగారూ !

డాక్టరు : నమస్తే లోపలికి రండి. మీరేనా పురుష కాంపౌండర్ పనికి దరఖాస్తు పెట్టారు.

బావ : చిత్తం, నేనేనండి.

డాక్టరు : ఈ పూట మా జంతు వైద్యశాలలో రెండు కేసులు ఉన్నాయండి. వాటిని మీరు చూసుకోవాలి.

బావ : అయితే నేనేం చేయాలి.

డాక్టరు : పెరట్లో గుర్రపుకాలలో ఒక పొట్టి గుర్రం ఉంది. దానికి పళ్లు సలుపు తున్నాయి. వాటిని ముందుగా మీరు మందు సీల్ తో కడగాలి. మందు రాయాలి, పళ్లు తోమాలి.

బావ : చీ చీ నన్ను గుర్రానికి పళ్లు తోమమంటారాండి ! ఆ పని మాత్రం నేను చేయలేను.

డాక్టరు : ఫరవాలేదండి ! అది పొట్టి గుర్రమే. దాని పళ్లు మీకు అందుతాయి. ఇదిగో బ్రష్టు....ఇదిగో టూత్ పేస్టు. గుర్రం మార్కు టూత్ పేస్టు.

బావ : సరే ఇవ్వండి....

(పొట్టి బావగారు జంతు వైద్యశాలలో గుర్రపు కాలకి గుర్రం పళ్లు తోమడానికి వెళ్ళారు.)

బావ : బాబోయ్, నావైపు పళ్లు ఇకిలించింది. సకిలిస్తోంది, కరుస్తుందేమో. క్షమించండి, డాక్టరు ! ఈ పనిమాత్రం నాకు చేతకాదు.

డాక్టరు : పోసిండి, రెండవ కేసు గాడిదకేసు.

బావ : గాడిద !

డాక్టరు : అవును పాపం ! గాడిద వెనకకాలిలో చిన్న మేకు గుచ్చుకుంది. ఆ గాయానికి బ్యాండ్ జి కట్టాలి.

బావ : అమ్మ బాబోయ్, ఆ గాడిద తంటేనో !

డాక్టరు : ఏం ఫరవాలేదు, నేను పక్కనే చూస్తూ ఉంటానుగా. దానికి ఇంత మేత వడేస్తే అది తింటూ ఉంటుంది.

బావ : సరే ! ఆ బ్యాండ్ జీ గుడ్డ ఇవ్వాలి....నాకు ఫస్ట్ ఎయిడ్ కూడా వచ్చును.

డాక్టరు : అందుకే మీకు ఉద్యోగం ఇస్త....ఊ....వెళ్ళండి.

(భయపడుతూ బావగారు వెళ్ళారు. బావగారిని చూడగానే ఎవరో బంధువుని చూచినట్లు సంతోషంతో గాడిద ఓండ్ర (గాడిద అరుపు)

డాక్టరు : చూశారా ! మీరు వచ్చారని దానికి సంతోషం. వెళ్ళండి. వెనక కుడికాలే ఆ డెక్క దగ్గర.

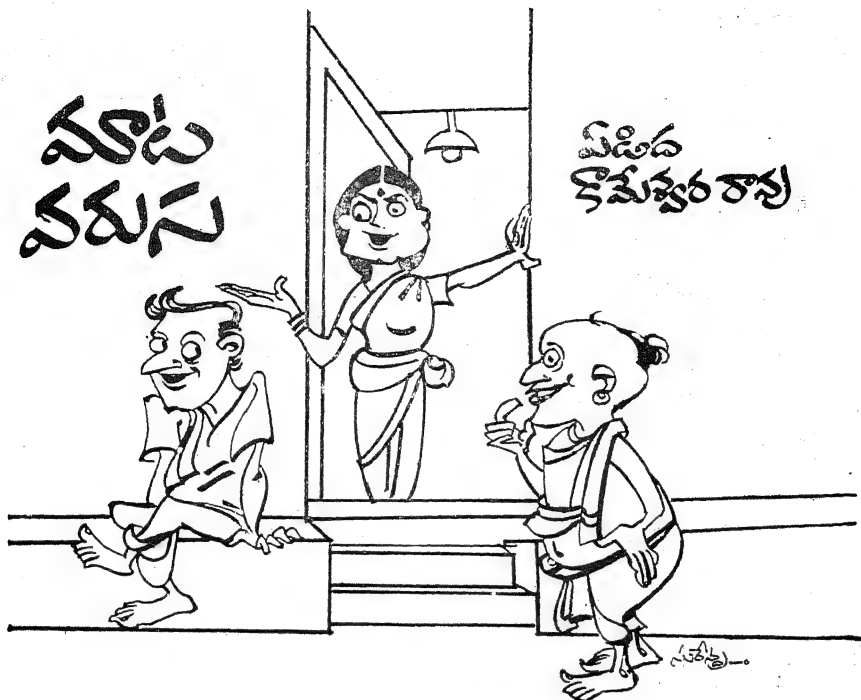
(సైదు కర్తెను దగ్గరికి వెళ్ళి)

బావ : తైరో బేటా తైరో పాపం ! ఇక్కడంతా గాయానికి చీముపోసింది. ముందుగా దీనికి మందు రాయాలి. తైరో బేటా తైరో....అబ్బా ! చచ్చాను. నా మూతి మీద తన్నింది. (బాధతో) డాక్టరు గారూ ! మీ ఉద్యోగానికి దణ్ణం, మీ జీతానికి దణ్ణం.

(పాపం గాడిదవేత తన్నులు తిని బావగారు తిన్నగా వాళ్ల ఊరికి వెళ్ళారు.)

మాట
వదులు

పడిద
కొమ్మర రావు

పాత్రలు :

చలమయ్య
పంతులు
శేషమ్మ
దాసరి

ఆదొక మధ్య తరగతి గృహస్థు డల్లు. ఇంటావిడ శేషమ్మ బియ్యం బాగుచేసు
కొంటూ ఉంటుంది.

దాసరి : (తంబురా మీటుకొంటూ)

ఇశ్వాకు కులతిలక ఇకనైనా పలుకవా ! రామదాద్రా
నీవు రక్షింపకున్నను రాక్షాకు తెవరయ్యా ! రామదాద్రా !

శేషమ్మ : (బట్టలు పిందెలు చుట్టుతూ) —

ముష్టిలో ముష్టి వీరముష్టి అన్నట్లు - మా ముష్టిబతుకుల్లో నీ ముష్టి
చెయ్యేమిటి ? వెళ్లవయ్యా, వెళ్లు, వెళ్లు.....

దాసరి : వెళ్లమన్నా వెళ్లక, చూరుపట్టుకు వేళ్ళాడని - వెళ్లమన్నా వెళ్లకుండా అట్టే ఉంటానా, తల్లీ ? మీరు వెళ్లమన్నా వెళ్లేవాణ్ణి : వెళ్లవద్దన్నా వెళ్లేవాణ్ణి : సీతారాముల పెళ్లి వస్తోంది కదా - అని వచ్చాను :

శేషమ్మ : ఆఁ వచ్చావులే-వచ్చావు : సీతారాముల పెళ్ళొచ్చినా - సిరిగలావిడకు వాళ్ళొచ్చినా పట్ట వగ్గాలుండవంటారు ! ఏం లాభం ? మాకు వాళ్ళూలేదు - మా ఇంట పెళ్లిలేదు - వెళ్లుబాబూ - వెళ్లు....

దాసరి : అలా ఆనెయ్యకండమ్మా ! కల్యాణ మొచ్చినా - కక్కొచ్చినా ఆగదు ! ఇంతకూ కలవారు కలిసివస్తే, కల్యాణం కదా తల్లీ !

శేషమ్మ : ఆ....చెప్పొచ్చావులే ! నీ పెళ్లి పెడాకుల్లాగా ఉంది-నా పెళ్లికివచ్చి కాగడా వెయ్యమన్నాడట, వెనకటికి ఒక పెద్ద మనిషి ! అలా ఉంది. నువ్వు చెప్పేది - ఇంట్లో పెళ్లికి ఇరుకు - ఊళ్ళో పెళ్లికి ఉరుకునా ! నీకు తెలియదల్లే ఉంది-మా ఇంటాయన వ్యవహారం ! వెళ్లయ్యా, వెళ్లు !

దాసరి : అంత కరుకు మాటలెందుకు తల్లీ ! నోటితో లేదనేది, చేతితో లేదనాలి గాని !

శేషమ్మ : నోరు లేదంటే-చెయ్యి ఉందంటుందా ? వెళ్లు వెళ్లు, చెయ్యి ఊరుకో లేదు....

దాసరి : నోటికో మాట - చేతికో మాట - అన్నారు కాదమ్మా ! కలవారికి కరుణ కలిగితే కావిళ్లు కదులుతాయని - సామెత ! అమ్మగారూ !

శేషమ్మ : ఆఁ....కలవారి కావిళ్లు, కనకమ్మ వేవిళ్లు - దొందుకు దొందూ దొందప్ప ! చాలుచాలు గానీ, నన్నాట్టే వాగించక వెళ్లవయ్యా, వెళ్లు !

దాసరి : అమ్మగారూ ! వసపిట్ట వాగితేనూ - కొసమట్ట కాగితేనూ - పంటలు పరవళ్లే-అంటారు. మీ మాటలు వొట్టి మాటలు కాదు తల్లీ ! అవి మణులు, మాణిక్యాలూ ! “ఇంతి మాటలు బువ్వంపు బంతు లాట” - అన్నాడు కాదండి - కవిచౌడప్ప-

శేషమ్మ : నాకేం తెలుస్తాయయ్యా, ఆ కవులు, కవిత్వాలూ ! ఎరుకలేని మాటలు పరకలేని పొలాలు - సమానం ! ఇక వెళ్లు బాబూ వెళ్లు-పనిలో ఉన్నానుగా !

చలమయ్య : అబ్బబ్బబ్బబ్బ....ప్రొద్దున్నే వచ్చిన ముష్టాడూ-ప్రొద్దుకూకి వచ్చిన చుట్టమూ పొమ్మన్నా పోరు - ఇదేం గోలే....ప్రొద్దున్నే పెట్టు కొన్నావు పోరు! ఏమిటయ్యా! దాసరయ్యా - ఏమిటి చెప్ప, నీ గొడవ?

దాసరి : అమ్మన్నా, అయ్యన్నా ఆశకదా బాబుగారూ! గుప్పెడు గింజలు....

చలమయ్య : అమ్మ లేదన్నా, అయ్య ఉందన్నా, రెండు ఒకటేనయ్యా! వెళ్లు బాబూ!

దాసరి : వెళ్లేవారిని వెళ్లమనేదీ లేదు - ఉండేవారిని ఉండమనేది లేదన్నా డుట - వెనుకటికి ఎవరో-వెడతాను బాబు వెడతాను....వెళ్లమన్నా, ఉండమన్నా - ఒకటే అర్థం మీ మాటలకు!

(తంబూరా ధ్వని దూరమవుతుంది)

చలమయ్య : హమ్మయ్య-వెళ్లావుకదా - బిచ్చగాడికి వెచ్చం బాధ, చచ్చినాడికి సవారి బాధ తెలియవు - అంటారు - పోయాడుగాని - చూడు-మరీ....

శేషమ్మ : ఏమిటి చూచేది - కూతురు పెళ్లికి వెచ్చంలేదు - సీతారాముల పెళ్లికి బిచ్చంలేదు - సరా! ఏమిటి చూడాలంటున్నారు?

చలమయ్య : రెడ్డాచ్చె మొదలాడమని - మళ్ళీ మొదలెట్టావా కూతురు పెళ్ళో, పెళ్ళో....అంటాను!

శేషమ్మ : తిట్టేనోరు - తిరిగేకాలు ఊరుకోదు - అంటారుగా - అందుకని తీరిగ్గా మొదలెట్టాను - సరా!

చలమయ్య : అంతే, అంతే-పనిలేని వాడు పిల్లి తలగొరిగాట్ట! అలాగ, ప్రొద్దున్నే మొదలెట్టావు....నీకేం-చెబుతావు కబుర్లు! అమ్మాయి, పెళ్ళి - అని!

శేషమ్మ : అంటే అన్నానంటారు - ఉంటే ఉన్నానంటారు కాని - నా మాట మీకేమైనా తల కెక్కుతోందా? చెవిటివాని చెవిలో శంఖం ఊదినట్లు అవుతోంది గానీ....

చలమయ్య : అదీ, అలా అడుగు చెబుతాను - నేను నీ మాట ఎందుకు వినటం లేదో! పెళ్లం మాటమీద నడిచేవాడు-కళ్లెం లేకుండా స్వారి చేసే వాడు సమానమంటారు తెలిసిందా అదీ! ఇక ఏం వినమంటావు, నీ మాట?

శేషమ్మ : వింటే విన్నట్లు, కంటే కన్నట్లు-అపైన నా మీద వొట్టు సరేనా-ఇక నైనా వినండి! ఆ ఆరట్లవారి సంబంధం చూడండి - ఆలస్యం ఆమృతం విషం అన్నారని - అంటున్నాను ఇంత ఇదిగా, ఊ....

చలమయ్య : ఓహో! ఆదా! తలచినప్పుడే తాతపెళ్లి-లా ఉంది నీ ధోరణి.

శేషమ్మ : తాతపెళ్లి కాదు - తనయ పెళ్లి - పిలిచి పిల్లనిస్తానంటే-కరిచి మీద పడ్డాట! అలా ఉంది మీ వాలకం - నన్నంటారెందుకు?

చలమయ్య : అన్నానంటే అన్నానంటావుగాని - కులమెరిగి త్రీని, గోత్ర మెరిగి పురుషుణ్ణి తెచ్చుకోవాలంటారు - తెలుసా?

శేషమ్మ : అబ్బో తెస్తారు - తెస్తారండీ! ఉట్టి కేగరలేనమ్మ, స్వర్గానికి ఎగిరిందని, మీరు తేకే - నాకు తెలియదూ, ఆ మాత్రం!

చలమయ్య : అలాగా-అయితే-వియ్యానికి, కయ్యానికి సమాన ఫాయా ఉండాలని అంటారు - ఆ విషయం తెలుసుకునే మాట్లాడుతున్నావా?

శేషమ్మ : అయితే మన స్థాయికి ఏం తక్కువ వచ్చిందీ-అనీ....అంగట్లో అన్నీ ఉన్నాయి, అల్లునీ నోట్లో శనీ-అనేది తప్ప....

చలమయ్య : మన స్థాయాయే చూచుకునీ బొంగి పోతున్నావా? అలా చెప్పు.... ఏదో....రాజుగారి భార్య మేడ ఎక్కితే మరోవాని భార్య పాక ఎక్కిందటలే....

శేషమ్మ : అంతే రెండి! మీరు అన్నిటికీ అలా తక్కువ వెల కట్టుకుంటారనీ నాకు తెలిసే అంటూ ఉంటాను....ఇంతకూ-మగాడు దిగాలుపడితే ఆడదానిమాట అరుపులక్రింద జమా....

చలమయ్య : ఇదిగో ఆ అరుపులూ వద్దు, విరుపులూ వద్దు - ఆ పెళ్లి చూపుల పెత్తనమేదో నువ్వే కానియ్....ఆడ పెత్తనం - తంజళ్ళదొరతనం-కానీ-అదేదో....

శేషమ్మ : నా చూపులూ, నా పెత్తనాలూ ఎందుకు పనికివస్తాయి? గుడ్డి కన్ను మూసినా ఒకటే తెరిచినా ఒకటే.

పంతులు : (ముక్కుపొడుం పీలుస్తు వస్తూ)

లొట్టకన్ను ఉంది చూచారు! లొట్టకన్ను కన్న గుడ్డికన్ను గుడ్డిలో మెల్ల అన్నారు. చూశారా శేషమ్మగారూ....మరీ....

చలమయ్య : ఆహా! వచ్చారా, పంతులుగారూ! వెదక బోయిన తీగ కాలికి తగిలిందన్నట్లు - సమయానికి చక్కా వచ్చారు రండి, రండి! లోపలికి....

పంతులుగారు : గుమ్మం దగ్గరకు వచ్చినవాణ్ణి గుమ్మం లోపలికి రాకుండా ఉంటానా? ఇంతకూ ఆలుమగళ్లు ఏమేమో అనుకొంటున్నట్లున్నారు (నవ్వి)- ఆలుమగళ్ల అలక, అద్దంమీద ఆవగింజ కులికినంత నేపు ఉండదు అంటారు. అందుకే ఇట్టే ఆతుక్కుపోతారు.

శేషమ్మ : ఏమతుక్కు పోవడమోలెండి పంతులుగారు! ఆదివారంనాడు అందలము సోమవారంనాడు జోలీని-అలా ఉంది మాదంతా....

చలమయ్య : ఆ....ఆ....అందరికీ ఆదివారము, మాకు సోమవారమూను - చూస్తున్నారగా పంతులుగారూ !

పంతులు : సోమవారం వెడితే మంగళవారం రాకమానదు, చలమయ్యగారూ! సోమవారం సుద్యలోనే మంగళవారం మరి ప్రొద్దు అన్నారగా! అందుకే ఆ కాస్తమాట అనిపించేద్దామని చక్కావచ్చాను, ఆయ వారానికైనా వెళ్లకుండా! ఇంతకూ ఆ ఆరట్లవారి అబ్బాయి ఉన్నాడు చూశారూ పెళ్లికొడుకు పనసగింజ! పనసగింజ అంటే నమ్మండి!

చలమయ్య : ఆ పెళ్లికొడుకు పనసగింజ పెళ్లికొడుకు అక్కగారేమో పనస చెక్కానూ! విన్నానండి బాబూ, విన్నాను....

శేషమ్మ : చూశారా, చూశారా! పనసపండ్లా తెచ్చి పళ్లెములో పెడితే తినలేని అల్లుడు దిక్కు దిక్కులు చూశాడని ఈయనగారి మాటలు వింటున్నారా! అబ్బాయితో మనకు వియ్యంగాని, అబ్బాయి అక్కగారి గోల మనకెందుకు? చెప్పండి, పంతులుగారూ!

చలమయ్య : ఎందుకూ? అంటే పోతుండనుకుంటున్నావేమిటి? ఆడబడుచూ- అర్థమొగుడూ, అనడం వినలేదా?

పంతులు : బాబుగారు, ఒక్కమాట! ఏమిలేని ఆకు ఎగిరెగిరిపడితే-అన్నీ ఉన్న ఆకు అణిగి మణిగి ఉంటుందని సామెత! అక్కగారు ఎలాంటిదైతే మనకెందుకు? అబ్బాయి మంచివాడు, అణకువ గలవాడు....

శేషమ్మ : బాగా చెప్పారు పంతులుగారు! వట్టి గొడ్డుకు ఆరుపు లెక్కవ అన్నట్లు ఆవిడగారి గోలతో మనకేం పని!

చలమయ్య : ఏం పని ఏం పని? అని తీసిపారేసి, అమ్మాయి పెళ్లి ఏదో అయిందనిపించేసి తరువాత వ్యవహారం వికటిస్తే ఏం చేస్తావు! చేతులు కాలిన తరువాత అకులు పట్టుకున్నాడని. ఏమీ చేయలేక-వాడి కాళ్లు వీడి కాళ్లు పట్టుకోమంటావా!

శేషమ్మ : పొనిద్దురూ ప్రతిదానికీ ఇలా మీనమేపాలు లెక్కవేసుకుంటూ కూర్చుంటే ఏ పనీకాదు! ఏది ఎలా జరుగవలసి ఉందో అలాగ

జరగక మానదు. సామ్యం చెప్పినట్లు రాగల శని రామేశ్వరం వెళ్లినా తప్పదు.

పంతులు : అమ్మా ఊరికే చెప్పారా “నుదుటన్ వ్రాసిన వ్రాత తప్పునూరేళ్లు చింతించినన్” అని !

చలమయ్య : అది సరేసండ్రి, పంతులుగారు. ‘బ్రహ్మ రాసిన రాత చెరగమన్నా చెరగదు.’ అని ఊరుకుంటాముటండీ ? అసలు ఆ రాత ఏమిటో కాస్త అటూ ఇటూగా - చదవగలిగినంతవరకూ చదవడానికి ప్రయత్నించ వద్దంటారా ? చెప్పండి.

శేషమ్మ : ఇంతకూ-శివుడి ఆజ్ఞలేనిదే చీమైనా కుట్టుదు - ఎందుకొచ్చిన అనుమానాలు ? ఎందుకొచ్చిన భయాలూ - అంట ! భువిలో పెళ్లిళ్లు దివిలో నిర్ణయమౌతాయట ! కానీయండి.

పంతులు : నిజం నిజం.... అసలు-ఘటన అనేదే ఒకటే ఉంది చూడండి. అది తప్పదు ! గంగలో పడ్డా గట్టుకుకొట్టుకు వస్తుంది. అది అయి తీరుతుంది దానిని ఎవ్వరూ ఆపలేరు. కానున్నది కాకమానదు, పోనున్నది పోకమానదు.

చలమయ్య : అది సరే-ఒక్క-మాట చెప్పండి - క్షేత్ర మెరిగి విత్తనము పాత్రత ఎరిగి దానమూ చెయ్యాలి. కాదంటారా ! ఔనంటారా చెప్పండి.

శేషమ్మ : మాటలు దొంకలు తిరిగితే చేతులు వంకర్లు తిరిగాయట ! అలా మాటాడుతారే ? మీరేమన్నా సజావుగా ప్రవర్తించారా ? చెప్పండి ! నూట పదార్లు కట్టుమిస్తాను. వెయ్యిన్నూట పదహార్లు నగలు పెట్టుండి అని మగపెళ్లి వారిని అడగడం ఏమైనా బాగుందా అంట ! కొన్నది వంకాయ, కొనరు అడిగినది గుమ్మడికాయనా ? ఎక్కడేనా ఉందా ?

చలమయ్య : ఇదిగో దొంక తిరుగుడు నీదా ? నాదా ? హా ! దున్నే రోజుల్లో దేశాలు తిరిగి, కోనే రోజుల్లో కొడవలి పట్టుకుంటే ఏంలాభం ? అడగవలసిన సమయంలో అడక్కపోతే అమరుతాయా చెప్పండి ? ముందు అన్నది మాట - మందు మాన్పినది తీట.

శేషమ్మ : ఎందుకొచ్చిన మాటలివీ ? మాటలు కోటలు దాటుతాయి, కాలు గడవ దాటదు. మీ విషయం నాకు తెలియదా ? మూడు దశకాల ముచ్చట !

చలమయ్య : లేకపోతే కూర్చుని లేవలేవుగాని, వొంగుని తీర్థ మెడతావు కాబోలు !

పంతులు : అయ్యా చలమయ్యగారు ! అమ్మా, శేషమ్మగారు ! కొంచెం ఆగండి, మరి కొంచెం నిదానించండి అని మనవిచేస్తున్నాను. కాలు జారితే

తీసుకోవచ్చునుగాని, నోరు జారితే తీసుకోలేము-మాట అంటే మాట విలువ ఉండాలి - అంటారు కదా !

చలమయ్య : బాగా చెప్పారు - కుంటి కులాసం, ఇంటికి మోసం అన్నట్లుగా ఉండి ఈవిడగారి ధోరణి - నేనేదో అంటే ఏదేదో అన్నానంటారు !

పంతులు : చింతలేని ఆవులింత పుట్టదు, (ఆవులించి) ఇంతకూ పెళ్లికొడుకువారు ఒప్పుకొన్నారు కనుక, నేనింతగా అంటున్నానుగాని, చూశారూ, కందకు లేని దురద కత్తిపీటకా అన్నట్లు మధ్యను నా కెందుకు చెప్పండి.

చలమయ్య : ఇంతకూ కానున్నది కాకమానదు.

శేషమ్మ : అలా అంటూ కూర్చోండి. ఆ కాగల పనిని గంధర్వులే తీరుస్తారు.

చలమయ్య : అదుగో వినండి. వినండి ఆవిడగారి మాటలు ! మొగుణ్ణి కొట్టి మొగసాల కెక్కిందని....

శేషమ్మ : అనండి అనండి-ఇంకా అనండి మొగుడు కొడితే, మధూకరిపువాడూ కొట్టాడని....(అంటూ ఏడుపు మొదలు పెడుతుంది)

పంతులు : ఎబ్బెబ్బే....అమ్మా....మీరలా కంట తడిపెట్టకూడదు - 'కలకంటి కన్నీరు' అన్నట్లుగా.

చలమయ్య : బాగా చెప్పారు - నేనిప్పు డేమన్నానని ఆవిడ అఘాయిత్యము, ఓఘాయిత్యమూను ! ఎవరో అన్నట్లు "మొగుడు కొట్టినందుకు కాదుగాని తోడికోడలు నవ్వినందుకు" అన్నట్లు ఈమె వ్యవహారం, చివరకు ఇలా....

శేషమ్మ : అంతే లేండి బురదలో బెడ్డవేస్తే మొహమంతా చిందింది అన్నట్లుగా మిమ్మల్ని నేనేదో అన్నానని....అన్నందుకు, అన్నంత పని అయింది ! చాలు ! చాలు-నాకేంలేండి ఎలా జరిగేది అలా జరుగు తుంది ! అన్నానో, అనిపించుకొంటున్నానో !

పంతులు : వద్దు వద్దని గెంటినా, కద్దుకద్దు అని మీద పడింది అన్నట్లుగా- ఈ సంబంధం ఎలాగూ కలిసవచ్చేదే ! మనకంటే ఆవలివైపువారే తొందరపడుతున్నారు- చూశారూ-కాళ్లకు చుట్టుకొన్న పాము కరవక మానదు.

శేషమ్మ : అలా చెప్పండి పంతులుగారూ - కార్తెకు ముందు ఉరిమినా, కార్యం ముందు వదలినా చెడుతుంది అని పామెత ! అవతలివారి వద్దనుండి ఆ కాస్త మాటా అనిపించుకొనే ధాకా ఊరుకోండి బాబూ అన్నాను-

అంతే కదా నేనన్నది ? అందుకు ఇంత అర్హుటమా ? కురవని మబ్బులకు ఉరుము లెక్కువ అన్నట్లు.

చలమయ్య : నువ్వా ! నువ్వలేవా-వాట్టి గొడ్డుకు అరుపు లెక్కువ-అన్నట్లుగా ! చూడండి పంతులుగారూ-అడది మాట్లాడి-మగడు మాట్లాడక చెడి పోయారని సామెత ! అందుకని నేను మాట్లాడుతూ ఉంటే.

శేషమ్మ : ఎందుకొచ్చిన మాటలందీ ఇవి ! అవ్వకు నోరురేగినా - గువ్వకు కుత్తుక రేగినా పట్టపగ్గాలుండవు-అన్నట్లు-ఈ వయసులో ఈ ధోరణి ఏమిటండీ ! ఇంట ఉన్న పెళ్లాంమీద ఒంటికాలిపై లేచాడని నేనేగా లోకువ ?

చలమయ్య : ఆలాగాండీ-తమరు మాత్రం తక్కువ తిన్నారా ? నల్లేరుపై బండి-నల్లేరుపై బండి నడిచినట్లుగా నామీద స్వారీచేయటంలేదూ ?

పంతులు : దానికేం లెద్దురూ - అలిమీద అతను రేగినా అతనిమీద అలి రేగినా పాలల్లో నీళ్లు, నీళ్లల్లో పాలూను ! ఇట్టే కలిసిపోతారు. కలిసి పోయినట్లు కూడా కనిపించదు. ఇంతకూ ఈ ఆలూమగళ్ల మాటలు ఎలా ఉంటాయంటే అదిగో పులి అంటే, ఇదిగో తోక ! ఆ గుప్పిడి మూసి వున్నంతనేపే, తెరుస్తే ఏమీ ఉండదు-అంతే !

చలమయ్య : అదిగాండీ-అందితే జుట్టు, లేకపోతే కాళ్ళను-ఈవిడ ధోరణి....

శేషమ్మ : అంతేలేండి ! నేననేమాట మీ కలానే ఉంటుంది-ఏమీ తోచకపోతే నన్ను పిలిచి, గిల్లికజ్జా పెట్టుకొనడమేగా ! తోచి తోచనమ్మ తోడి కోడలు పుట్టింటికి వెడితే, అదీ తోచనమ్మ అడబడుచు అత్తారింటికి వెళ్లిందట ! ఆలాగా-తోచక ఆలా అంటూ ఉండండి పడతాను !

పంతులు : ఆమ్మా ! ఒక్క మాట వినండి-పడ్డవారు చెడ్డవారు కాదు-సరా !

చలమయ్య : పంతులుగారూ ! ఆమె ఏదో అన్నదని-దానిపై నేనేదో అన్నాననేగా ఇండాకట్టించి రథస అంతానూ ! అసలు రహస్యం తెలిసికూడా ఆమె ఆలా అంటూ వుంటే ఎలా చెప్పండి - ఎద్దులేని నేడ్యం - చద్దిలేని వయనం-అన్నట్లు-డబ్బులేని పెళ్లి ఎలా సాగుతుందండీ ?

పంతులు : అంతేబాబూ అంతే ! పైసాలేనివాడు పరభోగ వర్తితుడూ !

శేషమ్మ : అయ్యా, చెప్పండి, ఎక్కువవెల గుడ్డను, తక్కువవెల గొడ్డునూ కొనకూడదంటారు కదా ! డబ్బులేదని-ఏ వీధిలో పోయేవాడికో పిల్లను కట్టబెడితే, ఎలాగండీ !

పంతులు : పాలేరుకు గొడ్డుపోయినా, మారుకల్లికి బిడ్డ పోయినా ఒకటే అన్నట్లు-అది ఎవరో, ఎవరో, చెప్పకోవలసిన మాటగాని, మీలాంటి

వారు అనుకోవలసిన మాటకాదు - ఆయన కూడా పెళ్లి విషయం ఆలాచూస్తూనే వుంటారు మీరు అంతగా చెప్పాలా? మంచివాని కొకమాట, మంచిగొడ్డుకు ఒకదెబ్బ - చాలుకదా!

శేషమ్మ : ఎంతచెప్పినా వినిపించుకోరుకదా! చెప్పిచెప్పి నా నోరుపడిపోతుంది! 'చెప్పి చెప్పి నాకు బంగారు చెప్పులు చేయించు' 'అన్నదోరణిలో ఆయన! పోనీ మీలాంటివారిని పిలిచి చెప్పుకొని, చెప్పించుకొందామా అంటే! మంచి ఎక్కువైతే, మజ్జిగ పలచన అవుతుందన్నట్లు - ఆ ఆరట్లవారి సంబంధం విషయం నలుగురి నోళ్లల్లోనూ పడి, చివరకు ఎవరో తన్నుకు పోతారేమోనని భయం.... ఏం చెప్పమంటారు - నా బెంగ! మనసులో గుడ్డులాట! ముసుగులో సద్దులాటాను.

చలమయ్య : మరేం భయ పడకండమ్మా! అవతలివారు ఎంత అట్టహాసం చేసినా ఎక్కడికి పోతారు? నాకు తెలియదూ? మేకలు ఎంత బలిసినా తోకలు బైతేడేనని.

శేషమ్మ : ఔననుకోండి! ఆయినా కొంచెం తొందరపడడం మంచిదని- నే నెంత ఇద్దైతే మాత్రం ఏం జరుగుతోంది! లంకమేత గోదావరి ఈతకు సరి - అన్నట్లు నామాట - ఆయన తిరుగుడూ ఒక్క రకంగానే ఉన్నాయి. దొందూ దొందూ దొందప్ప!

పంతులు : సత్రం భోజనం మతం నిద్ర - గా ఆయన తిరుగుతున్నారు. నే నెరుగుదును.

శేషమ్మ : ఎందుకొచ్చిన తిరగడం! ఇంతకూ పుణ్యంకొద్దీ పురుషుడు - దానం కొద్దీ బిడ్డలూను - మేమింతే పెట్టి పుట్టామేమో అనిపిస్తూ ఉంటుంది....

చలమయ్య : అదిగో, అదిగో అప్రయోజకత్వానికి అహంకారమెక్కువని - మళ్లీ మాటలు ఒదిలేస్తున్నావు.... సుమీ!

శేషమ్మ : ఔనాను.... పెట్టి పోషించలేని పతికి పరవళ్లెక్కువ కాదూ మరి-

పంతులు : అయ్యో, అయ్యో! చదువుకోని వాని సరసం మదుపు లేనివాని విరసం సమానం- అంతేగాని- ఇద్దరికి ఇద్దరుగా- మీరే ఇలాగ....

శేషమ్మ : ఆ! చదువు కొన్నవాని కంటే చాకలిమేలు! ఏం లాభం? ఆ సంబంధమేమో ఒప్పుకొని రండి అంటే చంకను బిడ్డను పెట్టుకొని

ఊరంతా వెదికిన ఇల్లాలి లాగ ఏమో సంబంధాలు, ఎక్కడెక్కడో తిరగడ మేమిటి చెప్పండి ! ఇంతకూ తల్లిని కనుక నాబాధ.

పంతులు : ఔనండోయ్ - తల్లిచేసిన మేలు - ఉల్లిచేసిన మేలు సమానం ! ఈ తల్లి చెప్పేమాటలు మంచివి ఆయి తీరుతాయి - తప్పదు.

చలమయ్య : ఏమిటండీ ఆ మేలు ! పెళ్లిచేసి చూడు ఇల్లుకట్టి చూడు - ఆని సామెత ! ఈవిడ ఇల్లుకట్టిన మొహమైతేగా, పెళ్లిచేసి చూడడానికి !

శేషమ్మ : పోనిద్దురూ.... ఏదో చెప్పుకున్నాను పెళ్లికాని పిల్లను చూచి తల్లివడే బాధ !

చలమయ్య : నేనూ చెప్పుకుంటాను పెళ్లయిన కొడుకును చూచి తండ్రివడే బాధ.

పంతులు : రెండూ సమానమూ అంటారు - అంతేనా ? ఇంకా ఏమైనా అనమంటారా ?

చలమయ్య : ఏమనమంటారు - నాపిల్లకు పెళ్ళి చేయ్యను - మూడేముక్కలు !

శేషమ్మ : చెడ్డకాపురానికి ముప్పేమిటి ! చంద్రకాంతాలు ఒండవే పెళ్లామా - అన్నట్టు !

పంతులు : సరికిసరి - బేసికి బేసి, సున్నకు సున్న హళ్లికిహళ్లి - అనవలసిన మాట అనేకారు - కనుక - ఇక ఎవరికి వారే - యమునా తీరే పదండి పోదాం - ఎవరి దారిని వాళ్లం—

దాసరి : (తంబురా మీటుకుంటూ)

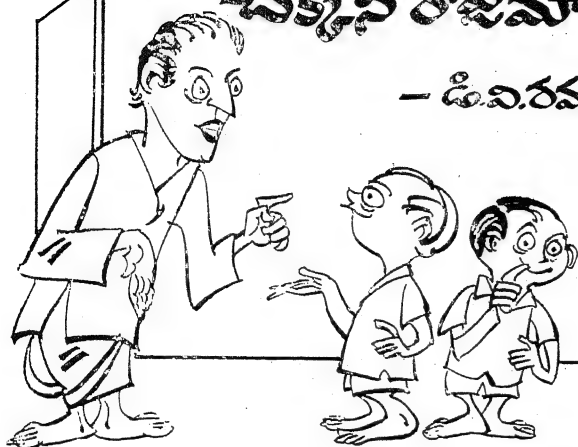
విప్పేసు పెళ్లికి, వేయి విఘ్నాలు—

వచ్చిపడ్డాయండి ! వచ్చిపడ్డాయీ !

వెళ్ళొద్దురాబాబు ! వెళ్ళొద్దురా !!

చక్కని రాజమార్గం....

- డి.వి.రమణమూర్తి

పాత్రలు :

సీతాపతి : ఆ ఇంటి యజమాని } వయస్సు
జానకమ్మ : సీతాపతి భార్య } 40, 35 సం॥వాళ్లు
వాణి }
కృష్ణ } పిల్లలు - 12 లేక 13 సం॥ వయస్సుగల వాళ్లు
మధు }
కుర్రాడు : 14 సం॥ వయస్సు

స్థలం : సీతాపతిగారిల్లు. ఆ ఇంటి అలంకరణ మధ్యతరగతి జీవితాన్ని తెలుపుతుంది.

సమయం : ఉదయం ఆరుగంటలుపైన.

(తెర తొలగే సరికి రంగస్థలానికి మధ్యగా ఒక నవారు మంచం ఉంటుంది. దానిమీద ముసుగు కప్పుకుని జానకమ్మ నిద్రపోతుంది. ముఖం ప్రేక్షకులకు కనపడేలా పడుకుంటుంది. నుదుటిమీద పెద్ద గుండని బొట్టుఉంటుంది. చక్కని నేత చీర కట్టుకునిఉంటుంది. గురకపెడుతూ ఉంటుంది. ఆ మంచంకొడు దగ్గర, జానకమ్మ కాలు దగ్గర, క్రిందను "వాణి" 12 సం॥ వయస్సు గల చురుకైన పిల్ల శ్రద్ధగా ఒక తెలుగు పద్యం కంఠస్థం చేస్తూ ఉంటుంది. ఆ గొంతును మించిన జానకమ్మ గురక శబ్దం వినిపిస్తుంది. "వాణి" చదవడం ఆపి గురక విని, మళ్ళీ అంతకంటే గట్టిగా చదువుతుంది. ఆ సరికి సీతాపతి 15 సం॥పైబడ్డ మనిషి వస్తాడు. చేతుల బనియరు, పంచ, భుజం మీద ఒక చేనేత తువ్వలు అతని వేషధారణ. వాణి చదువు ఆపింది. జానకమ్మ గురక ఘోరంగా వినిపిస్తుంది.)

సీత : దీని నిద్ర బంగారంగానూ : అది గురక లేక సముద్రపు హోరా ?
(అమెను తట్టి లేపుతూ) ఓయ్ : అవతారం : (గట్టిగా) ఓయ్ :
(వాణి గొంతు తగ్గించి చదువుకుంటూ ఉంటుంది)

జాన : (బద్ధకంగా, నిద్రమత్తులో) ఆః : (కళ్లు తెరవకుండానే)

సీత : నిద్రలేవవోయ్ :

జాన : అబ్బా! ఏమిటండీ! (విసుగ్గా) కాస్తేపు నిద్రపోనివ్వరుకదా (గురక - నిద్ర)

సీత : ఒనేవ్ : నీగురక విని ప్రజలు జడుసుకుంటున్నారే (తట్టిలేపుతాడు)

జాన : (కళ్లుమూసుకునే) అంతేకదా.

సీత : నీముఖం. ఆరుకొట్టి అరగంట దాటిందే (కోపంగా) ఇంకా నిద్రేమిటే
అంటముఖందానా :

జాన : (కళ్లువిప్పి ఆవులించి, విసుగ్గా) మీతో మహాచెడ్డ చావాచ్చి పడిందికదా.
మీరు కంటినిండా నిద్రపోరు.... మమ్మల్ని కాస్తంత కమ్మగా కునుకు
తీయనివ్వరు. (లేచి, మంగళసూత్రం కళ్లకద్దుకుంటుంది) ఆః! ఏమిటట?
మీసోదె.

సీత : పెద్దవాళ్ళం మనమే బారెడు పొద్దెక్కిందాకా మంచం దిగకపోతే, పిల్లలు
ఎప్పుడు లేస్తారూ.... పాఠాలు ఎప్పుడు చదువుకుంటారూ (అని మంచం
మీద కూర్చుంటాడు)

జాన : (కొంచెం జరిగి) అదుగో వాణి చదువుకుంటోందిగా.

సీత : అది సరే. మిగతా బడుద్దాయిలో.... ?

జాన : వాళ్ళే చదువుకుంటారు లెద్దురూ పరీక్షలంకా చాలా దూరం ఉన్నాయటగా.

సీత : (వ్యంగ్యంగా) ఓహో ఆదానంగతి, ఇప్పుడు పూర్తిగా నిద్రపోయి
అప్పుడు నిద్రమాని చదివేసి ఉద్ధరిస్తారన్నమాట. వట్టిసోమరులు
అదపిల్లకున్నపాటి శ్రద్ధ వీళ్ళకు లేదు.

జాన : దానికి ఒకంతట చదివిన చదువు ఒంటపట్టదంటగా. అందుచేత అది
ఇప్పటి నుండి రోజూ చదువుకుంటేగాని లాభం లేదట.

సీత : ఓహో! అలా అని ఏడిశారా నీదగ్గర. ఆక్కడికి వీళ్ళేదో ఏకసంభ్రాహి
ల్లాగ. ఈఁ ఈఁ! ఆ కిష్టిగాణ్ణి, మధును లేపు, లేచి చదువుకుంటారు.

జాన : పోనైద్దురూ ఈ వేళ ఆదివారంగా. కాన్నేపు కమ్మగా నిద్రపోనివ్వండి రేపు చదువుకుంటారు లెద్దురూ.

సీత : (బాధగా) ఇదెక్కడి ఖర్మే, సీతోపాటూ చదువుకోవల్సిన పిల్లల్ని కూడా నిద్ర పొమ్మంటావేమిటే నిద్రభంగి. పోనీ నువ్వన్నట్టు ఈ వేళ ఆది వారం శలవేగా, మరి ఈ పూట భోజనానికి శలవు ఇచ్చేయరాదూ !

జాన : (ఆపులిస్తూ మళ్ళీ మంచం మీద పడుకోబోతుంది) ఏదో ఒకటి చేద్దాం గాని....

సీత : (ఆమెను పడుకోసీయకుండా ఆపుతాడు)

జాన : కాన్నేపు పడుకోనిద్దురూ ! (పడుకుంటుంది)

సీత : (కోపంగా, గట్టిగా) ఒనే ఆవతారం. లేచి కాసిన్ని కాఫీనీళ్ళు తగలెడతావా లేదా ?

వాణి : (చదువు ఆపి)రండి నాన్నా! నేను కాఫీ కాచిస్తాను. అమ్మను పడుకోనిండి.

జాన : (కళ్లుమూసుకునే) నా బంగారు తల్లివే, ఆ వని చేసిపెడుదూ. ఈలోగా నేనొక చిన్న నిద్ర తీసేస్తాను.

సీత : సిగ్గులేక పోతేసరి. చదువుకుంటున్న పిల్లను డిస్టర్బ్ చేస్తుంది. లే, లే, వాణీ! నువ్వెళ్ళి మధు అన్నయ్యను, కృష్ణబావనూ లేపవే. లేచి చదువు కుంటారు.

వాణి : అమ్మబాబోయ్ ! నేను వాళ్ళను లేపడమే !

సీత : ఏం ?

వాణి : నేను అస్తమానం చదువుకుంటున్నానంట. అందుకని మీరు వాళ్ళని అస్తమానం చీవాట్లు వేస్తున్నారంట. అందుకని వాళ్ళు నన్ను తిడుతున్నారు నాన్నా.

సీత : ఏడిశారు గాడిదలు. (జానకమ్మ గురక విని ఆగి అటు చూసి) చూడు వాణి మీ అమ్మ నిద్ర. ఓయ్ ! ఓయ్ ! నిన్నే (తట్టిరేపుతాడు)

జాన : (కళ్లు విప్పకుండానే) కాఫీత్రాగేళారా (కంగారుగా)

సీత : కాఫీలేదూ ! నాశ్రాద్ధమూలేదూ !

జాన : పోనీ నే పెడతాలెండి

సీత : ఏమిటి నాశ్రాద్ధమా !

జాన : కాదు కాఫీ :

సీతా : చూడూ ! నువ్వు నిద్రపోతే పోయేవుగాని కాస్తంత ఆ గురక ఆపవే. మా బుర్రలు పని చేయడం లేదూ.

జాన : (ఆవులిస్తూ) అలాగే (నిద్రలోకి జారుకుంటుంది)

వాణి : నేను కాఫీ పెడతానుగాని, మీరు వాళ్ళను లేపండి నాన్నా (ఎడమవైపు లోపలికి వెళ్తుంది)

సీతా : సరే నమ్మా ! (లోపలికి వెళ్తాడు)

(తెర)

రంగం - 2

(రంగాలంకరణలో మార్పులేదు. వెనుక మంచం ఉంటుంది. రంగస్థలానికి మధ్యగా వివిధ భంగిమల్లో వాణి, మధు, కృష్ణ కూర్చుని చదువుకుంటూ ఉంటారు. వాణి తత్వం, సౌమ్యం. మధుకి స్వంత ఆలోచన తక్కువ. ఎదుటివాడి తెలివితేటల మీద ఆధారపడతాడు. కృష్ణకి అతితెలివి, వక్రబుద్ధి, చొరవ ఎక్కువ.)

వాణి : (ప్రార్థన పూర్వకముగా) ఒరే ఒరే మధు అన్నయ్యా ! ఈ లెక్క కొంచెం చెప్పవూ :

మధు : నేచెప్పనుపో పిలక్కితాడు కట్టుకొని చదువుతావుగా ఆ మాత్రం అర్థం కాదేమిటమ్మా !

వాణి : ఈ లెక్క కొంచెం చిక్కుగా ఉందిరా ప్లీజ్ కొంచెం చెప్పూ :

మధు : (కృష్ణ వంకచూస్తాడు)

కృష్ణ : (వద్దని సంజ్ఞచేస్తాడు)

మధు : ఉహూ ! నే చెప్పను.

వాణి : పోనీ కృష్ణబావా ! నువ్వయినా చెప్పవూ.

కృష్ణ : చెప్తాను. కాని చిన్న షరతు.

వాణి : షరతా ! ఏమిటి ?

కృష్ణ : మేం చదువుకోమన్నప్పుడే చదువుకోవాలి. వద్దన్నప్పుడు మానేయాలి అలా ఒప్పుకుంటేనే చెప్తాం.

వాణీ : అదెలా బావా ! నాకు వీలున్నప్పుడు రోజూ చదువుకోవడం తప్పా ?

కృష్ణ : తప్పా ! తప్పన్నరా ! నీకు బుర్రలేదు. అంచేత నువ్వు రోజూ పప్పు రుబ్బినట్లు

మధు : ఇడ్లీపిండి రుబ్బినట్లు....

కృష్ణ : పుస్తకాలు రుబ్బేస్తావు. నీలాగా మేం రుబ్బడం లేదని, మామయ్య మమ్మల్ని పట్టుకుని రుబ్బేస్తున్నాడు.

వాణీ : మీరూ రోజూ చదువుకోకూడదూ. ఎవరొద్దన్నారు ?

మధు : మాకు నీలాగ బుర్రలేకపోతేకదూ రోజూ చదువుకోడానికి, నువ్వు సంవత్సరం అంతా చదివిన చదువు మేం నెలరోజుల్లో పూర్తి చేసేస్తాం ఏరా !

కృష్ణ : (సగర్వంగా) అవును నేనది కూడా చేయనక్కర్లేదు. పరీక్షల ముందు రెండు రోజులు రాత్రుళ్లు కొంచెం అలా వీధిలోకి వెళ్తేచాలును - క్వశ్చన్ పేపర్లే తీసుకొచ్చేస్తాను !

వాణీ : అది మీదైర్యం.

మధు : అందుచేత చిట్టిచెల్లెలా : అనవసరంగా రోజూ చదువుకుని ఆరోగ్యంపాడు చేసుకోకు. నిశ్చింతగా నిద్రపో. రేపు పరీక్ష అనగా క్వశ్చన్ పేపర్లు తెచ్చిస్తాం - ఫస్టుక్లాసు తెచ్చుకో.

సీతా : (దూరంగా దగ్గు వినిపిస్తుంది) వాణీ, ఎక్కడున్నావమ్మా !

కృష్ణ : ఒరే మధూ ! మామయ్య వస్తున్నాడురా !

(మధు ఇంగ్లీషు పాఠాలు, కృష్ణ తెలుగు పద్యం గడగడా చదివేస్తుంటారు వాణీ చదువు ఆపి, అకస్మాత్తుగా చదివేస్తున్న ఇద్దరి వంకా చూస్తుంది)

సీతా : (వచ్చి) ఆపండిరా !

మ : కృ : (విననట్టు ఇంతా గడగడా చదివేస్తూఉంటారు)

సీతా : (ఇంకా గట్టిగా) ఆపండిరా బుద్ధిమంతుల్లారా !

మ : కృ : (అకస్మాత్తుగా ఆపేస్తారు. తుఫాను ఆగిపోయినంత నిశ్శబ్దంగా ఉంటుంది)

కృష్ణ : (అమాయకంగా ముఖంపెట్టి) ఏం మామయ్యా ! చదువుకుంటుంటే ఆపమన్నావ్.

సీతా : బుద్ధిలేక. కదూ : నాదగ్గు వినగానే మీకు ఎక్కడలేని శ్రద్ధ చదువుమీద అమాంతంగా పుట్టుకొచ్చేసింది కదూ : విన్నానురా.

మధు : విన్నావా నాన్నా :

సీతా : ఆ! అంతా విన్నానురా ఒరే మేనల్లుడా : కృష్ణా! సుపుత్రా! మధూ! ఇటు వినండి

కృష్ణ : ఏంటీ మామయ్యా :

సీతా : తాచెడ్డకోతి వనమంతా చెరిచిందనీ, మీరు చదువుకోకపోతే పోయే బుద్ధిగా చదువుకుంటున్న వాణీని చెడగొట్టకండిరా. మహాప్రభువుల్లారా! మీకు చదువు అబ్బకపోతే ఏ కాఫీ హోటల్ లోనైనా బల్లలు తుడిచైనా బ్రతుకుతారు - చిప్పలు కడిగైనా కాలక్షేపం చేయగలరు. అర్థమైందా :

మ : కృ : ఆ! ఆ!

సీతా : ఏమర్థమైంది?

కృష్ణ : చదువులేకపోతే బల్లలు తుడిచైనా బ్రతుకుతాం.

మధు : (వెంటనే అందుకుని) చిప్పలు కడిగైనా కాలక్షేపం చేయగలం.

సీతా : కాని, అది అడపిల్లరా. అదలా బ్రతకలేదు. అక్షర జ్ఞానం లేకపోతే దానికి పెళ్ళికూడా అవదురా. కాబట్టి మీరు దానికి హిత బోధలు మానేయండిరా అడ్డగాడిదల్లారా! మీకెలాగూ బాగుపడే యోగం ఉన్నట్టులేదు. దాన్నైనా బాగుపడనియండిరా.

జాన : (వస్తూ) మీరా ! బయట ఏదో మీటింగులో ఉపన్యాసం అనుకుంటున్నాను. ఏం జరిగిందట ! అంత గట్టిగా మాట్లాడుతున్నాను.

సీతా : ఒక మహాప్రళయం, ఒక భూకంపం, ఒక ప్రపంచయుద్ధం జరిగిపోయేయి.

జాన : సరేండి మీకెప్పుడూ వేళాకోళమే. అసలు సంగతేమిటటా !

సీతా : నీ సుపుత్రుడూ, మేనల్లుడూ కలసి పరీక్షల్లో వచ్చే ప్రశ్నలు, పరీక్ష ముందురోజు తెచ్చిస్తారంట - అందుకోసం రోజూ చదువుకోనక్కర్లేదని వాణికి హితబోధ చేస్తున్నారు.

జాన : మంచిదేగా. కాస్తంత ఇంట్లో పని పాట్లకు తోడుగా ఉంటుంది. ఇంట్లో అడపిల్లున్నదన్నమాటేగాని, ఒక్కరైనా అన్ని పనులూ చేసుకోలేక

చస్తున్నాను. మీరేమో చదువుకుంటున్న పిల్లలకు పనులు పురమాయించ కూడదంటారు.

సీత : అవునూ !

జాన : అదేమో చదువుమిష పెట్టి బొత్తిగా ఇంటిపనులు చేయడంలేదు.

సీత : ఏదీకావు. నోరుమూయి, ఒరే చవటాయిలూ ! మీ పిప్పిపిచ్చి ప్లానులు కట్టిపెట్టి, ఏరోజు విన్నపాతం ఆ రోజు చదువుకొని బుద్ధిగా పాసవ్వండి. పరీక్షలకింకా చాలాపైం ఉంది. వినపడుతుందా !

మ : కృ : ఓ : అలాగే (తలలాపుతారు)

జాన : వాళ్ళు బుద్ధిమంతులండి, చూశారా ! గంగిగోవుల్లా తల ఎలాఊపుతున్నారో.

సీత : (వ్యంగ్యంగా) నువ్వెంత తెలివైనదానవో వాళ్ళంత బుద్ధిమంతులరే. వాళ్ళు గంగిగోవులు కాదే. జిత్తులమారి నక్కలు. తెలుసునా.

మధు : మీకెందుకు నాన్నా. నేను పరీక్ష పాసవ్వడమే కదా కావాలి.

కృష్ణ : అంతేకదా మామయ్యా !

సీత : అంతే. అంతే. కాని అడ్డదార్లుతోక్కికాదు. దాని వలన పరీక్షలు పానై పోతారేమోగాని, మీబుర్రల్లో చదువంటూ ఏమీ ఉండదు. ఆ చదువుకు పునాదీ ఉండదురా ! అయినా నాకు తెలియకడుగుతాను. సంవత్సరం పొడుగునా చదవకుండా అకస్మాతుగా ఎలాపానైపోతారో కాస్తంత శైల విస్తారా !

మధు : ఏముంది నాన్నా ! ఒక్క నెలముందు తెల్లార్లుకూర్చొని చదివేస్తేచాలదూ.

సీత : ఓహో ! మరీ నెల్లాళ్ళూ వేళకు నిద్రలేక, ఆరోగ్యం పాడైపోయి సరిగ్గా పరీక్షల ముందే వాంటికి ఏదైనా రోగం వస్తేనో....

కృష్ణ : ఎందుకొస్తుందీ ! మాకేం రోగంరాదు.

సీత : రాదని గ్యారంటీ ఏమిటి ? అమృతం త్రాగారా ?

జాన : అదేమిటండీ ! శుభమా అంటూ వాళ్ళు పరీక్షలు అవలీలగా పానైపోతా మంటుంటే, "మీకు రోగమొస్తేనో, మీరు మంచంపడితేనో" అంటూ ఆశుభం పలుకుతారేంటండీ !

సీత : నా బుద్ధిగడ్డితిని ! ఊ ! చెప్పండిరా ! ఏరోగం రాదని గ్యారంటీ ఏమిటి ?

మ : కృ : (తడబడుతూ) రాదు. అంతే. అదంతే.

సీతా : అహా! వస్తే ఏం చేస్తారా అని!

మ : కృ : ఏం చేస్తా?

సీతా : ఏం చేస్తారో నేచెప్తా వినండి, అప్పుడు పరీక్షల్లో మీరు మంచి ఎక్కి. పరీక్షను చెప్తెక్కిస్తారు, మరో సంవత్సరం ఇదేక్లాసులో ఉండి. ఆవే పాఠాలకు పునాది దిట్టపరుస్తారు. మీ జీవితంలో అతి విలువైన కాలాన్ని ఒక సంవత్సరాన్ని వృధాగా పోగొట్టుకుంటారు. అంతేనా! మాట్లాడరేం.

జాన : పనివాళ్ళను పట్టుకొని పంచాయితీ పెట్టేస్తున్నారు. వాళ్ళేం మాట్లాడతారండీ!

సీతా : నువ్వుకాన్నేపూ మాట్లాడకు! ఒరే మేనల్లుడా! కృష్ణ పరమాత్మా! తమ భవిష్యత్ ప్లాను ఏమిటో విన్నవిస్తారా!

కృష్ణ : ఏముంది మామయ్యా! వెరీసింపుల్, పరీక్ష ముందురోజు అర్ధరాత్రి ఒక్క సారలా మెయిన్ రోడ్డు మీదున్న ఇరానీ హోటల్ దగ్గరికి ఒక్క ట్రీప్ కొడితే చాలును. మర్నాడు పరీక్షలో వచ్చే ప్రశ్నలు తెచ్చేసుకోవడం, జవాబులు తయారు చేసేసుకోవడం, రాత్రికి రాత్రికి బట్టి వట్టేయడం మర్నాడురానేయడం. అంతే. ఆ తర్వాత

సీతా : ఫెయిలయి పోవడం.... వింటున్నావా జానకి వీళ్ళ తెలివితేటలూ.... ఒరే కృష్ణా, ఒకవేళ పేపర్లు దొరక్కపోతేనో....

కృష్ణ : ఎందుకు దొరకవూ. దొరికి తీరాలి. అది రూలు. పోతే కొంచెం ఖర్చు అంతే!

సీతా : అహా! ఒకవేళ దొరక్కపోతేనో అని.

జాన : అబ్బబ్బ మీతో మహా చెడ్డదావాచ్చి పడింది గదండీ! ప్రతిదానికి అవశకునం పలుకుతారెందుకూ.

సీతా : వాళ్ళక్షేమంకోరే వాణ్ణిగనుక. నువ్వునోరుమూయ్. ఊ! చెప్పరా! ఒక వేళ ప్రశ్నల పేపరు దొరకలేదనుకో, అప్పుడేం చేస్తావు! మరి క్లాసు పుస్తకాలను ముఖమైనా చూడటం లేదుగదా!

కృష్ణ : ఏముందీ! నేరుగా పరీక్ష హాల్ లోకి గైడ్సులో అవసరం అనుకున్న పేజీలు చించి పట్టుకు పోవడమే.

సీతా : అక్కడ నిన్ను కాఫీ కొట్టనివ్వక పోతేనో?

కృష్ణ : ఎందుకు కొట్టనివ్వరూ వాళ్ళకు స్టూడెంట్లు అంటే ఏమిటో తెలుసుగా

సీతా : (వ్యంగ్యంగా) వెరీగుడ్. మీమూలంగా నాకు తెలియని విషయాలు తెలుసుకొని జ్ఞానోదయం అయింది చాలు. ఒరే కృష్ణా! నువ్వు నాదగ్గరుండి బుద్ధిగా చదువుకుంటావనీ, క్రమశిక్షణతో పెరుగుతావనీ, మీఆమ్మ కొండంత ఆశతో నాదగ్గర పెట్టిందిరా. నీకు విద్యాబుద్ధులు చెప్పడం నా తరం కాదు కదా. నిన్నూ, నన్నూ పుట్టించిన ఆ బ్రహ్మతరంకూడా కాదురా. ఈ సంవత్సరం ఎలాగో ఇక్కడ తగలెట్టి, మళ్ళీ సంవత్సరంలో ఊరెళ్ళి చదువుకో బాబూ! ఒరే మధూ! కృష్ణా! మీకిప్పుడే చెప్తున్నాను. మీరవలంబిస్తున్న పద్ధతులు మంచివికావు. పరీక్షలకి ఇంకా చాలా టైం ఉందీ, మీ పిచ్చిపిచ్చి ఆలోచనలు కట్టిపెట్టుడీ. ఏ రోజు పాఠాలు ఆ రోజు చదివేసుకుంటే ఇందాక మీరు నెలవిచ్చిన అడ్డదాల్లు తొక్కనక్కరేదు. సుఖవుగా పాసవుతారు. నా మాట వినండి అర్థమైందా.

జాన : అయిందా మీ హితబోధ. ఇంకా ఉందా.

సీతా : మధ్య నీ తొందరేమిటే ?

జాన : భోజనాలు వడ్డిస్తా.

సీతా : భగవంతుడు నిన్ను రెండు పనులకోసం పుట్టించేడు. ఒకటి తిండి. రెండు నిద్ర. పదండి.

(తెర)

రంగం - 3

(గంగాలంకరణలో మార్పులేదు. సమయం రాత్రి. మధు, కృష్ణ చదువుతూఉంటారు. మధుకు జ్వరం వచ్చింది. చలివేస్తుంది. కొంచెం వణుకుతూ ఉంటాడు. కృష్ణ చదువుతూనే కునికిపాట్లు పడుతూ, మధ్య మధ్య లేచి అకస్మాత్తుగా గట్టిగా చదివేస్తూ, మళ్ళీ కునుకుపాట్లు పడుతూ ఉంటాడు.)

మధు : (జ్వరంతో వణికిపోతూ) ఒరే కృష్ణా! కృష్ణా!

కృష్ణ : (గురక తీస్తుంటాడు)

మధు : (తట్టి, గట్టిగా) కృష్ణా!

కృష్ణ : (అకస్మాత్తుగాలేచి పాఠం గట్టిగా చదువుతాడు)

మధు : ఒరే కృష్ణా! ఇటూ! ఇటు వినరా బాబూ!

కృష్ణ : ఏరా !

మధు : నాకు చలిగా ఉందిరా (వణుకుతూ) ఆ దుప్పటి కప్పురా. (పైకిచూస్తూ)
ఆ ఫ్యాన్ కాస్త ఆపరా.

కృష్ణ : ఏ పెన్సెల్ లో చలేమిట్రా, కొంపతీసి జ్వరం రాలేదుకదా, ఏదీ చూడనీ :
(మధు చెంపలమీద, చేతుల మీద చెయ్యివేసిచూస్తూ) అవునా ! (గట్టిగా)
జ్వరం వచ్చిందిరా !

మధు : ఉష్ : గట్టిగా అరవకురా, నాన్నాడు లేచిపోతారు, నీ దగ్గ రొక జ్వరం
మాత్రం ఉండాలి. ఉందా?

కృష్ణ : అవునారే ఉండాలి. వెతికిస్తానుండు. (పుస్తకాల్లో వెతికి) ఆః దొరికింది.
ఇంద. ప్లాస్కులో టీ ఇస్తానుండు. (తీసిచూసి) అరే! టీ ఆయిపోయిందిరో
ఉండు అత్తయ్యను లేపుతాను.

మధు : మెల్లిగా లేవరా అమ్మను. నాన్నవినగలరు (వణుకుతూ మూలుగుతూ
ఉంటాడు)

కృష్ణ : (నైడ్ లింగు దగ్గరకెళ్లి, రహస్యంగా) అత్తయ్యా ! అత్తయ్యా !

జాన : (లోపల్నుండి గట్టిగా) ఆః ఆః ఏం కావాలిరా ! (ఆవులిస్తుంది)

కృష్ణ : (మెల్లిగా రహస్యంగా చెప్తున్నట్టు) అరవకత్తయ్యా ? మధుకి “టీ”
కావాలంట.

జాన : ప్లాస్కులో పోసుంచేను.

కృష్ణ : ఆయిపోయింది. మధుకి కావాలంట.

జాన : అలాగే పెడతా (ఆవులించి) ఊణం ఆగండి

సీతా : (లోపల్నుండి గట్టిగా) టైం ఎంతైందిరా అబ్బాయిలూ !

కృష్ణ : ఒకటింబావు మామయ్యా ! (గట్టిగా)

సీతా : (లోపల్నుండే) ఇంక నిద్రపోండిరా ! చాలా పొద్దుపోయింది.

కృష్ణ : (గట్టిగా) అలాగే మామయ్యా ! (రహస్యంగా) అత్తయ్యా ! ముందు టీ
పెట్టివ్వ. మధుకి జ్వరం వచ్చింది. మాత్రం ఇవ్వాలి.

జాన : జ్వరమే (కంగారుగా వచ్చి) ఏదీ చూడనీ.

మధు : (వణుకుతూ, మూలుగుతూ ఉంటాడు)

జాన : (నుదుటిమీద చెయ్యివేసి చూచి, కంగారుగా, గట్టిగా) అవునా జ్వరమే.
ఉండు మీనాన్నగారిని లేపుతా.

మధు : (మెల్లగా) హబ్బా ! అరవకేఅమ్మా. నన్నగారు వచ్చేస్తారు. మాత్ర వేసుకుంటే అదే తగ్గిపోతుంది.

సీతా : (లోపల్నుండి) ఏరా ! ఇంక నిద్రపోలేదూ ! ఈవేళకి చదువు చాలించి పడుకోండి. వేడిచేస్తుంది.

కృష్ణ : (గట్టిగా) అలాగే మామయ్యా !

జాన : ఉండండి టీ తెస్తాను (లోపలికి వెళ్ళింది)

కృష్ణ : ఇప్పుడెలాగరా మధూ ! మామయ్యకు తెలుస్తే....

మధు : (నీరసంగా) దిక్కుమాలిన జ్వరం ఇప్పుడే రావాలా....

సీతా : (లోపల్నుండి) జ్వరం వచ్చిందటగా మధూ !

కృష్ణ : చంపేసింది అత్తయ్య. చెప్పేసింది కాబోలు,

సీతా : (వస్తూ కంగారుగా) అనుకున్నంత పనీ అయింది. (నుదుటి మీద చెయ్యి వేసి చూసి) పదరా మధూ ! డాక్టరు దగ్గరకెళ్దాం.

కృష్ణ : జ్వరం మాత్రమింది మామయ్యా నాదగ్గర.

మధు : ఇప్పుడీ మాత్ర వేసుకుంటాను నాన్నా, తగ్గకపోతే ఉదయం డాక్టరు దగ్గరకెళ్దాం.

సీతా : సరే నీ ఇష్టం, ఆ మాత్ర ముందు వేసుకో, పరీక్షలు పట్టుమని పదిరోజు లేవు. ఇప్పుడెలాగ? అందుకే చిలక్కి చెప్పినట్టు చెప్పేను. నామాట విన్నారకాదు. ఇప్పుడు వొంటికి తెచ్చుకున్నావు. ఇది తగ్గేదెప్పుడూ ! నువ్వు చదివే దెప్పుడు ?

జాన : (టీతో వస్తూ) జ్వరంతో వాడు కుయ్యో మొర్రో అంటుంటే మధ్య మీ సణుగుడేంటి ! ఇందరా మధూ టీ ! ఈ మాత్ర వేసుకొని నిద్రపో.... ఉదయం డాక్టరు దగ్గరకెళ్తున్నావుగాని.

మధు : అలాగే (మాత్రవేసుకుని, టీ త్రాగుతాడు)

సీతా : అందుకే నేను చెప్పేను.....

జాన : ఇంక మీరు లోపలికెళ్ళి పడుకుంటారా.

సీతా : ఏమిటో : పిల్లలు. మనస్తిమితం ఉండనివ్వరు. నేనిక్కడే ఉంటాలే.

జాన : మీరిక్కడుంటే వాడికి నిద్ర వట్టనివ్వరు. మీరు లోపలికి వెళ్ళండి. నే నిక్కడే ఉండి చూచుకుంటాను.

సీతా : (లోపలికి వెళ్తాడు)

రంగం-4

(సమయం రాత్రి)

(రంగాలంకరణ మారదు. మంచం మీద మధు పడుకున్నాడు. నుదుటి మీద గుడ్డమక్క. ప్రక్కన జానకమ్మ కూర్చుని నుదుటిమీద గుడ్డపైన సీళ్లు వేస్తున్నది.

సీతా : (వస్తూ) ఎలాఉందిరా జ్వరం (వక్కన కూర్చుంటూ) ఏమయినా తగ్గిందా?

జాన : (లేచి వక్కన నిలబడి) లేదు అలాగే ఉంది. డాక్టరుగా రేమంటారు ?

సీతా : టైఫాయిడ్ అంటాడు.

జాన : తెల్లారితే పరీక్షలు. ఇంకేమెత్తాడు.

సీతా : అందుకే నేను మొదటి నుండి మొత్తుకుంటున్నాను. నామాట వింటేనా. ఈ సంవత్సరానికి వీడి పరీక్ష గోవిందా.

జాన : మళ్ళీ ప్రారంభించారూ ! సతాయింపు. కాస్త ఆగండి.

సీతా : ఈ కిష్టిగాడేదీ !

జాన : పాతిక రూపాయలు పుచ్చుకొని తొమ్మిది గంటలకు వెళ్ళేడు. ఇంకా రాలేదు. ఎక్కడకెళ్ళేదో ఏమో ?

సీతా : (వెటకారంగా) ఇంకెక్కడికి పరీక్ష వ్రతాల కోసం. (కోపంగా) బుద్ధిలేక పోతే సరి.

జాన : మధ్య నన్ను తిడతారెందుకూ ?

సీతా : నిన్ను కాదులే. వాణ్ణి, ఈ కాలపు కుట్రాళ్ళకి కష్టపడి చదువుకుందామని ఉండదు, ఎంతనేపూ కాపీలు కొట్టో, పేపర్లు సంపాదించో, లంచాలిచ్చో పానైపోదామనే ధ్యానే తప్ప మరేం లేదు. ఊ! మధుకి గ్లూకోజ్ ఇచ్చేవా ?

జాన : ఇచ్చేను.

వాణి : (దూరంగా చదువుకుంటున్నట్టు వినవస్తుంది)

సీతా : వాణి ! (పిలుస్తాడు)

వాణి : ఏం నాన్నా ! (పు సకం చేతిలో పట్టుకొని వస్తుంది)

సీతా : ఇంక నిద్రపోరాదూ ! చాలాపొద్దుపోయింది.

వాణి : అలాగే నాన్న

సీతా : పాఠాలన్నీ చదివేసుకున్నావా !

వాణి : ఎప్పుడో.

సీతా : అన్నీ రివిజన్ చేసుకున్నావా !

వాణి : ఓ !

సీతా : గుడ్ గర్ల్. మరైతే వెళ్ళినిద్రపో,

వాణి : అలాగే నాన్న. (లోపలికి వెళ్ళింది)

సీతా : చూశావటోయ్. దీనిలాగా వాళ్ళు చదువుకుంటే ఇన్ని తిప్పలుండకపోయేవి. తైంవేస్తు అయ్యేదికాదు. ఖచ్చితంగా పానై ఉండేవారు.

(ఇంతలో ఒక కుర్రవాడు పడగెత్తుకుంటూ వచ్చి, రొప్పకొంటూ ఆయాస పడుతూ...)

కుర్రా : సీతాపతిగారిల్లు ఇదేనా అండీ.

సీతా : ఆఁ ఇదే. ఎవరు కావాలి బాబూ !

కుర్రా : (దువ్వెన తీసి పోగ్గా దువ్వకుని) సీతాపతిగారూ మీరేనా అండీ !

సీతా : ఆవును బాబూ ! ఎందుకూ !

కుర్రా : ఏం లేదు. (అంటూ జేబులో నుండి చిన్న అద్దం తీసుకొని ముఖం చూసుకొని దువ్వెనతో మరోసారి దువ్వకుంటూ ఉంటాడు)

సీతా : (ఆ కుర్రాడి వ్యవహారం చూసి) ఏం లేకపోతే ఎందుకొచ్చినట్టూ ?

కుర్రా : కృష్ణ అంట....

సీతా : ఆఁ, కృష్ణ.... ?

కుర్రా : (మళ్ళీ తల దువ్వకుంటుంటాడు)

సీతా : (వళ్ళునుండి) చూడుబాబూ ! అర్ధరాత్రిపూట నీ అందచందాలు చూడ్డానికి ఎవరికీ తీరుబడిలేదు గాని, ఆ సింగారించుకోవడం ఆపి వచ్చిన పని చెప్తావా !

కుర్రా : ఆ అబ్బాయి క్వళ్ళన్ పేవర్లకోసం రోడ్డు మీద పరుగెడుతుంటే పోలీసులు పట్టుకున్నారు. మీ ఆడను చెప్పి మిమ్మల్ని తీసుకురమ్మని చెప్పేడండీ. (మళ్ళీ తల దువ్వకోవడం, అద్దంలోకి చూసుకోవడం ప్రారంభిస్తాడు.)

సీతా : (ఆ కుర్రాణ్ణి ఎర్రగా చూసి, అతని చేతిలోని దువ్వెన, అద్దం, తీసుకుని అతని జేబులో కుక్కి) ఈ కాలపు కుర్రకారుకు చదువు అబ్బక పోయినా ఈ జబ్బుబాగా అబ్బింది. ఇంకా మావాడెక్కడున్నాడట ?

కుర్రా : (కోపం వచ్చి వెనురుగా) మెయిన్ రోడ్డు మీద గంట స్తంబం జంక్షన్ దగ్గర (అని ఎర్రగా చూసి, కాలర్ సర్దుకొని వెళ్తాడు.)

సీతా : చంపేడు వెధవ పీనుగ. వీడికోసం పోలీసుల చుట్టూ నేనెక్కడ తిరగనూ?

జాన : పనిమాలీ వాణ్ణెందుకండీ పోలీసులు తీసుకెళ్ళేరు ?

సీతా : కబాడీ ఆడుకోడానికి

జాన : మీరు మరీనూ ! ముందు వెళ్ళి వాణ్ణి తీసుకురండి.

సీతా : వెళ్ళక వెళ్ళక తిన్నగా కబంధహస్తాల్లోకే వెళ్ళేడు. ఆ బంధాల నుండి విడిపించుకు రావాలంటే మాటలా ! తలప్రాణం తోకకి వస్తుంది. ఈ ఊణం వరకూ అ మధుగాడి కోసం అన్నత్రీ ఇంటికి తిరగలేక సగం ప్రాణాలు పోయేయూ ! ఆ మిగతా ప్రాణాలూ ఇప్పుడా కృష్ణగాడి కోసం ఆ పోలీసుల చుట్టు తిరగలేక పోతాయి.

జాన : ఏదో ఒకటిచేసి వాణ్ణి త్వరగా తీసుకురండి తెల్లారితే పరీక్షలాయె.

సీతా : వెళ్ళక తప్పుతుందా మరి. (అని బయలుదేరుతాడు)

మధు : (నీరసంగా) అమ్మా ! దాహంవేస్తుందే !

జాన : (గ్లాసులో నీళ్ళు పోసి ఇస్తుంది)

మధు : (కొంచెం లేచి తాగి ఇస్తాడు గ్లాసును) వాణీ ఏదీ !

జాన : పడుకుంది.

మధు : కృష్ణ ఏదీ ?

జాన : బయటకెళ్ళేడు, వాడిని అక్కడ పోలీసులు పట్టుకుంటే వాడిని విడిపించుకు రావడానికి మీనాన్నగారు వెళ్ళేరు.

సీతా : (కృష్ణతో వస్తూ) జానకీ : హారతి పట్రా, కృష్ణ పరమాత్ములవారు విచ్చేసారు.

జాన : ఇంతవేగమే ఎలావచ్చేసారూ ! రారా కృష్ణా !

సీతా : వాడిని పోలీసులు ఈదారంటే తీసుకెళ్తున్నారు. నేను వెళ్ళడం ఇంకొంచెం ఆలస్యం జరిగివుంటే ఈసరికి అయ్యగారు పోలీస్ స్టేషన్ లాక్‌ప్ లో ఈ రాత్రికి రెస్టుతీసుకొని వుండేవారు. వాళ్ళను బ్రిటిమిలాడి హామీ ఇచ్చి రేపు పరీక్షలని చెప్పి తీసికొచ్చేను. అక్కడికి వెళ్ళివుంటే తెలిసేది అయ్యగారికి.

జాన : ఇంక చాలైంది చీవాట్లు. ముందు పరీక్షలకి చదువుకోనివ్వండి.

సీతా : వీళ్ళకింక ఇప్పుడు పరీక్షలెందుకూ. మళ్ళీ సంవత్సరమే గతి. ఈయేదాది వీళ్ళ పరీక్షలు చెట్టెక్కినట్టే. ఒక సంవత్సరం టైము అనవసరంగా దండగై నట్టే.

మధు : (నీరసంగా) రేపు నన్ను పరీక్షకు తీసుకెళ్తే....

సీతా : మిమ్మల్నిద్దర్నీ పరీక్షకు కూర్చోబెట్టి అచ్చుపుస్తకాలూ, గైడ్సు మీ ముందు పడేసినా జవాబులు ఎక్కడున్నాయో తెలియని అయోమయ పరిస్థితులో వున్నారా మీరు, మీకెందుకూ పరీక్షలు.

జాన : మీరూరుకుందురూ.

సీతా : ఈ వెధవలకీ శిక్ష జరగాల్సిందే. వీళ్ళేకాదు. ఇలాంటి అమాంబాపతు, అంటే, పరీక్షలముందు చదివేద్దామనుకునేవారు, ప్రశ్నపత్రాలు సంపాదించాలనుకునేవారూ, కాపీకొట్టో, లంచాలిచ్చో పానై పోదామనుకునే వాళ్ళందరికీ ఇలాంటి ప్రాయశ్చిత్తం జరగాల్సిందే. అప్పటికి గాని బుద్ధి రాదు. ఏరోజు చెప్పిన పాఠాలు అరోజు చదువుకొండిరా, పరీక్షల ముందు ఇబ్బంది వుండదు అని ఎప్పట్నుండో చెప్తున్నాను. విన్నారా ! లేదే. మరిప్పుడేమైంది. మొదటికే మోసం వచ్చింది. నీతిగా, నిజాయితీగా కష్టపడి చదువుకొని పాసవ్వడానికి ప్రయత్నించండిరా. అప్పుడే ఆ చదువు అర్థం, ప్రయోజనం వుంటుంది. దాన్ని చూడండి. వాణి ఎంత నిశ్చింతగా నిద్రబోతుందో. చక్కగా సంవత్సరం పొడుగునా చదువుకుంది. అత్త

విశ్వాసం పెంచుకుంది, నిశ్చింతగా వుంది. రేపది పస్తుక్లైన మార్కులతో గ్యారంటీగా పాసవుతుంది. నేను చెప్తున్నది అర్థమౌతుందా కృష్ణా !

కృష్ణ : అః

సీతా : నేనప్పుడే చెప్పేను. “మీరవలంబిస్తున్న వద్దతులు మంచివి కావు, అడ్డ దార్లు తొక్కకండిరా, చక్కని రాజమార్గంలో వెళ్ళండిరా” అని. గుర్తుదా ఏరా మధూ !

మధు : (తప్పు చేసిన వాడిలా) గుర్తుంది.

సీతా : ఇహనైనా బుద్ధితెచ్చుకొని నా సలహా ప్రకారం చదువుకుంటే బాగుపడతారు. తెలిసిందా. ఏరా మధు !

మధు : అలాగే నాన్నా.

సీతా : ఏరా కృష్ణవరమాత్మా.

కృష్ణ : అలాగే మామయ్యా !

పరిశ్ల చదువులు

కోట్టిపాటి గంగాధరరావు

పాత్రలు :

రంగడు

రాముడు

కృష్ణుడు

మేష్టారు

(సామాన్యపు గది)

మధ్యలో ఒక డేబుల్, రెండు కుర్చీలు, ఒకప్రక్క పక్క వేసిన మంచం. తెర ఎత్తేసరికి కుర్చీలలో కూర్చుని రాముడు కృష్ణుడు చదువుకుంటుంటారు. మొదట కూర్చుని చదువుతారు. తర్వాత రాముడు ఆవలిస్తాడు. వాణ్ణిచూచి కృష్ణుడూ., రాముడు లేచి పచార్లు చేస్తూ చదువుతాడు. కృష్ణుడు వాణ్ణిచూచి తనూలేచి పచార్లు చేస్తూ చదువుతాడు. కొంత సేపయిన తర్వాత రాముడు బిగ్గరగా చదవ నారంభిస్తాడు. కృష్ణుడు కూడా బిగ్గరగా చదవ నారంభిస్తాడు. ఇద్దరూ ఒకరికంటే ఎక్కువగా ఒకరు చదువుతూ వుంటారు. బాగా పెద్దగా చదువుతుంటే లోపల్నించి రంగడు గబగబా పరుగెత్తుకువస్తాడు.

రంగడు : ఒరే : ఒరే : ఏమిట్రా ఈ చదువు ? ఇంటి పెంకులు ఎగిరిపోతున్నాయి.

కృష్ణుడు : వాడేరా - నాకంటే బిగ్గరగా చదువుతున్నాడు.

రాముడు : నాకు పైకి చదివితేగాని అర్థం కాదుమరి :

కృష్ణుడు : నువ్వు పైకి చదివితే నాకర్థం కాదు.

రంగ : మీరిద్దరూ యిల్లెగిరి పోయేటట్లు చదివితే నాకే కాదు, మన మాస్టారికి కూడా అర్థం కాదు, మరెట్లా? ముగ్గురం పైకి చదివితే పెంకులన్నీ పైకి ఎగిరిపోతే రేపొద్దున చూసిన వాళ్ళందరికీ పెంకులు ఎందుకెగిరి పోయాయో అర్థంకాదు. పరీక్షలంకా రెండురోజులున్నాయి.

రాముడు : ఊ! అందరం లోపలే చదువుకుందాం, కానియ్యండి.

రంగడు : ఆ - లోపలే చదవండి, వస్తా.

పాఠాలు తీసి మళ్ళీ చదువుతారు. రాముడు నిమ్మడిగా ఆవులిస్తాడు.

(వాణ్ణిచూచి కృష్ణుడూ ఆవలిస్తూ)

కృష్ణుడు : ఓరేయ్ - నాయెదుట కూర్చొని వూరికే ఆవలించకు.

రాముడు : నేనావులిస్తే నీకే ?

కృష్ణుడు : నువ్వు ఆవులిస్తే నాకు ఆవులింతలొస్తాయి.

రాముడు : నిద్రవస్తుంటే ఆవలింతలు ఎవరికయినా వస్తాయి.

కృష్ణుడు : నీకు నిద్ర రాకపోతే నాకూ రాదు.

రాముడు : కానియ్యి, చదువుకునే కానేపూ కబుర్లు చెప్పకు

(ఇద్దరూ చదవనారంభిస్తారు.)

రాముడు : ఓరేయ్ వాడెవడ్రా వాడూ తెగనిద్రపోతాడూ రాక్షసుడు.

కృష్ణుడు : వాడా.... ఎవరికో అన్నగారవుతాడ్రా.... ఎవరికంటే ?

రాముడు : ఆ. జ్ఞాపకం వచ్చిందిరే జ్ఞాపకం వచ్చింది.

కృష్ణుడు : ఎవడ్రా ?

రాముడు : మాబళ్ళో 'కృష్ణుడు' అని ఒక కుర్రాడున్నాడు. వాడికి నామాంతరమే కుంభకర్ణుడు.

కృష్ణుడు : ఆ నేనే! నేనా కుంభకర్ణుణ్ణి.

రాముడు : నిన్నెవరన్నారోయ్! మా బళ్ళో నలభైమంది వున్నారు.

కృష్ణుడు : సరేలే (ఇద్దరూ కాన్సేపు మళ్ళీ చదువుతారు)

కృష్ణుడు : ఒరేయ్. తుగ్లక్ పూర్తిపేరేమిట్రా

రాముడు : అదా.... అది.... మహమ్మద్.... మహమ్మద్.. (సరిగ్గా జ్ఞాపకం రాక)

కృష్ణుడు : ఆ ఆ జ్ఞాపకం వచ్చిందిలే మహమ్మద్ రామారావు పీ తుగ్లక్

రాముడు : నేను తుగ్లక్ నా?

కృష్ణుడు : నిన్నెవరన్నారోయ్ నేను తుగ్లక్ పేరు చెప్పితే

రాముడు : సరేలే? ఈ తడవ అనుమానం వచ్చినప్పుడు చెప్తారే

కృష్ణుడు : నాకింక అనుమానాలు రావులే

(ఇద్దరూ చదువుకుంటారు. మళ్ళా రంగడు ప్రవేశించి)

రంగడు : ఒరే ఒక అనుమానం వచ్చింది. చెప్పండిరా.... కరటకదమనకులు మను
ఫులా ? జంతువులా ?

(రాముడూ కృష్ణుడూ మొహమొహాలు చూచుకుంటారు)

రంగడు : మొహమొహాలు చూసుకుంటారేమిట్రా అనుమానం వచ్చి అడిగితే !

కృష్ణుడు : ఏడిశావ్లే పనిగట్టుకు వచ్చావ్ ! మేం చెప్పం.

రాముడు : అంతే చెప్పద్దు - మనం చెప్పకపోతే నువ్వు కరటకుడు నేను దమనకుడూ
అంటాడు.

కృష్ణుడు : ఏడిశావ్ : నిన్నే కరటకుడూ నన్ను దమనకుడూ అంటాడు.

రంగడు : సరేలే చెప్పరుకాదూ, సరే ఈ తడవ మీయిద్దరికీ అనుమానం రాదు ?
అప్పుడు చెప్తా (వెళ్లును)

కృష్ణుడు : టైము ఎంతయిందిరా ?

రంగ : పదిగంటలు, ఏం? అప్పుడే నిద్రవస్తోందా ?

కృష్ణుడు : నిద్రవస్తోంది. నేను కాన్సేపు పైకి చదువుకుంటారా !

రాముడు : చదువుకో.

కృష్ణుడు : నువ్వు పైకి చదవకూడదు.

రాముడు : చదవనులే (కృష్ణుడు పైకి చదువుతూ)

కృష్ణుడు : లావొక్కింతయు లేదు. దైర్యము విలోలంబయ్యె (అనే పద్యం చదివి)
ఒరేయ్ యీ పద్యం ఎవరు రాశాత్రా ?

రాముడు : ఇదా ? ఒక డాక్టరుగారు రాశివుంటారు.

కృష్ణుడు : డాక్టరు గారా !!!

రాముడు : ఆ డాక్టరుగారు. చూడరాదు! రోగిని చూసి “లావు ఒక్కింతయులేదు” ఈ రోగి కొద్దిగానన్నా లావులేదు. అంటే బాగా చిక్కిపోయినాడన్నమాట. ‘దైర్యము విలోలంబయ్యె’ డాక్టరు గారికి దైర్యం ఊగినలాడుతోంది. రోగికి ‘లావుల్దప్పెను మూర్చవచ్చె. తనువున్ డస్సెన్’ నయంచేయలేక డాక్టరు గారికి శరీరం అలిసి పోయింది.... చివరికి ‘నీవే తప్ప నితఃపరం బెరుగ’ నాకు గతినువ్వే, వేరెవ్వరూ లేరు ‘మన్నింపం గదే దీనునిన్’ ఈ రోగిని ఓ దేవా క్షమించు అని అర్థం.

కృష్ణుడు : ఏడిశావ్ ఇది ఒక స్త్రీడరుగారు వ్రాశారు, చూడు ‘లా వొక్కింతయులేదు’ ఈ కేసులో ‘లా’ కాస్తన్నా లేదు.... చివరికి నీవే తప్ప నితఃపరం బెరుగ ఓ జడ్జిగారు మీమీదే నా ఆశలన్నీ పెట్టుకున్నాను. వేరెవ్వరి మీదా పెట్టుకోలేదు. ‘మన్నింపంగదే దీనునిన్’ ఈ దీనుణ్ణి మన్నించి కేసు గెలిపించండి అని.

రాముడు : ఏడిశావ్, కాదు. అది వ్రాసింది డాక్టరుగారే.

కృష్ణుడు : అట్టే వాగకు, నాకు బాగా తెల్సు. ఆ డాక్టరుగారు మానాన్న గారికి కూడా తెల్సు. పేరేదో జ్ఞాపకం లేదు.

కృష్ణుడు : ఏడిశావ్, కాదు. కావాలంటే రంగణ్ణి అడుగు.

రాముడు : పిలు, రంగణ్ణి కనుక్కుందాం

కృష్ణుడు : రంగడూ! రంగడూ! ఇట్లా రారా! ఈ పద్యాని కర్థం చెప్పదూగాని

(రంగడు వస్తాడు)

రంగడు : పద్యానికి అర్థం చెప్పాలా. ఏపద్యం?

రాముడు : 'లా'వొక్కింతయులేదు' అనే పద్యం

రంగడు : అలా ! ఇదేనా ! ఈ మాత్రం తెలియదురా ! ఇది భస్మాసురుడు వెంట పడుతుంటే శివుడు పారిపోతూ పాడిన పద్యం.

రాముడు : మరి, 'లా' అంటే ఏమిటి ?

రంగడు : 'లా' కాదు, లావు అంటే దైర్యం

రాముడు : 'లావ'ంటే దైర్యమయితే మళ్ళీ 'దైర్యము విలోబంబయ్యె' అన్నాడే ?

రంగడు : అంటే అన్నాడు. మధ్య నీ యిష్టమేమిటి ?

కృష్ణుడు : సరే, రేపు మాష్టార్ని కనుక్కుందాలే, ఇక చదవండి అబ్బ ! బాగా నిద్రవస్తోంది - రంగడూ నువ్వు యిక్కడే చదవరాదురా !

రంగడు : నేనిక్కడ చదివితే మిమ్మల్ని చూసి నాకూ నిద్రవస్తుంది.

రాముడు : ఫర్వాలేదు చదువు.

(ముగ్గురూ చదువుతారు-ముగ్గురికీ ఆవలింతలు వస్తాయి)

కృష్ణుడు : పైకి చదువుదాం రా ! నిద్ర పోతుంది.

రాముడు : ఆ.....సరే.....

(ముగ్గురు పైకి చదువుతారు. కృష్ణుడు చదువుతూ చదువుతూ ప్రక్క పేజీలో ఏదో సినిమా కాగితం వుంటే అది చదువుకు పోతాడు పాఠంలో కలిపి)

“మంచి తరుణము మించిపోవును”

1-2-58 ఆదివారము

“రెండు ఆటలు”

కేసరీసినిమా హాలులో

“బలే చౌక బేరము”

రాముడు : ఇదేమిటా పాఠంలో కలిపి సినిమాలు వస్తున్నాయి.

కృష్ణుడు : సినిమా కాగితం వెధవది. (అది పారేసి పాఠం చదువుతాడు.)

(ముగ్గురూ చదువుకుంటుంటే, ముగ్గురికీ నిద్ర వస్తూంటుంది. తూలి పడబోయి మెలుకువ తెచ్చుకొని చదువుతుంటారు. చివరికి కృష్ణుడు పుస్తకంమీదికి వాలి నిద్రపోతాడు.)

రాముడు : ఒరే : నిద్రపోతున్నావా ?

కృష్ణుడు : బాగా నిద్ర వస్తోందిరా :

రాముడు : నువ్వు నిద్రపోతే మాకూ నిద్రవస్తోందిరా.

కృష్ణుడు : నిద్రవస్తే నిద్రపో.

రాముడు : మరి పరీక్ష :

కృష్ణుడు : వెధవ పరీక్ష పోతే మళ్ళీ వస్తుంది.

రాముడు : సరే కానీ, నువ్వు పాస్ అయితే నే నవనా ? నేనూ నిద్రపోతా.

రంగడు : ఇదేమిటా మరి నేనో !

రాముడు : నువ్వు నిద్రపో.

రంగడు : ఏడిసినట్టుంది. అసలే ఆ మాష్టారుకు నామీద కోపం.

రాముడు : నీ ఖర్మానికి నేనేం చెయ్యను.

రంగడు : సరేలే ! చూసుకో : నన్నిక్కడికి పిల్చి మీరిద్దరూ నిద్రపోతారు కదూ....
కానీ....

(రాముడు ఓప్రక్క పడుకుని నిద్రపోతాడు. రంగడు కొంతసేపు ఓపద్యం బట్టి పడ్డాడు. నిద్ర వస్తూంటుంది. వాళ్లిద్దరినీ కొరకొరా చూస్తాడు. పద్యం సహంలో ఆపి, ఉక్రోశంతో)

రంగడు : ఒరేయ్ - లేవరా : నాకూ నిద్ర వస్తోంది.

రాముడు : నువ్వు నిద్రపోరా, యివ్వాలికి.

రంగడు : నాకీ పద్యం రాలేదురా

రాముడు : తలక్రింద పెట్టుకు పడుకో, అదే వస్తుందిలే.

రంగడు : ఏడిశావ్ వెధవా ! సరే, లేవవ్ కాదూ ? సరే నాకేం ! నీకే బండి నున్న వస్తుంది పరీక్షలో.

(చదవనారంభిస్తాడు. నిద్ర బాగా వచ్చి తూగిపోతుంటాడు. రాముడిమీద కోపం బాగా వస్తుంది. రాముడు కృష్ణుడూ గుర్రు ప్రారంభిస్తారు. రంగడు ఆగి వాళ్లను చూస్తాడు చివరికి)

రంగడు : మీరు గుర్రుకూడా కొడితే ఎట్లాగురా :

(వెళ్లి వాళ్ల ముక్కు దగ్గర వేలుపెడతాడు. గుర్రు అగిపోతుంది. తను చదువుతుంటాడు రెప్పలు వేళ్లతో ఎత్తి చదువుకుంటాడు. కుర్చీలో నల్లుల్ని చంపుతాడు. మళ్ళీ చదువుతాడు. అగి దోమను చంపినట్లు చేతిమీద కొట్టుకుంటాడు. మళ్లా చదువుతాడు. నిద్ర తూగివచ్చి పుస్తకంమీద వాలి నిద్రపోతాడు. ఆకస్మాత్తుగా లేచి పెద్దగొంతుతో చదువనారంభిస్తాడు. చదువుతూ చదువుతూ దోమ తన కళ్లముందు ఎగురుతున్నట్లు చూస్తూ చూపులో చేతులు బాగా పైకి ఎత్తి, చప్పట్లు కొట్టినట్లు కొడతాడు. దోమను చంపటానికి. మళ్ళీ చదువుతాడు. కుర్చీలో కూర్చున్నవాడు గొంతుకుకూర్చుని కొంతసేపు, ఒక కాలుకిందా ఒక కాలు పైనా పెట్టుకొని కొంతసేపు, అలాగే కాళ్లు మార్చి కొంతసేపు నుంచునీ, చదువుతాడు. అంతలో కృష్ణుడు కలవరిస్తూ లేచి)

కృష్ణుడు : కుంభకర్ణుడు :: కుంభకర్ణుడు :: (అంటూ అరుస్తాడు)

రంగడు : ఏడీ? ఎక్కడా?

కృష్ణుడు : ఆట్లాగా : (వాడి వంక చూస్తూ కూర్చుంటాడు కదలకుండా)

రంగడు : ఆట్లాచూస్తావేంరా నాకు భయమేస్తోంది.

(కృష్ణుడు మెదలకుండా పడుకుంటాడు)

రంగడు : ఒరేయ్ : నిద్రపోకురా, నాకు భయమేస్తోంది.

(కృష్ణుడు లేవడు)

రంగడు : (ఏడుపు గొంతుతో) నే చదువుకోవాలంటే మీరు నిద్రపోతారు కదూ : కానియ్యండి, మీకే పాపం వస్తుంది.

(చదువుకుంటూ వుంటాడు. ఏదో ఆలోచన తట్టింది. కాగితం పుల్లలాగ చుట్టి తీసుకెళ్లి రాముడి చెవిలో అంటిస్తాడు. రాముడు రెండు మూడు సార్లు విదిలించుకుంటాడు. రంగడు తిరిగి తిరిగి అట్లాగే పుల్లలతో చేస్తాడు. ఒక్కసారిగా రాముడు లేచి 'కుంభకర్ణుడు కుంభకర్ణుడు' అని అరుస్తాడు. ఆ కేకలకి కృష్ణుడుకూడా లేచి 'వచ్చాడా! ఏడీ?' అంటూ రాముణ్ణి కావలించుకుంటాడు)

రంగడు : (వాళ్లతో కలిసి తనూ ఆడుస్తూ) 'లావాక్కంతయులేదు' (పద్యం గబగబా చదువుతాడు)

రాముడు : (భయంతో) ఇదిగో నా చెవిలో దూరాడు.

కృష్ణుడు : బాబోయ్ ! నీ చెవులోనే !

(కావలిండు కొని వున్నవాడల్లా ఎగిరి దూరంగా పడ్డాడు)

రాముడు : కల వచ్చినట్టుందిరా ! కలలో కుంభకర్ణుడు కనిపించాడు.

కృష్ణుడు : ఆ కనిపించాడా ! నీకూడా ?

రాముడు : ఆఁ ఇక్కణ్ణించి హైస్కూల్ దాకా పడుకొనివున్నాడు.

కృష్ణుడు : హైస్కూలు దాకానే.

రాముడు : ఆఁ కాశేవున్నాయి మర్రెచెట్టు మానంతా !

కృష్ణుడు : మర్రెచెట్టు మానంతే !!

రాముడు : చెవులు చాటల్లాగా ఆడుతున్నాయి.

కృష్ణుడు : బాబోయ్ !!

రాముడు : ఊపిరి పీలుస్తుంటే ఆకులూ దుమ్మూ ముక్కులోకి పోయి ఊదినట్లు బయటకు వస్తున్నాయి.

కృష్ణుడు : అమ్మబాబోయ్ ! నాకు భయంవేస్తోంది.

రంగడు : శ్రీ ఆంజనేయం! ప్రసన్నాంజనేయం ! (అని గట్టిగా చదువుతాడు)

(ప్రక్క తెరలోంచి నల్లటిగుడ్డ పూర్తిగా ముసుగు వేసుకొని ఒకవ్యక్తి రామ కృష్ణుల వెనకవైపునుంచి తొంగి చూస్తుంది. ఆ ముసుగు వ్యక్తిని రంగడు చూస్తాడు. రంగడు 'బాబోయ్' అని అరచి వణికిపోతూ...)

రంగడు : కలలో కాదురా, నిజంగానే !

రాముడు : } నిజంగానే !
కృష్ణుడు : }

రంగడు : ఆ ! అదిగో ! అక్కడ కనుపించింది ! నల్లగా !

రాముడు : }
కృష్ణుడు : } ఖాబోయ్ ఇక్కడే !

రాముడు : ఎక్కడా !

కృష్ణుడు : ఏడీ !!

రంగడు : అక్కడే మీ వెనక !

రాముడు : }
కృష్ణుడు : } ఖాబోయ్ ! (అంటూ దూరంగా పరుగెడుతారు.)

రంగడు : ఆ వాకిట్లో.

రాముడు : ఏడీ ! (ముందుకు వెళ్లి చూడబోగా)

కృష్ణుడు : వెళ్లకు, పట్టుకుంటుందేమో !

కృష్ణుడు : ఒరేయ్ ! ఎంత పొడుగుందిరా ?

రంగడు : ఆ, వాకిలిఎత్తు !

రాముడు : అయితే కుంభకర్ణుడు కాదు - వాడు చాలా పొడుగు.

కృష్ణుడు : కాని కామరూపం దాల్చి చిన్నవాడయ్యాడేమో

రాముడు : రాక్షసులు చిన్నవాళ్లయి పోతారా ఏమిటా ! పురుగుంతకూడా....

రాముడు : పురుగుంతా ! అయితే నా చెవులో దూరలేదు గదా ?

రంగడు : దూరలేదు....దూరితే ఆ వాకిట్లో ఎందుకు కనిపిస్తాడు ? అగండి,

(అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ వెళ్లి చూడబోతారు. భయంవేసి వెనక్కి పరుగెత్తుకు వస్తారు. అల్లా రెండు మూడు సార్లువేసి చివరకు చూస్తారు. "అదిగో అదిగో వస్తోంది. ఖాబోయ్ మింగేస్తుంది" అని కేకలు తలవకటి వేస్తూ వణికిపోతూ, నుంచుంటారు. నల్లటి ముసుగు వస్తుంది. తలమీద ముసుగు తీసేస్తుంది.

పెద్దమీసాలూ తలపాగా మొదలైన వాటితో మాడ్చారు కనిపిస్తాడు.)

రాముడు : మాష్ట్రారా ! ఆ నైన్స్ మాష్ట్రారు !

మేష్ట్రారు : ఆ నైన్సు మాష్ట్రార్నే ! మీరు చదువుతున్నారో నిద్రపోతున్నారో చూట్టానికి వచ్చాను. అంతా చూశాను, రంగడు చదువుతుంటే మీరిద్దరూ నిద్ర పోతున్నారు ? ఒరే రంగడూ నువ్వు చదువుకుంటున్నావు గనక బాగా రాయకపోయినా నిన్ను పాస్ చేయిస్తాను. ఒరే ! రాముడూ ! కృష్ణడూ ! మీరిద్దరు బాగా చదివి బాగా రాయకపోతే ఫేరే. తెలిసిందా, బాగా చదవండి.

(వెళ్లిపోతాడు. రాముడూ కృష్ణడూ బిక్కుమొహాలు వేసుకుని పుస్తకాలు తీసుకుని చదువుకుంటూ కళ్లను నులుపుకుంటూ కూర్చుంటారు.)

పాత్రలు :

గురువు
శిష్యుడు

రంగం - 1

(దూరంగా గుడిగంటలమోత, కాషాయ వస్త్రాలు ధరించివున్న గురువూ, శిష్యుడూ రంగం మీదికి ప్రవేశించారు. గురువు వృద్ధుడు, గడ్డమూ మీసాలూ తెల్లగా వున్నాయి. చంకలో జోలె, భుజం మీద గొంగళి చేతిలో దండకమండలాల్లా వున్నాయి. శిష్యుడు యువకుడు. అతడి చంకలో జోలెలు వేలాడు తున్నాయి. వాటిల్లో నుంచి పాత్రలూ వగైరా బయటికి కని పిస్తున్నాయి. నెత్తిన చిన్నమూట, గురువులో సాత్వికత, శిష్యుడిలో వినయ విధేయతలూ ద్యోతక మవుతున్నాయి)

గురువు : (ఆయాసంగా అగి) హరహర మహాదేవ ! శంభో శంకర శిష్యా

శిష్యుడు : గురుదేవా !

గురువు : (చుట్టూ చూచి) ఇక్కడ ప్రశాంతంగా వుంది. ఈ పూటకు యిక్కడ విడిది చేద్దాం.

శిష్యుడు : చిత్తం గురుదేవా.

(గురువు గొంగళి కింద పరచి, ఆయాస పడుతూ కూర్చున్నాడు. శిష్యుడు జోలెలూ మూట కిందికి దించాడు)

గురువు : (శిష్యుడివైపు వాత్సల్యంగా చూస్తూ) కుమారా ! నిన్ను చూస్తూన్నప్పుడల్లా నాకు ఒక వంక సంతోషం, మరొక వంక జాలి. దేవుడు ఒకరికి కీడు చేయకుండా, మరొకరికి మేలు కలిగించలేదేమో !

శిష్యుడు : క్షమించండి గురుదేవా. తమ మాటలలోని అంతర్యం నాకు బోధపడటం లేదు.

గురువు : తీర్థయాత్ర చేస్తూన్న నాకు కన్యాకుమారి నుంచి తోడుగా వుంటున్నావు. నాకు సకల సపర్యలూ చేస్తున్నావు. కాటికి కాళ్లు చాచుతున్న సన్యాసిని నేను. ఇంకా ముక్కుపచ్చలైనా ఆరని వసివాడివి నువ్వు. జీవితంలోని సుఖాలన్నిటినీ వొడులుకొని, బ్రహ్మచారిగా నావెంట తిరుగుతున్నావు. నా శిష్యురికం వల్లనే కదా నీకీ కష్టాలన్నీ !

శిష్యుడు : అలా ఆనకండీ గురువర్యా ! నుఖం అంటే ఎలా వుంటుందో తమ శిష్యురికంలోనే చూడగలుగుతున్నాను. భోగభాగ్యాలకోసం పరుగులు తీయటం సామాన్యుల లక్షణం, నాకు వైరాగ్యమంటేనే యిష్టం. తమ అడుగు జాడలే నాకు పరమపద సోపానాలు.

గురువు : (చిరునవ్వుతో) వత్సా, వయసుకు తగని మాటలు మాట్లాడుతున్నావు. మనస్సు చంచలమైనది. దానికి నిలకడలేదు. మనస్సు ఎప్పుడు ఎలా మారుతుందో చెప్పలేము. దాన్ని అదుపులో పెట్టుకోవడం వయస్సు ఉడిగిన వాళ్ళకే చేతకాదు. వయస్సులో వున్న వాడివి. నీకు చేతనవుతుందా? నా తిప్పలేవో నేను పడతాను. నన్ను విడిచిపెట్టి, నీనుఖం నువ్వు చూసుకోరాదా ?

శిష్యుడు : (దీనంగా) గురువుగారూ ! నేను తమకు భారంగా వుంటే....

గురువు : సరే నాయనా ! నువ్వు ఎక్కడికీ వెళ్లకు. నాతోనే వుండు.... హరహర మహాదేవ ! శంభోశంకర ! వత్సా ! ఈ పూటకు మనం వంటచేసుకోవాలి గదా (జోలెలో చెయ్యివేసి, గురివెంద గింజంత బంగారం తీసి యిస్తూ) ఇదిగో, ఈ బంగారం పట్టుకెళ్ళి ఊళ్ళో ఆమ్మి సరుకులు కొనుక్కురా !

శిష్యుడు : (బంగారం తీసుకొని, ఒక జోలెలోని పాత్రలు తీసి నేలమీద వుంచి ఖాళీ జోలె చంకకు తగిలించుకొని, అలాగే నిలబడ్డాడు)

గురువు : నిలబడ్డావేం ? వెళ్లక?

శిష్యుడు : గురుదేవా ! (మాటసాగలేదు)

గురువు : (కొంత నేపు వేచి) ఏమిటి?

శిష్యుడు : తప్పు పట్టనంటే ఒకమాట అడగాలని వుంది.

గురువు : అడుగు.

శిష్యుడు : రోజూ గురివెంద గింజంత బంగారం యిచ్చి సరుకులు కొనుక్కురమ్మంటున్నారు గదా. ఈ బంగారం ఎక్కణ్ణించి.... (అగి, చేతులు జోడించి) నాకు మహా కుతూహలంగా వుంది గురువుగారూ.

గురువు : (నవ్వి) అదా నీ సందేహం. నా దగ్గర బంగారం.... (టక్కున మాట ఆపి, ఏదో ఆలోచిస్తూ రెండు క్షణాలపాటు మౌనంగా వుండి) తర్వాత తీరుబడిగా చెబుతాను గాని, వేగిరం వెళ్లి సరకులు పట్టుకురా! కడుపులో ఆత్మారాముడు గోల పెడుతున్నాడు. వంట ప్రారంభించాలి కదా!

శిష్యుడు : ఇదిగో, క్షణంలో వచ్చేస్తా (వెళ్లిపోయాడు)

గురువు : (శిష్యుడు కనుమరుగయ్యే వరకు చూసి) ఆఖరికి అడగరాని మాటే అడిగి ఇరకాటంలో పెట్టేశాడే శిష్యుడు! ఏం చెప్పాలి? వాడికి (జోలెలో చెయ్యివేసి చిన్న బంగారపు ముద్ద బయటికి తీశాడు. దాన్ని చేతితో ఎగరేస్తూ నా దగ్గరున్న బంగారం యిదీ! ఇందులో నుంచి రోజూ గురివెంద గింజంత బంగారం ఖర్చులకు వాడుతున్నాను. ఈసంగతి శిష్యుడికి తెలియదు. అడుగుతున్నాడు గనుక యిప్పుడు చెప్పాలి కదా! (బంగారాన్ని మళ్ళీ జోలెలో వేసుకున్నాడు) శిష్యుడేమో మంచివాడే నమ్మదగినవాడే అయితే బంగారాన్ని నమ్మలేము గదా! మంచితనాన్ని మాయం చేసే గుణం బంగారానికే వుంది. నిజం చెప్పి శిష్యుణ్ణి పాడు చెయ్యటం దేనికీ? ఈ బంగారం కోసం వాడు నాకేదైన అపకారం తల పెట్టవచ్చు. అందుచేత, ప్రస్తుతానికి ఏదో ఒక అబద్ధం చెప్పకతప్పదు.

శిష్యుడు : (వచ్చాడు) వచ్చేశాను గురువర్యా, బియ్యమూ కూరగాయలూ తెచ్చేశాను. (జోలె కట్టె పుల్లలూ కిందపెట్టాడు)

గురువు : సరే! పొయ్యి తయారు చెయ్యి! ఇండాకా బంగారాన్ని గురించి అడిగావు కదూ? నీకొక రహస్యం చెబుతాను. మరెవ్వరికీ చెప్పకూడదు సుమా!

శిష్యుడు : గురుదేవులమీద ఒట్టు

గురువు : వత్సా! నాదగ్గర బంగారం లేదు. బంగారం తయారుచేసే విద్యవుంది. రాళ్లను బంగారంగా మార్చే మంత్రం నాకు తెలుసు. మన అవసరాలు

గడవటానికి, రోజూ గురువెంద గింజంత బంగారమైనా లేకపోతే ఎలా ?
అంతకంటే ఎక్కువ మనకెందుకు ? మనం సర్వసంగ పరిత్యాగులం కదా!

శిష్యుడు : (నిశ్చేష్టుడై వింటూ వుండిపోయాడు)

గురువు : (శిష్యుడి భుజం మీద చెయ్యివేసి) శిష్యా :

శిష్యుడు : స్పృహలోకి వచ్చి, ముందుకు వంగి గురువుగారి పాదాలను కళ్ళకు అడ్డు
కున్నాడు)

గురువు : నాయనా ! నీగురు భక్తి గొప్పది ! దానికి ప్రతిఫలంగా నేను ఏమివ్వ
గలను ? ఏమీ యివ్వలేను. (శిష్యుడి తల నిమిరాడు).... నువ్వు మంట
పూర్తిచేసే లోపల అదిగో, ఆ కనబడుతున్న మంటపంలో కానేపు నడుం
వాలుస్తాను సరేనా ?.... హఠాత్తు మహాదేవ ! శంభో శంకర ! (ఆయా
సంగా నిష్క్రమించాడు)

శిష్యుడు : (మూడురాళ్లు చేర్చి పొయ్యి చేసాడు) ఇది రాళ్ళ పొయ్యి, గురువుగారు
తలచుకుంటే, యిదే బంగారం పొయ్యి అవుతుందేమో :

(తెర)

రంగం - 2

(నేపథ్యంలో మంగళ వాయిద్యాలు వినిపించి, క్రమంగా అంతరించి పోయాయి.
గురువు పద్మాసనం వేసుకొని కూర్చుని వున్నాడు. శిష్యుడు నిచున్నాడు)

గురువు : వత్సా ! చిల్లి జోలెలోంచి జారిపోయిన బియ్యంలా జరజరమంటూ ఎంత
కాలం గడిచి పోయింది,

శిష్యుడు : ఔను గురుదేవా !

గురువు : అయినా, కాలాన్ని మనం వృథా చెయ్యలేదు, దర్శించవలసిన తేత్రాలన్నీ
దర్శించాము. సేవించవలసిన తీర్థాలన్నీ సేవించాము. జన్మపాపనం
చేసుకున్నాం. ఇక ఒక కోరిక మాత్రం మిగిలివుంది.

శిష్యుడు : ఆ కోరిక ఏమిటో అడగవచ్చా గురుదేవా ?

గురువు : కాశీ విశ్వనాథుని సన్నిధిలో శేష జీవితాన్ని గడిపేస్తే, కైవల్య ప్రాప్తి
కలుగుతుందంటారు పెద్దలు. తెల్లవారగానే మనం కాశీకి ప్రయాణ
మవుదాం.

శిష్యుడు : గురువుగారూ !.... (మాట ఆగింది)

గురువు : ఏమినాయనా ?

శిష్యుడు : తప్పు పట్టనంటే, నా సమస్య ఒకటి విన్నవిస్తాను.

గురువు : చెప్పు బాబూ !

శిష్యుడు : చచ్చిపోయిన మా అమ్మ ఈమధ్య తరచూ నా కలల్లోకి వస్తూవుంది. కడవలకొద్దీ కన్నీళ్లు కారుస్తున్నది. ఆమె ఆత్మ క్షోభిస్తూ వుండటం నేను పెళ్లి చేసుకొని కొడుకుని కనాలటం వాణ్ణి పెంచి పెద్దచేసి ఒక యింటి వాణ్ణి చెయ్యాలట ! మళ్ళీ వాడికి కూడా కొడుకు పుట్టాలట. వాడికి కూడా పెళ్లి చెయ్యాలట : అప్పుడేనట మా అమ్మకు ఆత్మశాంతి.... ఇప్పుడు చెప్పండి గురుదేవా. నన్ను తమ వెంట కాళీకి రమ్మంటారా ? లేకపోతే పాపిష్టి సంసార కూపంలో పడి మా అమ్మకు ఆత్మశాంతి కలిగించమంటారా ?

గురువు : (కొంతనేపు మౌనంగా వుండి, చిరునవ్వుతో) నాతో బాటుగా గంగలో దూకమని నేను మాత్రం ఎలా చెప్పగలను ? మీ అమ్మగారికి ఆత్మశాంతి చేకూర్చటమే నీవిది నాయనా.

శిష్యుడు : ఇది ఆన్యాయం గురుదేవా ! తమరుకూడా నాపట్టి ముంచేస్తున్నారు. సంసారమంటే పిల్లకాలవనుకున్నారా ? అది మహా సముద్రం కదా ! చేత చిల్లిగవ్వలేని నేను ఆ సముద్రాన్ని ఎలా ఈదగలననుకున్నారు ?

గురువు : వెర్రి తండ్రీ ! అదా నీబెంగ ? ఇన్నాళ్లు నీచేత శుశ్రూషలు చేయించుకున్నవాణ్ణి. నిన్ను వుత్తరచేతులతో పంపుతానా ! (జోలెలో చెయ్యి వేసి కొంత బంగారం తీసియిస్తూ) ఇదిగో, ఈ బంగారం తీసుకో ! దీనితో నీ జీవితం సుఖంగా గడిచిపోతుంది.

శిష్యుడు : వద్దు గురుదేవా ! నాకు ఈ బంగారం వద్దు !

గురువు : ఇంకేం కావాలి ?

శిష్యుడు : తమ శిష్యుడి కోసం తమరు చెయ్యగలిగింది చేస్తానని మాట యివ్వండి. చాలు.....

గురువు : నేను చెయ్యగలిగింది ఏదయినావుంటే, నీకోసం కాక యింకెవరి కోసం చేస్తాను ? ఏం చెయ్యమన్నావో చెప్పు.

శిష్యుడు : గురువుగారూ! తమరు నాకిప్పుడు నిమ్మకాయంత బంగారం యిస్తారే అనుకోండి. దాంతో ఎన్నాళ్లు గడుస్తుంది? నన్ను కట్టుకోబోయే పిల్ల దుబారామనిషి కావచ్చు. నాకు పుట్టే పిల్లలు కొండను తెచ్చిపెట్టు, కొండ మీది కోతని తెచ్చిపెట్టు అని వేదించవచ్చు. నిమ్మకాయంత బంగారం ఏ మూలకి వస్తుంది? అందుచేత నన్ను తమరు కటాక్షించాలి. రాళ్ళను బంగారంగా మార్చే మంత్రం ఉపదేశించండి. నాకు మాట యిచ్చారు గురుదేవా! తమరు ద్రోణాచార్యులంతటివారు. శిష్యుడి కోసం ఏమైనా చేస్తారు (చేతులు జోడించాడు)

గురువు: (గుక్కిళ్ళు మింగాడు)

శిష్యుడు : అదేమిటి గురువుగారూ! ఉలుకూ పలుకూ లేకుండా అలా నోరు చప్పరిస్తున్నారు?

గురువు: అబ్బే! మరేంలేదు.... మంత్రం జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటున్నాను.

శిష్యుడు : (అశ్చర్యంగా) మంత్రం జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోవటమేమిటి? రోజూ బంగారం తయారు చేస్తూనేవున్నారుగా!

గురువు: ఈ మధ్య మతి స్తిమితంగా వుండటం లేదు శిష్యా! అరవై దాటితే అరులో మరులో అని పూరకే అన్నావా?.... సరే, తెల్లవారాక కాశీకి బయలుదేరేముందు నీకు మంత్రోపదేశం చేస్తానులే! యిక పడుకుందామా?

శిష్యుడు : ధన్యోస్మి గురుదేవా! ధన్యోస్మి! ఏవీ తమ పాదాలు? నానెత్తిన పెట్టుకుంటాను.

గురువు: ఆ పనేదో తెల్లవారాక చెయ్యొచ్చులే! ఇప్పుడు నిద్ర ముంచుకొస్తావుంది (అవలించాడు)

శిష్యుడు : అలాగే! నేను తమరి కాళ్ళు ఒత్తుతూ కూర్చుంటాను. తమరు హాయిగా నిద్రపోండి.

(గురువు పడుకున్నాడు. శిష్యుడు కొంతసేపు కాళ్ళు పట్టాడు. గురువు గారు గురక పెడుతున్నారు. శిష్యుడు లేచి వెళ్లి తన పక్కమీద పడుకుని నిద్రపోయాడు)

గురువు : (లేచి కూర్చుని శిష్యుడివైపు చూశాడు) కొంపముంచాడు. మంత్రోపదేశం చెయ్యాలట, వీడి పిండాకూడు! బంగారం చెయ్యటం నాకు తెలిసి చస్తే గదా వీడికి చెప్పటానికి! తీరా యింత జరిగాక, యిప్పుడు నాకేమి

తెలియదురా పిచ్చిసన్నాసీ అంటే వాప్పుకుంటాడా ? ఏదో అవసరానికి చిన్న అబద్ధం ఆడి, అడకత్తెరలో యిరుక్కుపోయాను. ఇప్పుడేం చెయ్యాలి ? (శిష్యుడివైపు చూచాడు. నిద్రపోతున్నాడు. మెల్లగా తెలుసు సార్లు చప్పట్లు చరిచాడు) మంచి నిద్రలోనే వున్నట్లున్నాడు. వీడు లేవక ముందే గంతా బొంతా సర్దుకొని చల్లగా జారుకోవడం మంచిది. (జోరే తగిలించుకున్నాడు. భుజాన కంబళి వేసుకున్నాడు దండమూ కమండలమూ చేతికి తీసుకున్నాడు. నాలుగడుగులు ముందుకు వేశాడు. అగిపోయాడు) ఇప్పుడు పారిపోతే వీడు మళ్ళీ వెంబడించడు అన్న నమ్మకమేముంది ? పరిశ్రేతుక్రొచ్చి పాదాలు పట్టుకుంటాడు. మళ్ళీ చిక్కులు తప్పవు. మళ్ళీ పోవటం వల్ల లాభం లేదు. ఏదో ఒక ఉపాయంతో వీణ్ణి తృప్తిపరిచి వదిలించుకోవడమే మంచిది (మళ్ళీ వెళ్ళి యథాస్థానంలో పడుకున్నాడు) హర హర మహాదేవ ! శంభో శంకర ! (నిద్రపోయాడు)

(కొంత సేపటికి కోడికూత. కారుల అరుపులు, గుడిగంట మోత.)

శిష్యుడు : (లేచి కూర్చున్నాడు. కళ్ళు నులుముకున్నాడు.) గురువుగారూ గురువు గారూ ! లేవండి, తెల్లవారింది.

గురువు : (అదిరిపడి లేచాడు.) తెల్లవారిందా ? అప్పుడే తెల్లారిపోయిందా ? హరహర మహాదేవ ! శంభోశంకర

శిష్యుడు : గురువుగారూ ! తమరు కాశీకి యిప్పుడే బయలుదేరుతున్నారా ?

గురువు : ఏంనాయనా ? కోతిమంత్రం నేర్చుకోవాలని తొంథరగావుందా ?

శిష్యుడు : కోతిమంత్రమా ? అదేమిటి గురువుగారూ !

గురువు : అదేనోయ్ బంగారం మంత్రం. కాలకృత్యాలమాట తరువాత చూసుకో వచ్చు గానీ, ఇబొచ్చి కూర్చో మంత్రం నేర్చుతా ! మంత్రోపదేశానికి ఈ వేకువపుట చాలా అనువుగా వుంది.

శిష్యుడు : (గురువుగారి ముందర మోకరిల్లి కూర్చున్నాడు.)

గురువు : ఆ దండమూ, కమండలమూ ఇలా అందుకో !

శిష్యుడు : (అందించాడు.)

గురువు : (దండాన్ని శిష్యుడినైతిని అంటించి) నేను చెప్పేది శ్రద్ధగా విను. నేను ఉపదేశించబోయేది బంగారం మంత్రమే అయినా, దానిపేరు కోతిమంత్రం. దానిపేరు ఏమి మంత్రం ?

శిష్యుడు : కోతిమంత్రం.

గురువు : దానిపేరు ఏమి మంత్రం?

శిష్యుడు : కోతిమంత్రం?

గురువు : మళ్ళీ ఆను

శిష్యుడు : కోతిమంత్రం

గురువు : వరుసగా అంటూ వుండు

శిష్యుడు : కోతిమంత్రం..... (అని వరుసగా ఏడెనిమిదిసార్లు అన్నాడు)

గురువు : ఇక ఆవు, (శిష్యుడు ఆపాడు) ఇన్నిసార్లు ఎందుకు చెప్పతున్నానంటే మంత్రం పేరు మరచిపోవచ్చు?

శిష్యుడు : మరిచిపోకూడదు.

గురువు : ఆ! అందుకన్నమాట! ఇక మంత్రోపదేశం చేస్తాను. పట్టు (కమండలంలో నుంచి శిష్యుడి చేతిలోకి ధార వదిలాడు.) ఏదీ, నేను చెప్పబోయే మంత్రాన్ని ఉచ్చరించు..... హేళిలే! స్వర్ణంభవ!

శిష్యుడు : హేళిలే! స్వర్ణంభవ!

గురువు : హేళిలే! స్వర్ణంభవ!

శిష్యుడు : (చెప్పాడు)

గురువు : హేళిలే స్వర్ణంభవ!

శిష్యుడు : (చెప్పాడు)

గురువు : ఈ మంత్రం పేరేమిటన్నాను?

శిష్యుడు : కోతిమంత్రం

గురువు : భటా! ఇక, నువ్వు చెయ్యవలసిందేమిటో శ్రద్ధగా విను. సరిగ్గా అర్థరాత్రిపూట కలశం నీళ్ళు తీసుకో, ఏకాంతస్థలములో కూర్చో. చుట్టూ ఒకసారి చూసుకో! ఆ పొలిమేరల్లో ఎక్కడా కోతి కనిపించకూడదు. కోతి కనిపించటం లేదని రూఢిచేసుకున్నాక, కళ్లు మూసుకుని 'హేళిలే! స్వర్ణంభవ! అని ఎనిమిదిసార్లు మంత్రోచ్ఛారణ చేస్తూ, మామిడాకుతో రాతిమీద జలాన్ని ప్రోక్షించు. కళ్లు తెరచిచూడు. రాయి బంగారమై వుంటుంది. అయితే ఒక సంగతి మాత్రం బాగా గుర్తుంచుకో. నువ్వు

మంత్రం చదివేటప్పుడు కోతిని మాత్రం తలచుకోకూడదు. గనుకనే దీన్ని కోతిమంత్రం అన్నారు. నువ్వు నా ప్రియశిష్యుడివి కనుక దీన్ని నీకు నేర్పాను. కోతిని తలచుకోకుండా వుండగలవా?

శిష్యుడు : అదెంత పనిలెండి గురువుగారూ. కోతిని తలచుకోకుండా వుండలేనా!

గురువు : శుభం! ఇక నేను కాశీకి బయలుదేరుతున్నాను నాయనా!

శిష్యుడు : వెళ్లిరండి. (నమస్కరించాడు)

గురువు : (వెళుతూ వెనక్కిచూసి) జాగ్రత్త. కోతిని మాత్రం తలచుకోవద్దు సుమా. కోతిమంత్రం మరచిపోకు. (వెళ్లిపోయాడు)

శిష్యుడు : సంతోషంగా ఒక రాయి చేతిలోనికి తీసుకొని ముద్దుపెట్టుకొని, హేళిలే స్వర్ణంభవ.... కోతిని మాత్రం తలచుకోకూడదు.

(తెర)

రంగం - 3

(ఒకచోట చిన్న రాళ్ళకుప్ప, ప్రక్కన మామిడి ఆకువుంచినచెంబు, శిష్యుడు చేతులతో కొన్ని రాళ్ళు తెచ్చి కుప్పమీద వుంచాడు)

శిష్యుడు : (కుప్పవైపు చూసి) ఉహూ! ఇది చాలా తక్కువే. ఇంకా కొన్ని రాళ్ళు తెస్తాను. దేవుడి దయవల్ల రాళ్ళకు కొదువలేదు. గురుదేవుల దీవెనవల్ల బంగారానికి కొదవలేదు. (రంగం మీదినుంచి చాటుకు వెళ్ళి, మరికొన్ని రాళ్ళు ఏరితెచ్చి కుప్పలా వేశాడు). ఈ బంగారంతో రాజభవనంలాంటి మేడ కట్టిస్తాను. వస్తువాహనాలు కొంటాను. నౌకర్లనూ, చాకర్లనూ పెట్టుకుంటాను. నా వైభవం చూసి రాజ్యంలో ధనవంతులంతా నన్ను గౌరవిస్తారు. వాళ్ళను విందుకు పిలుస్తాను. వాళ్లు వచ్చినప్పుడు బంగారు పళ్ళాలలో కదా వడ్డనచెయ్యాలి. (రాళ్ళవైపు చూశాడు ఉహూ! ఈ రాళ్లు చాలవు. మరోవైపు వెళ్ళి మరికొన్ని రాళ్లు తెచ్చి కుప్పలో వేశాడు.)

కోటిశ్వరులంతా వెళ్లి నా వైభవం గురించి రాజుగారితో చెబుతారు. రాకుమారి నన్నే చేసుకుంటానని మొరాయిస్తుంది. కూతురి ముచ్చట చెల్లించకపోతే వాడేం రాజు. రాజు నా దగ్గరకు వచ్చి బతిమాలుకుంటాడు రాజుగారు వచ్చి అడిగినప్పుడు సరే అనక తప్పుతుందా? రాకుమారికి నాకు పెళ్లి జరిగిపోతుంది. దేవతలంతా పుష్పవర్షం కురిపిస్తారు.... ఔనూ, పెళ్లికూతురికి మోపెడు నగలు చేయించకపోతే నా పరువేముంటుంది. (కుప్పవైపు చూశాడు. ఉహూ రాళ్లు చాలవు. మరికొన్ని తెస్తాను. మళ్ళీ వెళ్లి కొన్ని రాళ్లు తెచ్చి కుప్పలో వేశాడు.)

ఇప్పటికి ఈ బంగారం చాల్లే చేతిలో వున్న విద్యే కదా ? అనుకున్నప్పుడల్లా తయారు చేసుకోవచ్చు. ఇక కోతిమంత్రం జపించి రాళ్లను బంగారంగా మారుస్తాను. వెళ్లి రాళ్ళదగ్గర కూర్చున్నాడు.

(గురువుగారి మాటలు స్మరణకు వస్తున్నాయి నేపథ్యంలోంచి "నువ్వు మంత్రం చదివేటప్పుడు కోతిని మంత్రం తలచుకోకూడదు" అనే వాక్యం వరుసగా మళ్ళీ వినిపిస్తూనేవుంది)

శిష్యుడు : (చెవులు మూసుకొని) సరే ! కోతిని తలచుకోను. (చెంబు చేతికి తీసుకున్నాడు)

(గురువుగారి మాటలు : చుట్టూ ఒకసారి చూసుకో ! ఎక్కడా కోతి కనిపించగూడదు)

శిష్యుడు : (చుట్టూ ఒకసారి చూశాడు. లేదు, ఎక్కడగనీ కోతి కనిపించడంలేదు. ఇక కోతిమంత్రం జపిస్తాను. కాళ్ళమీద నీళ్ళు చిలకరిస్తూ) హేళిలే స్వర్ణంభవ !.... హేళిలే ! స్వర్ణంభవ.

(నేపథ్యంలో గురుశిష్యుల సంభాషణ)

(దానిపేరు ఏమిమంత్రం ?.... కోతిమంత్రం... మళ్ళీ అను... కోతిమంత్రం... వరుసగా అంటూవుండు.)

కోతిమంత్రం... కోతిమంత్రం... కోతిమంత్రం... కోతిమంత్రం...

శిష్యుడు : హేళిలే ! స్వర్ణంభవ !.... హేళిలే ! స్వర్ణంభవ !

(గురువుగారి మాటలు : జాగ్రత్త కోతిని మంత్రం తలచుకోవద్దునుమా ! కోతిమంత్రం మరచిపోకు)

శిష్యుడు : హేళిలే ! స్వర్ణంభవ !.... హేళిలే స్వర్ణంభవ.

(గురువుగారి మాటలు : నువ్వు మంత్రం చదివేటప్పుడు కోతిని మంత్రం తలచుకోకూడదు. అలా తలచుకుంటే రాయి బంగారం కాదు.)

శిష్యుడు : హేళిలే ! స్వర్ణంభవ !.... హేళిలే స్వర్ణంభవ (కళ్ళు తెరచి ఆత్రుతగా రాళ్ళ మీదికి తొంగిచూశాడు). చీ పాడుకోతి కాన్నేపు జ్ఞప్తికి రాకుండావుండదు కదా. రాళ్ళు రాళ్ళుగానే వున్నాయి.... (కళ్ళు మూసుకున్నాడు. నీళ్ళు చిలకరిస్తూ) హేళిలే ! స్వర్ణంభవ ! హేళిలే ! స్వర్ణంభవ ! కోతిన్నరకోతి కోతి, హేళిలే ! స్వర్ణంభవ ! దీన్ని పారెయ్య !.... హేళిలే : స్వర్ణంభవ ! (సళ్ళ నూరుతూ) దీన్ని ముక్కలు ముక్కలుగా నరికిపోగులు పెట్టాలి.... హేళిలే : హేళిలే ! స్వర్ణంభవ ! (నెత్తిన మొట్టికాయ వేసుకొన్నాడు) హేళిలే ! స్వర్ణంభవ ! (గట్టిగా నెత్తిబాదుకున్నాడు)....

(తెర)

రంగం-4

(గురువుగారు దారివెంట నడుస్తూ ఆయాసంగా)

గురువు : హరహర మహాదేవ : శంభోశంకర ! శిష్యుడు వెంటలేకపోవటం కాస్త యిబ్బందిగానే వుంది. అయినా చేసేదేముంది. బంగారంమీది వ్యామోహంతో వాడు నాకు దూరమైపోయాడు. వాణ్ణి వాదిలించుకొని వచ్చి ఇవ్వాలిటికి వారం రోజులైంది. వాడు రాళ్ళు ముందేసుకుని కోతిని తలచుకుంటూ వుంటాడు. ఉపాయంగా వాడిమీదే నెపం వేసి వచ్చేశాను. ఇక వాడు నావెంట పడడు. వాడి దారి వాడిది. నాదారి నాది. (కూర్చున్నాడు.)

శిష్యుడు : (గొంతు) గురువర్యా ! గురువర్యా !

గురువు : (ఉలికిపడిలేచాడు. దూరానికేసి చూస్తూ) ఎవరిది ? వాడేనా? చచ్చానుపో! ఆ పరుగెత్తుకొస్తున్నవాడు శిష్యుడే : మళ్ళీ వెంటబడుతున్నాడేమిటి ? తొందరగా రంగం మీదినుంచి నిష్క్రమించాడు)

శిష్యుడు : (రెండోవైపు నుంచి పరుగు పరుగున వచ్చాడు) గురువర్యా ! ఆగండి ఆగండి గురువర్యా !

(గురువు వెళ్ళినవైపు పరుగుతీశాడు. గురువు మళ్ళీరంగంమీదికి పరుగుతీశాడు. తరువాత వెంటబడుతూ శిష్యుడు కూడా పరుగుతీశాడు. మూడోసారి గురువు వెనుదిరిగిచూస్తూ రంగంమీదికి వచ్చాడు. శిష్యుడు ఈసారి ఎదుటివైపు నుంచి వచ్చి తారసపడ్డాడు)

శిష్యుడు : గురువర్యా !

గురువు : (అడిరిపడి) ఏమిటిది? మళ్ళీ ఎందుకొచ్చావు?

శిష్యుడు : కాశీకి వెళ్ళినవాడూ, కాటికి వెళ్ళినవాడూ ఒకటేనన్నారు. తమరు బతికుండగానే వెతికిపట్టుకోవడం నా ఆద్యష్టం గురుదేవా !

గురువు : పత్నా ! నన్ను విసిగించకు ! నాదారికి అడ్డురాకు (ముందుకు వెళ్ళబోయాడు) నీ గొంతెమ్మ కోరికలు తీర్చడం నాతరంకాదు బాబు ! నన్ను పోనియ్యి.

శిష్యుడు : గొంతెమ్మ కోరికకాదు మహాత్మా, అవగింజంత కోరికే. తమవల్ల సాధ్యమయ్యేది.

(చట్టామాచాడు. రంగంమీదినుంచి గబగబా పార్శ్వంలోకి వెళ్ళాడు. మోయ గలిగినంత పెద్దబండరాయి ఒకటి తెచ్చి గురువుగారి ముందర పెట్టాడు)

శిష్యుడు : ఈ రాతిని బంగారంగా మార్చేయండి, పట్టుకెళ్ళిపోతాను.

గురువు : ఆ పనేదో నువ్వే చూసుకోరాదా ? మంత్రం నేర్పానుకదా.

శిష్యుడు : మంత్రం నేర్పాను సరే, కానీ మనస్సురు నిలకడగా వుంచుకోలేక పోతున్నాను. వరసగా మూడు రాత్రులు మంత్రం జపించినా, బంగారం తయారుకాలేదు. కోతి జ్ఞప్తికిరాని ఊణమే లేదు. ఏకాగ్రత లేని నాకు తమరు నేర్పిన మంత్రం ఎందుకూ పనికిరాదు.

గురువు : వత్సా ? కోతి ఒకచోట కుదురుగా వుండటం ఎప్పుడైనా చూశావా ? మనస్సు కూడా కోతిలాంటిది. మనస్సును నిలకడగా పెట్టుకోవటం ఎవరి తరమూకాదు నాయనా! నీకు పనికిరాని మంత్రం నాకు కూడా పనికిరాదు.

శిష్యుడు : అబద్ధం చెప్పకండి గురువుగారూ ! చాలాసార్లు తమరు బంగారం తయారు చేశారు కదూ ?

గురువు : ఆదేనాయనా, నేను చెప్పిన అబద్ధం ! రాళ్ళను బంగారంగా మార్చటం నాకు చేతకాదు. నాదగ్గర కొంత బంగారం వుంది. ఆ సంగతి నీకు తెలిస్తే దురాలోచనకు పాల్పడతావేమోనని, అబద్ధమాడాను. నీకు నేర్పిన మంత్రం వుత్తరే. రాయీ, బంగారంగా మారిపో అంటే ఎలా మారి పోతుంది.

శిష్యుడు : గురువుగారూ నన్ను తమరు మోసం చేశారు. ఘోరంగా మోసం చేశారు. (బావురుమంటూ ఏడ్చాడు)

గురువు : (శిష్యుడి వీపు నిమరుతూ) నాయనా ! శాంతించు అత్యాశలకు పోతే, ఎదురయ్యేది ఆశాభంగమే. ఎప్పటికీ అందని స్వర్గం కంటే ఇప్పుడు చేతి కందే ఉట్టి మేలు.

శిష్యుడు : (చేతులు జోడించి) గురువుగారూ తప్పుపట్టనంటే, ఒక పెద్దకోరిక కోరుతాను. తమరు తీర్చగలిగేదే.

గురువు : అప్పుడు నేనివ్వబోతే వద్దన్నావే, ఆ బంగారమే కదా ?

శిష్యుడు : చిత్తం ! అదే ! అదే చాలు.

గురువు : (జోరెత్తో చెయ్యివేసి, బంగారం తీసి) తీసికో ! (శిష్యుడికి యిచ్చాడు) తృప్తిగా జీవించు (ఆశీర్వాదించాడు)

శిష్యుడు : (గురువుగారికి సాష్టాంగ ప్రణామం చేశాడు)

శేతదెన్నముద్ద

పాత్రలు :

1. శారద (అక్క)	వయసు 12 సం॥
2. రాధ (చెల్లెలు)	,, 7 సం॥
3. తల్లి	,, 35 సం॥
4. పుల్లమ్మ (పొరిగింటి యిల్లాలు)	,, 40 సం॥
5. విమల (శారద స్నేహితురాలు)	,, 12 సం॥
6. లలిత ,, ,,	,, 12 సం॥
7. సరోజ ,, ,,	,, 12 సం॥
8. చిన్ని కృష్ణుడు
(సరోజ చెల్లెలు - కృష్ణ వేషంలో వస్తుంది)	

(ఇంటి వసారా. వసారాకు వెనుకభాగంలో ఎడమవైపున లోపలకు వెళ్లేందుకు ఒక వాకిలి ఉంది. వసారాలో మూడు కుర్చీలు, ఒక చిన్న బేబిలు ఉన్నాయి. శారద బేబిల్ వెనుకనున్న కుర్చీలో కూర్చోని చదువుకుంటున్నది:)

శారద : ఎద్దె మనుష్యుడే మెఱుగు నెన్ని దినంబులు గూడియుండి నందొడ్డ గుణాధ్యునందు గల దోరపువర్తనలెల్ల బ్రజ్జు పేర్పడ్డ వివేకి రీతి.....

తల్లి : (లోపలుంచి) శారదా! శారదా!

శారద : ఆఁ

తల్లి : (లోపల్నుంచి) ఈ రాధ నలా పిలువమ్మా ! ఇక్కడ గోలచేస్తోంది.
(రాధతో) పోవే ! అక్కడగ్గర కూర్చుని చదువుకో పో ! నువ్వుకూడ.

శారద : రాధా ! ఇలా రావే ! నీకో మంచి మాట చెప్తాను.

రాధ : (లోపల్నుంచి) నేను రానుపో !

(రాధను తీసుకొని తల్లి వసారాలోకి వచ్చింది)

తల్లి : (రాధను శారదదగ్గర వదలివెడుతూ) మా తల్లివిగా ! అక్కడగ్గర కూర్చుని కాసేపు చదువుకో ! నా కవతల పనిలేదూ మరి ?

శారద : (తల్లితో వెళ్ళబోతున్న రాధను చేయి పట్టుకొని తీసికొనివచ్చి) రాధా !
నీ కో మంచి మాట చెప్పనా !

రాధ : ఏమిటమ్మా అది ?

శారద : చెవుతానుండు

రాధ : చెప్పు

శారద : చెవుతాగాని ముందు కళ్లు మూసుకో !

రాధ : ఊ (కళ్లుమూసుకుంది)

శారద : నోరు తెరువు

రాధ : ఆఁ (నోరు తెరిచింది)

(శారద, పిప్పరమెంటు రాధ నోట్లో వేస్తుంది)

రాధ : (పిప్పరమెంటు ఉమ్మేస్తూ) పాడు పిప్పరమెంటు. ఆ, నాకేమి వద్దు పో !
మాట చెప్తానని పిలుచుకొచ్చి....

శారద : మరి చెప్తాగాని - వింటావా ?

రాధ : ఓ !

శారద : ఊరికే వింటుంగాదు - నేను చెప్పినట్లు చెయ్యాలి

రాధ : ఓ చేస్తాగా

శారద : అయితే ఇక్కణ్ణుంచి లే !

రాధ : ఊ (లేచింది)

శారద : ఇంట్లోకి పో - వలకా పుస్తకాలు తీసుకురా !

రాధ : ఇదేనమ్మా మాట ?

శారద : తీసుకురా ! చెప్తాగా !

రాధ : లోవలకు వెళ్లి వలకా పుస్తకాలు తీసుకొని వచ్చింది. ఇదిగో :

శారద : ఊ నీకివ్వాలి పాఠంవచ్చిందా ?

రాధ : ఎప్పుడో వచ్చేసింది.

శారద : ఎక్కాలో ?

రాధ : ఆఁ!

శారద : నీ కెన్ని ఎక్కాలోచ్చునే ?

రాధ : తొమ్మిది.... కాదు కాదు పదికూడా వచ్చు.

శారద : అంతా వట్టిదే.... అబద్ధం....

రాధ : ఆ.... అప్పచెప్తా - చూడు, పది ఒకట్ల పది.... పది రెండీరవై పది మూళ్ల ముప్పై.... పది నాలుగులు నలభై పదైదులు....

శారద : చాల్ చాలు. పదో ఎక్కం అప్పజెప్పటంకూడా ఒక గొప్పేనేమిటి ?
తొమ్మిదో ఎక్కం అప్పజెప్పుచూద్దాం !

రాధ : తొమ్మిదా ?

శారద : ఊ

రాధ : అంటే.... తొమ్మిదొకట్ల తొమ్మిది.... అదా ?

శారద : ఆ ఆదే !

రాధ : అదేనా ?.... అయితే నే నది అప్పజెప్పను.

శారద : ఏం ? రాధా ?

రాధ : వచ్చు నే నప్పజెప్పను.

శారద : ఎందుకని ?

రాధ : నాయిష్టం.... మరే, అయిదో ఎక్కం అప్పజెప్పనా.

శారద : ఊ చెప్పు.

రాధ : అయిదొకట్ల అయిదు.... అయిదురెండు పది.... అయిదు మూళ్లు పది
హేను.... అయిదు నాలుగు లిరవై.... అయిదైదులు ఇరవైయ్యయిదు
అయిదా గ్గిరవై అయిదు.

శారద : తప్పు ! తప్పు ! అయిదారెంత ?

రాధ : (ఫీమాగా) ఇరవై అయిదు.

శారద : కాదు.

రాధ : అంతే !

శారద : శుద్ధ తప్పు - నీకనలు ఎక్కాలు రావు.

రాధ : (గారాబంగా) ఊ వచ్చు....

శారద : వస్తే తప్పులు చెప్తావేం ? అయిదాగ్గిరవై అయిదా ?

రాధ : ఊ

శారద : అయితే అయిదైదు లెంత ?

రాధ : ఇరవై అయిదు.

శారద : అయిదైదులు - అయిదార్లుకూడ ఇరవై అయిదే ఎలా అవుతాయే ?

రాధ : బాగానే అవుతయ్ !!

శారద : కాదే మొద్దు - అయిదార్లు ముప్పై !

రాధ : కాదు ఇరవై అయిదే !!

శారద : (విసుగ్గా) ముప్పయే !

రాధ : (ఏడుపు ముఖంతో) ఇరవై అయిదు....

శారద : అబబ్బబ్బ కాదే (విసుగు, కోపం)

రాధ : (ఏడుస్తూ) అమ్మా ! అయిదార్లు ఇరవై అయిదేనే !

శారద : (రాధను గద్దం పట్టుకొని సముదాయిస్తూ) ఊ ఊ ఇరవై అయిదేలే....
ఏడవబోకు.... మాతల్లినిగా.... ఇంక ఎక్కాలొద్దులే.... మురో పిప్పర
మెంటు పెట్టినా ?

రాధ : నాకేమీ వద్దు పో !

శారద : అయితే పాఠం చదువుకో.

రాధ : నేను చదవను

శారద : పోనీలే - మెదలకుండా కూర్చో! నేను చదువుకోవాలి రేపు పరీక్షలుకూడ.

రాధ : (మెదలకుండా కూర్చుంటుంది)

శారద : (పుస్తకం తెరిచి చదువుకుంటున్నది) ఎద్దె మనుష్యుడే మెఱుగు నెన్ని
దినంబులు గూడియుండినన్ దొడ్డ గుణాఢ్యునందుగల దోరపు వర్తనలెల్ల
బ్రజ్జిపేర్పడ వివేకి రీతి....

రాధ : (నెమ్మదిగా) అక్కా....

శారద : (చదువుకుంటూనే రాధవేపు చూస్తుంది)

రాధ : నీవు చదివే దేమిటి ?

శారద : పద్యం (మళ్ళీ చదువుకుంటుంది)

రాధ : అయితే నేను కూడా పద్యం చదువుకోనా ?

శారద : ఊ

రాధ : నాకు పద్యాలు రావుగా మరి ?

శారద : అబ్బ! రాకపోతే పుస్తకంలో చూచి చదువుకోవే. (లోలోపల తన
పద్యం చదువుకుంటుంది. అంటే మాట వినపడదుగాని పెదవుల కదలిక
కనబడుతుంది.)

రాధ : మా పంతులుగారు మాకు ఒక పద్యమే చెప్పారు. అది చదువుకోనా ?

శారద : అబ్బ! నన్ను విసిగించకు. నన్ను చదువుకోనియ్. మా పరీక్షలుగూడ
రేపే.

(శారద తన పద్యం చదువుకుంటుంది.)

రాధ : (పుస్తకం తెరిచి బిగ్గరగ) చే....త....చేత....వె....న్న....నాకు నా
వత్తిన్నే (కానేపు ఆలోచిస్తూ పైకి చూస్తుంది.)

శారద : (కొంచెం పైకి వినబడేటట్లు చదువుకుంటూనే రాధవైపు కోపంగా
చూస్తుంది.)

రాధ : (అక్కవైపు తిరిగి) అక్కా! 'నా' కి నా వత్తిన్నే ఏమౌతుంది ?

శారద : (విసుగుతో) నా తలకాయౌతుంది.

రాధ : (చదువుతూ) 'నా'కు నావత్తిస్తే నా తలకాయ (ఆగి) తలకాయ ఎలా గొతుందక్కా ?

శారద : (పక పకా నవ్వుతూ) అలాగే అవుతుందిలే. మరింతేనా ? నీకు తెలిసింది ?

రాధ : కాదక్కా, నాకు 'నా' వత్తిస్తే.... 'న' అవుతుందికాదూ ?

శారద : ఊ ఇంక నన్ను కదిలించకు. (లోలోపల చదువుకుంటుంది)

రాధ : చేత వెన్న ము.... 'ద'ద కింద 'ద' వత్తిస్తే 'ద్ద' ముద్ద, వెన్న ముద్ద (ఆగి అక్కవైపు చూస్తూ) అక్కా !

శారద : నన్ను మాట్లాడిస్తే ఇంక కొద్దానమ్మాయి !

రాధ : ఈ ఒక్కటి చెప్పక్కా..... ఇంక అడగను.

శారద : ఊ అడుగు

రాధ : రేపు నీకు పరీక్షలా ?

శారద : ఊ ఇందాకట్నుంచీ చెప్పటంలా ?

రాధ : అదికాదక్కా. పరీక్షలంటే ఏంచేస్తారు ?

శారద : పరీక్ష చేస్తారే !

రాధ : అంటే

శారద : అంటే (ఆగిపోయి - ఆలోచించి) ఆ.... ప్రశ్నలడుగుతారు.

రాధ : అంటే

శారద : (విసుగుతో) ఇప్పుడు నువ్వడగటంలా ? అట్లాగే

రాధ : (కానేపు ఆలోచించి) అయితే ఇప్పుడు నీకు పరీక్షలు ఐపోయినట్లేనా ? అక్కా ?

శారద : (నవ్వుతూ) ప్రశ్నలంటే ఇవి కావే ? పుస్తకాల్లోవి అడుగుతారు. పాఠాల మీద.

రాధ : ఒహో అదా ? పాఠం అప్పుజెప్పటమా ? అయితే మాకు రోజూ పరీక్షలే నక్కా

శారద : ఇంతకూ నన్ను చదువుకోనిస్తావా ? లేదా ?

రాధ : చదువుకో అక్కా ! నేనేం చేశాను ? (పుస్తకం తెరిచి, చూస్తూ బిగ్గరగా) 'చె'కి నున్నా బెడితే 'చెం'.... 'గ'. 'ల' 'కి' 'వ' వత్తిస్తే - 'ల్వ' - చెంగల్వ.... (ఆగి) అక్కా !

శారద : (లోలోపల చదువుకుంటూనే - కోపంగా రాధవంక చూస్తుంది)

రాధ : మీ పరీక్షలప్పుడు మీ పంతులుగారు బెత్తంకూడా తీసుకొస్తారా ?

శారద : (ఓర్పుపోయి - పెద్దగా) ఎడ్డె మనుష్యుడే మెఱుగు నెన్ని దినంబులు కూడియుండినం...పాడు పద్యం ఎంతకీ రాదు... (మళ్ళీ చదువుకుంటుంది)

రాధ : (అంతకంటె పెద్దగొంతుతో) చేత వెన్నముద్ద చెంగల్వ పూదండ 'బ'కి సున్నా 'బం' బం.... బం.... బం....

శారద : నెమ్మదిగా చదువుకోవాలే

రాధ : నీవు అరవటం లేదమ్మా !

శారద : (గొంతు తగ్గించి) ఎడ్డె మనుష్యుడు - మూర్ఖుడు : ఎన్ని దినంబులు - ఎన్ని రోజులు : కూడియుండినన్ - కలసి మెలసి యుండినను.

రాధ : చేత - చేత : వెన్నముద్ద వెన్నముద్ద : చెంగల్వ - చెంగల్వ : పూలదండ అంటేనా అక్కా ?

శారద : అబ్బబ్బ ! నువ్విక్కణ్ణుంచి పోవే అసలు.

రాధ : ఊ - నేను పోను

శారద : అమ్మా ! ఇది నన్ను చదువుకోనివ్వటంలేదే - గోల చేస్తోంది

తల్లి : (లోపల్నుంచి) ఏమే రాధా ?

రాధ : కాదమ్మా పద్యం చదువుకుంటున్నానమ్మా !

శారద : అమ్మా ! దీన్ని పిల్చుకెళ్ళవే !

రాధ : అమ్మా ! దీన్నే పిల్చుకెళ్ళవే !

శారద : నోర్మయ్ - చెంప పగలగొట్టాను

రాధ : (ఏడుపు మొదలుపెట్టుంది)

తల్లి : (వసారాలోకి వస్తూ) అబ్బబ్బ ! ఏమిటే గోల !

రాధ : అక్క కొడుతుందటే !

శారద : చూడవే ఇక్కడ నన్ను చదువుకోనివ్వకుండా అల్లరి చేస్తోంది.

తల్లి : చిన్న పిల్లలను కూడ కానేవు సముదాయించుకోలేకపోతే ఎలా అమ్మా ! నాకవతల చెయ్యి తీరికలేకుండా ఉందిగదా (రాధతో) అల్లరి చెయ్యకుండా చదువుకోమ్మా !

రాధ : చదువుకుంటున్నానమ్మా ! చేత వెన్నముద్ద లేదా ?.... అది

తల్లి : మా బంగారుకొండవుగా ! చదువుకోమ్మా (శారదతో) ఏమీ అల్లరి చెయ్యదులేవే - కూర్చోనియ్ (లోపలకు వెళ్తుంది)

శారద : (మళ్ళీ చదువు ప్రారంభించింది) ఎడ్డె మనుష్యుడు - మూర్ఖుడు, ఎన్ని దినంబులు - ఎన్ని రోజులు, కూడియుండినన్ - కలసి మెలసి యుండినను దొడ్డగుజాథ్యునందు - మంచి గుణములచేత గొప్పవాడగు వానియందు కల - ఉన్న, తోరపు వర్తనలు - గొప్పగుణములు....

రాధ : చేత - చేత వెన్నముద్ద-వెన్నముద్ద (అగి అలోచించి, చాలా నెమ్మదిగా) అక్కా !

శారద : (నవ్వాపుకుంటూ, రాధవంక చూచి, మెదలకుండా ఊరుకుంటుంది.)

రాధ : (అక్క-దగ్గరకు జరిగి, చెవిలో) అక్కా !

శారద : (పలుకదు)

రాధ : (కాసేపు అక్క-వైపు చూచి కొంచెం పెద్దగా) అక్కా !

శారద : (పలుకదు)

రాధ : (ఉహ....హ....దగ్గింది.)

శారద : (పలుకదు)

రాధ : చేత వెన్నముద్ద, చెంగల్వపూదండ.... 'బ' కి నున్నా పెడితే 'బం'.... 'బం'.... 'బం'....

శారద : (పలుకదు)

రాధ : (అక్క కుర్చీ ఎక్కి - అక్క-చెవిలో - బిగ్గరగా) బం - బం - బం - బం

శారద : (నవ్వాపుకోలేక పకపక నవ్వుతూ) ఇంత అల్లరి పిల్లవయితే ఎలాగే ? (రాధను ఒడిలోకి తీసుకుంది)

రాధ : కాదక్కా ! వెన్నముద్దంటే ఏమిటా ? అని

శారద : వెన్నముద్ద తెలీదుచే. ప్రొద్దున అమ్మకొన్నది

రాధ : అమ్మ ప్రొద్దున వెన్నముద్ద కొన్నదా ?

శారద : ఊఁ

రాధ : ఇదివరకుకూడా ఎప్పుడన్నా కొన్నదా ?

శారద : వారానికోసారి కొంటూనే ఉంటుందే !

రాధ : నీ వెప్పుడన్నా తిన్నావా ?

శారద : లేదే - ఎప్పుడన్నా తింటే తినుండొచ్చు.

రాధ : మరి నేనో ?

శారద : నువ్వు తిన్నదీ లేనిదీ నాకేం తెలుసే ?

రాధ : ఈ మాత్రం తెలీదక్కా ! నేనెప్పుడూ తినలా ! నువ్వు అమ్మాకలిసి అంతా తినేస్తున్నారు కాబోలు ! పోస్తే నాకు పెట్టకపోతేమాస్తే (మూతి దిగించింది)

శారద : మేముకూడా తినలేదే ! అది కరగబెట్టి నెయ్యి చేస్తారు

రాధ : (బ్రతిమాలతూ) అక్క..... అక్క ! నాక్కాస్త వెన్న పెట్టిస్తావ్ ?

శారద : పోవే ! ఇలా అల్లరి చేస్తుంటే ఎవరు పెట్టిస్తారు ?

రాధ : అల్లరి చెయ్యనుగా

శారద : మరి నేను చెప్పినట్లు వింటావా ?

రాధ : ఓ

శారద : (వేలితో చివరగా ఉన్న కుర్చీ చూపిస్తూ) అటువెళ్ళు

రాధ : (వెళ్ళింది)

శారద : కుర్చీ మీద బాసినట్లు వేసుక్కూర్చో, చేతులు కట్టుకో, కళ్లు మూసుకో, మాట్లాడ కూడదు.

(శారద ఒకటొకటిగా చెప్తుంటే రాధ అలాగే చేసింది)

శారద : (లోలోపల చదువుకుంటుంది)

రాధ : వెన్నపూనేది ?

శారద : అదిగో - మాట్లాడుతున్నావ్.

రాధ : మరెంత నేపమ్మా ఇట్లా ?

శారద : వెన్నపూస పెట్టేంత వరకూ ?

రాధ : మరి త్వరగా పెట్టు

శారద : నీవు కదలకుండా కూర్చో

రాధ : (కదలకుండా, మౌనంగా కూర్చుంది)

(ప్రవేశం - పొరుగింటి పుల్లమ్మ)

పుల్లమ్మ : కమలమ్మ వదినా ! కమలమ్మ వదినా ! (లోపలికి వచ్చింది)

లేదుచే అమ్మాయ్ అమ్మ ఇంట్లో ?

శారద : ఉన్నద త్తయ్యా ? పిలువనా ?

పుల్లమ్మ : పిలువమ్మా ! (రాధనుచూచి) అదెవరే ? అది ? రాధా ?

శారద : ఆ

పుల్లమ్మ : ఎందుకలా కూర్చుంది హఠయోగం పట్టినట్లు ?

శారద : ఎందుకో కనుక్కో - అత్తయ్యా ?

పుల్లమ్మ : ఏమే అమ్మాయ్ ఎందుకలా కూర్చున్నావ్ ?

రాధ : (మాట్లాడడు)

పుల్లమ్మ : ఇదేమిచే తల్లీ ? పిలిచినా పలుకవ్ ?

శారద : ఏమిట త్తయ్యా మాటగూడ పడిపోయిందా ?

పుల్లమ్మ : చాల్లేవే - వేశాకోళం - మీ అమ్మను పిలుపు - వెళ్తాను.

శారద : (రాధను కడుపుతూ) కదిలించినా కదలటం లేద త్తయ్యా ? బిట్టబిగుసుకు పోతోంది. ఇదేమిబోమరి !

పుల్లమ్మ : (దగ్గరకు వచ్చి పట్టుకొని చూచి) అవునేవ్ ! ఇదేమిటి ఖర్మం ? పిలువ్ ! పిలువ్ ! అమ్మను త్వరగా పిలువ్ !

శారద : (నవ్వాపుకుంటూ, లోపలకు వెళ్ళింది)

(ప్రవేశం - తల్లి)

పుల్లమ్మ : అయ్యో ! అయ్యో ! ఇదెక్కడి ఖర్మమే తల్లీ ! నీ కెంత కష్టం వచ్చిందే అమ్మా !

తల్లి : ఏమిటమ్మా వదినా ! ఏమిటి ?

పుల్లమ్మ : ఏమిటంటూ వేవమ్మా ? ఆ ఏడుకొండలవాడో ! మంగళగిరి పానకాల స్వామో, బెజవాడ కనకదుర్గమ్మో ఎవరి కే మువచారం ఇరిగిందో ! మ్రొక్కులు మరువలేదుకదా ?

తల్లి : నాకేం మొక్కులున్నాయమ్మా ! నాకే మొక్కులూ లేవు

పుల్లమ్మ : మరి పిల్లదట్లా ఎందుకైందే అమ్మా ! అదేమన్నా జబ్బా ?

తల్లి : ఏ పిల్ల ?

పుల్లమ్మ : అయ్యో రాత ! మీ రాధను చూడవమ్మా ?

తల్లి : రాధకేమి ? ఇప్పుడాడుకుంటూనే ఉండెగా ? (రాధను సమీపించి)
అమ్మాయీ రాధా !

రాధ : (పలుకదు)

తల్లి (రాధను కడుపుతూ) రాధా ! రాధా !

రాధ : (కదలదు, పలకదు)

తల్లి : ఇదేమిటే అమ్మా ! కదలవు ! పలకవు !

పుల్లమ్మ : అదిగాదుచే తల్లీ ! నేను మొత్తుకొనేది

తల్లి : శారద ! ఏమిటే ఇది ?

శారద : ఏమో ! నాకేం తెలుసు ! గట్టిగా కదిలించు; లేకపోతే ఒకటి అంటించు
అదే పలుకుతుంది.

రాధ : అలాఅయితే నేను ఒప్పుకొంటానేమిటి ?

తల్లి : ఒప్పుకోట మేమిటే ?

రాధ : కొడితే ఎవరోప్పుకుంటారేం ? నే నొప్పుకోను ఘో

పుల్లమ్మ : ఓసీ సీ పిల్ల బంగారంగాను ? ఎంత ఖంగారు పెట్టావే తల్లీ !

తల్లి : ఒప్పుకొనేదేమిటే ?

రాధ : కదలకుండా కూర్చోమంటే ఒప్పుకున్నానుగాని కొడతా నంటే ఒప్పు
కుంటానేమిటి ?

తల్లి : కదలకుండా కూర్చోటమెందుకే ?

రాధ : ఆక్క వెన్నముద్ద పెడతానన్నదిగా ?

తల్లి : అబ్బబ్బ ! ఏంపనులే శారదా ఇవి ? రాను రాను మరి చిన్నపిల్లవై
పోతున్నావ్ ? చూచావుటమ్మా పుల్లమ్మ వదినా ! ఇదీ వరుస ఈ
పిల్లతో

పుల్లమ్మ : నీ పిల్లలకేమమ్మా ! బంగారు కొండలు

తల్లి : ఆ ! కొండలే ! ఒత్తి మొండిఘటాలు ? అంతా మేనత్తల చాలే.

పుల్లమ్మ : యేమమ్మోవ్ ! మా జోలెత్తుతున్నావు ! వీళ్ళదంతా అమ్మపోలికే

రాధ : అమ్మా ! నాకు వెన్న పెట్టవ్ ?

తల్లి : ఏదీ వెన్న ?

రాధ : ప్రొద్దున కొన్నావుటగా - అమ్మా

తల్లి : ఎవరన్నారు ?

రాధ : అక్క చెప్పిందిలే !

తల్లి : చెప్పిందీ అక్కా

రాధ : ఆ ! చెప్పింది....ఏమమ్మా....వెన్న పెట్టవ్ ?

తల్లి : లేదమ్మా అది కరగేశాను.

పుల్లమ్మ : ఎంత కొన్నావమ్మా వదినా - వెన్న ?

తల్లి : ఎంతో ఎక్కడిది ? ఆరవీశడే

పుల్లమ్మ : కరగేస్తే ఎంతైందేమిటి, - ఒక సోలెడైందా ?

తల్లి : ఏమో ! ఆ కొలిచే అలవాట్లు నాకు లేవు.

పుల్లమ్మ : కొలవకపోతేనేలే! అవుతుందిలే-ఒక సోలెడవుతుంది. ఇదిగో కమలమ్మ వదినా ! ఒక చిన్నగిన్నెడు-

తల్లి : ఏమిటి ?

పుల్లమ్మ : నెయ్యి : రెప్పొద్దునే మళ్ళా ఇచ్చేస్తాను.

తల్లి : అబ్బే ! లేదమ్మా !

పుల్లమ్మ : ఎగవేసి పోనులేవమ్మా. రేపు మీ అన్నయ్య తెస్తానన్నారు - తప్పకుండా ఇస్తాను.

తల్లి : ఉంచే నీ కభ్యంతర మేముందీ ? లేదు

పుల్లమ్మ : లేదంటావేమమ్మా ? ఇప్పుడేగా వెన్న కరగేశానన్నావు.

తల్లి : ఓ ! అదా ? పిల్ల ఏడిపిస్తుందని అలా అన్నానమ్మా ! కరగెయ్యలేదు - ఏమీ లేదు.

పుల్లమ్మ : అయితే నాకు వెన్న వెట్టు.

తల్లి : అబ్బే ! లేదమ్మ ! కరగేశాను.

పుల్లమ్మ : నీకు పుణ్యముంటుంది. ఒక్క గిన్నె డివ్వవమ్మా ! చుట్టం వచ్చాడు.

తల్లి : ఉంటే నీకు లేదంటానా ? ఇదివఱకు ఉన్నప్పుడివ్వలా ?

పుల్లమ్మ : మాట దక్కిస్తావనేగా నిన్నడిగింది. మరొకళ్లనైతే గొంతులో ఊపిరుండగా అడుగుతానా ?

శారద : ఊపిరి పోతే ఇంకెలా అడుగుతావత్తయ్యా !

తల్లి : శారద ! ఏమిటే అది ! పెద్దవాళ్ళతోనా - వేళాకోళాలు

పుల్లమ్మ : వేళాకోళా లాడినా ఫర్వాలేదు వెక్కిరించినా ఫర్వాలేదు. ఆ గిన్నెను నెయ్యా ఇచ్చావంటే ?

తల్లి : నీ విన్ని సార్లడగాలా వదినా ? ఉంటే ఇవ్వనూ ?

రాధ : అమ్మా ! నాకు వెన్న

తల్లి : ఏం వెన్నే ? మరీ ప్రాణం తీస్తున్నావు ?

(ప్రవేశం - విమల, లలిత)

విమల : ఏమోయ్ ! శారద ! ఏంచేస్తున్నావ్ ?

శారద : ఏం లేదోయ్ !

లలిత : నువ్వు చెప్పకపోతే మాన్లే వోయబ్బా ! మాకు తెలుసులే పాతాలు రుబ్బేస్తున్నావు.

శారద : నయం పచ్చడి రుబ్బేస్తున్నా ననలేదు !

పుల్లమ్మ : సరే! తప్పేదేముందమ్మా, ఇవాళ కాకపోతే రేపైనా రుబ్బవద్దా పచ్చళ్లు.

లలిత : నానెన్నో ! పచ్చడి రుబ్బక్కర్లేదు-గిచ్చడి రుబ్బక్కర్లేదు. ఆడవాళ్ళంటే వంటింటి కుందేళ్లనుకున్నారా. ఆ రోజులు మారిపోయాయండి పుల్లమ్మ పిన్నిగారూ !

పుల్లమ్మ : ఏమోలేవే అమ్మా ! మాకేం తెలుస్తుంది? పాతకాలపు వాళ్ళం. రేపు మీరు పెళ్లిళ్లుచేసుకొని మొగుళ్లచేత రుబ్బించండి పచ్చళ్లు.

(అందరూ నవ్వుతారు)

రాధ : అమ్మా ! వెన్న !

విమల : వెన్నేమిటోయ్ ?

రాధ : చేతిలో వెన్నముద్ద లేదూ ? అది

లలిత : ఓహో అదా ? అది ఊరికనే ఎలా వస్తుంది ? చెంగలవ్వు పూదండ పట్టు దట్టి అవన్నీ ఉండొద్దూ ?

పుల్లమ్మ : అయితే ఏమంటావమ్మా వదినా ?

తల్లి : చెప్పానుగా

పుల్లమ్మ : అయితే లేదుపో? గట్టి చిక్కువచ్చిందే

తల్లి : పోనీ ఓ గంటాగి రావమ్మా వదినా, ఈ లోపల కరగేసి ఉంచుతాను.

రాధ : కరగవెయ్యొద్దు - నాకు వెన్న పెట్టు.

లలిత : వెన్న ఊరికనే ఎలా వస్తుంది. సందే తామెతలు, సరిమువ్వ గజ్జెలు కట్టుకురా !

పుల్లమ్మ : రక్షించావమ్మా వదినా ! ఈ గిన్నె లోపలే ఉంచు మళ్లా వస్తాను.

తల్లి : కానేపు ఇక్కణ్ణే అడుకుంటూ ఉండండి - నే వెళ్ళి పనిచూసుకొస్తాను.
(లోపలకు వెళ్ళింది)

రాధ : అమ్మా వెన్నే ! (తల్లితో లోపలకు వెళ్ళబోతుంది)

లలిత : నేను పెట్టిస్తానన్నాగా ! ఇలారా ! (రాధను చెయ్యిపట్టుకొని తీసుకు వచ్చింది)

రాధ : ఊ వట్టిదే ! మీ మాటలన్నీ వట్టివే ?

శారద : లలిత మాట మాత్రం చాలా గట్టి

రాధ : అయితే పెట్టు వెన్న

లలిత : అయితే ఇలారా ! (రాధ చేతిని పట్టుకొని) శారదా ! ఇలా రావోయ్

(శారద వచ్చింది. లలిత శారద చెవిలో రహస్యం చెప్పింది. ఇద్దరూ అవున న్నట్లుగా తలలూపి, లోపలికి పోతారు. ప్రవేశం సరోజ లోపల్నుంచి)

సరోజ : అంతా ఇక్కడే ఉన్నారే !

లలిత : ఓహో ! సరోజా ! నువ్వెప్పుడొచ్చావోయ్ !

సరోజ : ఇప్పుడే

లలిత : ఎటు నుంచీ ?

సరోజ : లోపల్నుంచి

లలిత : లోపలి కెప్పుడు వెళ్లావు ?

సరోజ : రావటమే లోపల్నుంచి వస్తున్నాను.

లలిత : ఆదేమిటోయ్

శారద : వాళ్ళిల్లు సరిగ్గా మాయింటి వెనుకాలే గదోయ్ ! అదెప్పుడు మాయింటికి వచ్చినా, దొడ్డి గుమ్మలోంచే వస్తుంది.

లలిత : ఓహో అదా సంగతి !

సరోజ : ఆ అదే !

శారద : సరేగాని సరోజా : ఏమిటిప్పుడు వచ్చావ్ ?

సరోజ : మా యింట్లో ఓ చిన్ని కృష్ణుడు వెలిశాడోయ్ :

రాధ : వెన్న ముద్దల కృష్ణుడేనా ?

సరోజ : ఆ

విమల : కృష్ణుడెలా వెలుస్తాడో ?

సరోజ : వెలయకేంజేస్తాడు ? మానాన్న గారికేమో కృష్ణుడంటే తగని భక్తి. మా అమ్మకేమో తగని ప్రేమ !

శారద : నీకేమో తగని అల్లరి ?

లలిత : వాడికేమో తగని అల్లరి ?

సరోజ : రైట్ ! కాబట్టే మా యింట్లో వెలిశాడు.

లలిత : ఆ కృష్ణుడెవరో నాకు తెలుసులే

విమల : నాకూ తెలుసులే

సరోజ : (విమలతో) తెలిస్తే చెప్పు నీవు ?

విమల : (లలితతో) నీవు చెప్పు

లలిత : (శారదతో) నీవు చెప్పు

శారద : (సరోజతో) నీవే చెప్పవే

సరోజ : చెప్పట మెందుకు ? మా యింటికి రండి ప్రత్యక్షంగా చూద్దురుగాని

శారద : మీ యింటికెందుకే ? ఆ వెలిసిన కృష్ణుణ్ణి ఇక్కడికి పిలుచుకురా !

సరోజ : రానంటున్నాడు.

శారద : వెన్నముద్దలు పెడతామను, తప్పకుండా వస్తాడు.

రాధ : అక్కా ! నాకు పెడతావా వెన్న ?

సరోజ : ఆ కళ్లు మూసుకొని ప్రార్థన చేస్తే తప్పకుండా పెడతాడు

విమల : ఆ కృష్ణుడెవరో నేను చెప్పనా ?

రాధ : వెన్న ముద్దల కృష్ణుడు

సరోజ : అవునే వెన్న ముద్దల రాధా

విమల : కాదే ! వాళ్లచెల్లెలు, దానికి కృష్ణుడి వేషం వేశారు

రాధ : కాదు కృష్ణుడే !

శారద : అవునవును కృష్ణుడే !

సరోజ : మీరంతా కళ్లు మూసుకొండి - రప్పిస్తాను కృష్ణుణ్ణి.

(లైట్లు ఆఫ్. కృష్ణుడు రంగస్థలం మధ్య ఎత్తయిన స్థలంమీద నిల్చొని ఉంటాడు. చేతిలో వెన్నముద్ద ఉంది. రాధ ఎదురుగా మెకరిల్లి ప్రార్థన చేస్తున్నది. లైట్లు ఆన్)

చేత వెన్నముద్ద చెంగల్వ పూదండ
బంగారు మొలతాడు పట్టుదట్టి
సందెతాయెత్తులును సరిమువ్వ గజ్జెలు
చిన్ని కృష్ణ నిన్ను చేరికొలుతు.
(కృష్ణుడు చిరునవ్వు నవ్వాడు)

రాధ : కృష్ణ వెన్న పెట్టవూ ?

కృష్ణుడు : నేను పెట్టను

లలిత : అలా అడిగితే వెన్న పెట్టడే ! నృత్యం చెయ్యాలి.

రాధ : నాకు రాదుగా

లలిత : నీవలాగే ధ్యానం చేస్తూ కూర్చో - ఏమోయ్ శారదా, నీవూ నేనూ పాట పాడుదాం. విమల, సరోజ డ్యాన్సు చేస్తారు. ఏమంటారోయ్ ?

అంతా : సరే

(లలిత, శారద పాట పాడారు, విమల, సరోజ, నృత్యం చేస్తారు)

నవ్వులొలయు మోమువాడా :

గోపికా మానస చోరా

నందగోపకేశోరా !రారా!

గోవర్ధనగిరి ధారా

నిన్నె నమ్మియున్నదాన,

వేణుగాన విన్నోదా ! కృష్ణా

నన్ను బ్రోవరా : ||నవ్వు||

వేగ రారా : ||నవ్వు||

వెన్నదొంగా ! చిన్నికృష్ణ

ఏన్నె నమ్మియున్నదాన

వెన్నబెట్టి నన్నుబ్రోవ

జాల మేలరా : కృష్ణ

||నవ్వు||

(కృష్ణుడు చేతిలో నున్న వెన్నను కొంచెం కొంచెంగా తింటున్నాడు)

రాధ : కృష్ణా వెన్నంతా నువ్వే తినేస్తున్నావా ?

కృష్ణుడు : ఇదిగో రాధా ! నీకూ పెడతాగా !

(కృష్ణుడు రాధకు వెన్న పెడుతుండగా)

(తెర)

సూచన : నృత్యం చేయగల పిల్లలుంటే నృత్యం చేయిస్తే బాగుంటుంది. పిల్లలు పాట పాడ లేకపోతే నేపథ్యంలోనుంచి పాడించవచ్చు.

పాత్రలు :

బాబ్జీ	సుబ్బరామయ్య
ఆనంద్	రవి
శేఖర్	సుభద్ర
కుమార్	శాంతమ్మ
మేష్టారు	శారద

రంగం-1

(బాబ్జీ గాలిపటం ఎగరవేస్తూ పాట పాడుతూ వుంటాడు)

బాబ్జీ : (పాట)

అదాలి !.... అటలాదాలి !

పాదాలి : పాటపాదాలి : ॥అదా॥

బొంగరాల ఆటంపే

బోలెడంతా సరదా !

గోళీలు - గోటిబిళ్ళ

గొప్పవైన ఆటలు

॥అదా॥

దాగుడు మూతలు - తుమ్మెంట

దానికనే మరి చెప్పతగ్గవి !

చెడుగుడు - చెట్టు కొమ్మచ్చులు

చెప్పలేము మరి వాటి మజా ॥అదా॥

చింతగింజలు - గిరిక

చిన్నాళ్ళాడే ఆట !

ఏ ఆటైనా - ఏ పాటైనా

ఎంతో చక్కగ ఉంటుంది ! ॥అదా॥

(ఈలోగా బళ్ళకెళ్ళే కొందరు పిల్లలు వస్తారు.)

ఆనంద్ : బాబ్బీ !.... ఒరేయ్ బాబ్బీ !.... రా ! రా ! స్కూలుకెడదాం !

బాబ్బీ : ఒరేయ్ ఆనంద్ !.... కొంచెం గాలిపటం అక్కడ పట్టుకోరా !

ఆనంద్ : నేను పట్టుకోను ! స్కూలుకి లైం అయిపోయింది ! నువ్వు రాకపోతే నే పోతా !

బాబ్బీ : ఒరేయ్ !.... ఒక్కసారి పట్టుకోరా !.... బాబ్బాబు....

ఆనంద్ : (వినకుండా వెళ్ళబోతాడు. బాబ్బీ వాడి కాలర్ పట్టుకొంటాడు)

బాబ్బీ : ఒరేయ్ ! పట్టుకుంటావా ?.... లేదా ?

ఆనంద్ : నే పట్టుకోను !.... స్కూలు కెళ్ళాలి !.... ఊ ! వదులు !

బాబ్బీ : (వాడిని కొడుతూ) పట్టుకోవూ ?

ఆనంద్ : (ఏడుస్తూ) ఉండు ! మేష్టారితో చెప్పి, నిన్ను తన్నించకపోతే చూడు !
(అంటూ ఏడుస్తూ వెడతాడు)

బాబ్బీ : నీ తాతతో చెప్పుకో !.... నాకేం భయమా ?

శేఖర్ : కుమార్ ! చూడరా ! వాడెప్పుడూ యింతే. స్కూలుకి రాడు ! ఎప్పుడూ ఆటలే !.... ఏమన్నా అంటే అందరితో దెబ్బలాడతాడు ! పదరా మన కెందుకు !.... (అంటూ వెడుతుంటారు)

బాబ్బీ : కుమార్ !.... కుమార్ !.... ఒరేయ్ ! వెళ్ళి పోతున్నావా ?

కుమార్ : ఔను ! ఏం ! నీకు స్కూలు అబ్బిరేడుగా !

బాబ్బీ : ఓ ! పెద్ద నీకొక్కడికే కామోసు !.... నేనూ వస్తున్నా ! ఆగరా !
(అంటూ గాలిపటం, పుస్తకాలు సర్దుతాడు)

శేఖర్ : ఓహో ! ఏంబుద్ధి వచ్చిందిరా యివాళ ! స్కూలుకి వస్తున్నాడు !

బాబ్బీ : ఏంరా !.... నీకేం ? నాయిష్టమయితే వస్తా ! అది నాయిష్టం !

శేఖర్ : కాదుమరి.... నిన్నడిగే వాళ్ళెవరూ ?.... ఏమన్నా అంటే మీ అమ్మనే తిడతావటగా !

బాబ్బీ : ఎవడురా ? నీకు చెప్పింది ?.... మా అమ్మని తిట్టానా ?.... యిదిగో !
మా అమ్మ పేరెత్తావంటేనా....

శేఖర్ : ఏం ! ఉన్నమాటంటే ఉలుకెందుకు ? ఏం చేస్తావేమిటి ?

బాబ్జీ : ఏం చేస్తానా ?.... మళ్ళీ ఆను ఆమాట : దవడ పళ్ళు విరగ్గొడుతాను జాగ్రత్త !

శేఖర్ : ఒక్కసారి కాదు : వందసార్లంటాను : నువ్వు మీ అమ్మని....

(అనబోతుండగా బాబ్జీ ఒక్క లెంపకాయ వేస్తాడు. యిద్దరు కలబడతారు ! కుమార్ చూస్తూ ఊరుకుంటాడు. ఈలోగా బాబ్జీ తల్లి సుభద్రమ్మ కూరలసంచితో ప్రవేశం)

కుమార్ : అత్తా !.... చూడు : బాబ్జీ శేఖర్ని ఎలా కొడుతున్నాడో !

(సుభద్రమ్మ కొడుకుని చెయిపట్టి లాగి ఒకటి వేస్తూ)

సుభద్ర : ఒరేయ్ ! బుద్ధిలేదురా !.... వాడిని పాపం అలా ఎందుకు కొడుతున్నావ్ ?

బాబ్జీ : (గుంజుకుంటూ) ఉండమ్మా !.... వెధవ.... వళ్లు హూనంచేస్తా ! లేక పోతే నా.... (అంటూ పోబోగా మళ్ళీ బాబ్జీని పట్టుకుని లాగుతుంది)

ఆనంద్ : (లేస్తూ) పిన్నమ్మా ! అనవసరంగా నన్ను కొట్టాడు.... రోజూ యింతే పిన్నమ్మా ! బళ్ళోకి రాకుండా అందర్ని కొడుతున్నాడు !

సుభద్ర : ఊర్కో బాబూ ! వాడికి బుద్ధి నేనే చెబుతారే ! నువ్వెళ్లు బాబూ !

(అనగానే పిల్లలిద్దరూ వెడతారు)

సుభద్ర : (కొడుకుని కొడుతూ).... వెధవ ! బుద్ధిలేదూ ! అందర్ని కొడతావా ! వెధవా !.... (అంటూ కొడుతూ వుంటుంది. ఈలోగా మేష్టారు ప్రవేశం)

మేష్టారు : (వస్తూనే).... ఆగు ! ఆగు సుభద్రమ్మా !.... పిల్లవాడు - మెల్లిగా చెప్పి అదుపులో పెట్టుకోవాలిగాని ! అలా గొడ్డుని బాదినట్టు బాదితే లొంగొస్తాడా !

సుభద్ర : ఏం చెయ్యమంటారు పంతులుగారూ ! ఒక్కగానొక్క కొడుకు ! వాడు తప్పితే నాకు దిక్కెవరు చెప్పండి ! ఏదో నన్నుద్ధరించి వెలగబెడతాడను కొంటున్నా ! యిల్లా తగలబడుతున్నాడు ! అంతా నాఖర్మ ! లేకపోతే నిక్షేపంలాంటి వాళ్లనన్న.... (అంటూ కంటతడి పెడుతుంది)

మేష్టారు : ఊర్కో ! సుభద్రమ్మా ! పాత సంగతులన్నీ తప్పుకొని దుఃఖిస్తే ఎలా ! ముందు జరగవలసింది ఆలోచించాలి గాని !

సుభద్ర : ఏం చెయ్యను పంతులుగారూ ! వాడికి నాలుగు ముక్కలంటుతాయని స్కూల్లో జేర్చిస్తే యిల్లా తయారయ్యాడు !

మేష్టారు : నేనోమాట చెప్పనా !

సుభద్ర : చెప్పండి పంతులుగారూ !

మేష్టారు : పిల్లవాడు చాల అల్లరివాడులా తయారయ్యాడు. సుభద్రమ్మా !.... అన్నట్లు పట్నంలో ఎవరో మీ తమ్ముడున్నాడు కదూ ! అతని కప్పగించరాదూ !

సుభద్ర : ఎలా చెప్పండి : వాడిదా గంపెడు సంసారం. పైగా అతని భార్య వట్టి గయ్యాళిది. ఏం చెయ్యమంటారు చెప్పండి :

మేష్టారు : సుభద్రమ్మా !.... ఏది ఏమైనా పిల్లవాడిని అదుపాజ్ఞలలో ఉంచాలి ! ఈ వయసుంది చూశావ్ ! ఇది బాల్య యౌవనదశలకు సంధిలాంటిది. పిల్లలు యిలా అల్లరి పనులు చేస్తూనే ఉంటారు. కాని వారికి తగ్గ అదుపు ఆదరం లేనట్లుంటే పీళ్లు తెగిన గాలిపటలా తయారవుతారు !.... అందు కని నామాట విని....

సుభద్ర : ఆదుగో మాటలోనే మా తమ్ముడు కూడా యిలానే వస్తూన్నాడు !....

సుబ్బ : (వస్తూనే) నమస్కారం పంతులుగారూ !.... ఏమిటి విశేషం ?

మేష్టారు : చూడు ! సుబ్బరామయ్య ! ఏముంది. నీ మేనల్లుడి గురించే ! ఆసలు ఈ వయసులో ఉండే పిల్లలకి అటు పెద్దతనం యిటు చిన్నతనం తెలియవు. పెద్దల్లో పిల్లలమని. పిల్లల్లో పెద్దలమని అనుకుంటూ సరయిన సహవాసాలు దొరక్క పోతే మరి దురలవాట్లకు లోనయి పాడై పోతుంటారు !

సుబ్బ : అయితే పంతులుగారూ ! సుభద్రకొ ఒక్కగానొక్క కొడుకు ! వాడి భవిష్యత్తు....

మేష్టారు : అందుకేగా !.... గట్టి అదుపు, ఆదరం కావాలంటున్నాను !.... ఏమైనా యిదుగో సుబ్బరామయ్య ! నీ మేనల్లుడి భారం నీవు మోయాల్సిందే !

సుబ్బ : చూశావా ! అక్కాయ్ ! నేనీ విషయం వెయ్యిసార్లు చెప్పాను !.... బాబ్బీని నాతో పంపవే అంటే విన్నావా !

సుభద్ర : అది కాదురా తమ్ముడూ ! ఒక్కగానొక్క నలుసు !.... వాడివి విడిచి నేను మాత్రం ఎలా ఉండగలను చెప్పు ?

సుబ్బ : అదీ నిజమే ! అందుకని వాడు అల్లరి చిల్లరి వాడులా తయారవుతుంటే చూస్తూ ఊరుకుంటానంటావ్ !

సుభద్ర : నేనేం చెయ్యను చెప్పు ! పంతులుగారూ ! నన్నేం చెయ్యమంటారు ?

మేష్టారు : యిదిగో సుభద్రమ్మా!.... యింక ఆలోచన దేనికి! తక్షణం నీ తమ్ముడితో పంపేసెయ్యి!.... పట్నంలో నలుగురినీ చూస్తే నా కాస్త బుద్ధిని వదుతాడు!.... యిదిగో సుబ్బరామయ్య! నే వస్తా! అంతా నీదే భారం!.... వస్తా! సుభద్రమ్మా! (వెడతాడు)

బాబ్జీ : అమ్మా!.... అమ్మా!.... నేను వెళ్లను!.... నిన్ను వదలి నేనెక్కడికీ వెళ్లను!.... యిక్కడే ఉంటాను!

సుబ్బ : బాబు! నామాట విను! ఆక్కడ శారద, రవీ ఉన్నారుగా. వాళ్లతో కలిసి చక్కగా చదువుకుందువుగాని! నిన్ను తీసుకెళ్లినే వచ్చాను!

బాబ్జీ : నే రాను!.... నాకు యిక్కడే బాగుంటుంది! అమ్మా నే రానని చెప్పమ్మా!

సుభద్ర : అబ్బ ఊర్కోరా! నా ప్రాణం తియ్యకు! అడ్డగాడిదలా యిన్నాళ్లు తిరిగింది చాలు-రేపే మామయ్యతో వారి ఊరు వెళ్లి చదువుకో!

బాబ్జీ : అమ్మా!.... నేవెళ్లను! అమ్మా! యింకెప్పుడూ ఆల్లరి చెయ్యనమ్మా! నువ్వు చెప్పినట్లు వుంటానమ్మా!.... అమ్మా!

సుభద్ర : ఒరేయ్!.... నామాట వినరా! అమ్మమాట వినవూ! నేను బ్రతకాలని లేదురా నీకు!.... వెళ్లవూ!

బాబ్జీ : అమ్మా! యీ ఒక్కసారేనమ్మా!.... యింకెప్పుడూ నీ మాట కాదననమ్మా!.... మామయ్య! నీకు దండం పెడతా!.... నేనిక్కడే బుద్ధిగా ఉంటా మామయ్య.

సుబ్బ : సుభద్రమ్మా! నీకెందుకు. నువ్వూర్కో! నేను వీడిని రేపు తీసుకెడతాగా! అందుకేగా నే వచ్చింది!

బాబ్జీ : నేను రాను! కావలిస్తే నువ్వే వెళ్లు!.... నేను రాను! అమ్మా!

సుభద్ర : ఒరేయ్! వెళ్లవూ!.... వెళ్లవూ! యిదిగో ఆఖరిసారి చెబుతున్నా. ఏ నూతిలోనో పడి చస్తాను!.... నామాట వినవా!

సుబ్బ : ఊర్కో సుభద్రా!

బాబ్జీ : అమ్మా! అంతమాటనకమ్మా! నువ్వు లేకపోతే నాకేముందమ్మా!.... అమ్మా నువ్వు చెప్పినట్లే చేస్తానమ్మా! వెడతానమ్మా!.... మామయ్యగారి ఊరు వెడతానమ్మా! నీమాట వింటానమ్మా!.... నువ్వు చావద్దమ్మా!.... వెడతానమ్మా!

సుబ్బ : నడు సుభద్రమ్మా!.... ముందు యింటికి నడు!....

(అమ్మా ! అంటూ బాబ్బి ఏడుస్తూంటాడు. సుభద్రమ్మ కళ్లు ఒత్తుకుంటూ తమ్మడి వెనకాల వెడుతుంది. తెరపడుతుంది)

రంగం - 2

(సుబ్బరామయ్య ఇల్లు! రెండు కుర్చీలు! ఒక దేబిలు! దేబుల్ మీద పుస్తకాల పెల్లు, ఒక దండెం. దాని మీద కొన్ని బట్టలు. ఒక మడత మంచం మడిచి ప్రక్కగా పెట్టబడి ఉంటుంది.)

శాంతమ్మ : ఓరేయ్!.... బాబ్బీ!.... నిన్నేరా!.... ఓరీ! నీయిల్లు కూలబడా!.... యిక్కడ చచ్చావట్రా! దున్నపోతులా తిన్నావు.... కంచాలు కడిగా వుట్రా!

బాబ్బీ : కడిగి అక్కడే పెట్టిన త్రయ్య!.... స్కూలుకు టైమవుతే....

శాం : ఓరీ నీ చదువు చట్టుబండలు కానూ!.... దొడ్లో బాల్చిలో నీళ్లు తోడా వుట్రా!.... స్కూలుకు స్కూలు.... నీకోసం స్కూలక్కడ ఆగదు కాని వెళ్లి.... ముందు నీళ్లుతోడు.

బాబ్బీ : అల్లాగే అత్తయ్య! (అంటూ పోబోగా)

శాం : అత్తయ్యట.... బొడ్డుకోసి పేరెట్టాడు.... ఏం! నాలిక లాక్కు పోతుందా!.... అత్తయ్యగారూ!.... అనలేవా?

బాబ్బీ : అల్లాగే అత్తయ్య!

శాం : అదుగో.... మళ్ళీ.... ఆ మాటన్నావంటే వళ్లు వలుస్తాను!.... వెళ్లు!

బాబ్బీ : అల్లాగే అత్తయ్యగారూ! (అంటూ లోపలికి వెడతాడు.)

శాం : దిక్కుమాలిన సొద!.... ఈ ముదనష్టపువాడిని యింటిమీదకు తీసుకొచ్చి పడేశారు! ముప్పొద్దులా మేపలేక చస్తున్నాను.

సుబ్బ : (ప్రవేశిస్తూ).... ఏమేయ్.... కోపం.... యిక్కడున్నావా.... కోపం!

శాంత : యదుగో!.... మీకు వెయ్యిసార్లు చెప్పాను! నన్నలా పిలవద్దని!

సుబ్బ : ఏం! తప్పేముంది!.... శాంతం బదులు కోపం అని పిలిచాను!

శాంత : ఆ! పిలుస్తారు పిలవకేం! ఆ దిక్కుమాలినవాడు.... అత్త! అంటూ బొడ్డు కోసి పేరెట్టాడు!....అయినా నేనంటే యీ యింట్లో గౌరవం ఎవరి కేడ్చి చచ్చిందట!

సుబ్బ : యిదిగో! కోపం!....నీ కోపం తగ్గించుకుంటే అన్నీ బాగానే ఉంటాయి!అయినా అస్తమానూ వాడిని....

శాంత : ఏం?....నేనేమన్నా కొరుక్కుతిన్నానా!....దిక్కుమాలిన వెధవ! ఉన్న వాళ్లకే చెయ్యలేక చస్తుంటే వీడొకడు నా ఖర్మకి!

సుబ్బ : యిదుగోచూడు! వాడు తిండికిలేక రాలేదు మనింటికి. తండ్రిలేని పసివాడు!వల్లెటూర్లో చెడిపోతుంటే....

శాంత : అని చెప్పి ఈ పట్నంలో వెలగబెడతాడని తీసుకువచ్చారు అంతేనా!

సుబ్బ : చూడు!.... మా సుఖద్రవ్యం ఉన్నదల్లా వాడొక్కడే ఆధారం.... వాళ్లు మనకు చేసిన ఉపకారానికి ఆ కుర్రవాడిని పైకి తీసుకువచ్చామా, ఋణం తీర్చుకున్న వాళ్లమవుతాం!....కాస్తంతావాడిని జాగ్రత్తగా....

శాంత : ఏం! జాగ్రత్తగా చూడక నేనేం కొరుక్కుతింటున్నానా?....మీరు, మీరూ గంగలో దిగండి! నా కవతల బోలెడు పనుంది!.... ఒరేయ్ చవట పీనుగా! (అంటూ లోపలి కెడుతుంది)

సుబ్బ : ఖర్మ.... ఏదో వెలగబెడతానని వాడిని ఇక్కడకు తీసుకువచ్చాను! (బాబ్లీ వస్తాడు) బాబూ! బాబ్లీ అదేమిటి నువ్వు స్కూలుకు వెళ్లేదా?

బాబ్లీ : లేదు మావయ్యా!.... యింట్లో అత్తయ్య పని చెబితే....

సుబ్బ : మానేశావు!....చూడు బాబూ! మీ అమ్మ నీమీద బోలెడు ఆశలు పెట్టు కుంది! రోజూ బడికెళ్లి బాగా చదువుకో బాబూ!....మీ అత్తయ్య అలా పనులు చెబుతూనే ఉంటుంది. రేపట్నుంచి ప్రైముకి స్కూలు కెళ్లిపో బాబూ!....మీ అత్తయ్య కొంచెము కోపిష్టిది.... ఏం మనసు నొచ్చు కోకు బాబూ!

బాబ్లీ : అల్లానే మామయ్యా!.... (సుబ్బరామయ్య బయటకు వెడతాడు)

(బాబ్లీ ఏదో చదువుకుంటూ ఉంటాడు. ఈలోగా శారద రవి స్కూలు నుంచి వస్తారు)

రవి : వెధవ స్కూలు!.... వట్టిబోరు!.... ఈ మేష్టర్లకేం పనిలేదు! రోజూ పాఠాలు, హోంవర్క్.... నెలకో పరీక్ష.... ప్యాసు, ఫెయిలు!

శారద : అదేమిటా అన్నయ్యా !.... అలా తిడతావు ! పాఠాలు.... పరీక్షలు లేకపోతే ఎలారా !

రవి : ఎల్లా.... గేమిటి? నీ మొహం ! పాఠాలు పరీక్షలే నేమిటి నేర్చుకోవలసింది అస్తమానూ !

శారద : లేకపోతే.

రవి : చక్కగా.... సినిమాలూ.... టీవిస్టు డాన్సులూ డిలెక్టివ్ కథలూ.... యింకా ఎన్నో అలాంటివి చెప్పకూడదూ !....

శారద : చీ !.... ఆసహ్యం ! బళ్ళో అవి పెడితే అంతా అడ్డగాడిదల్లా తయారవుతారు.

బాబ్జీ : అవును శారదా !.... మా అమ్మ నన్ను ఎప్పుడూ 'అడ్డగాడిద' అంటుండేది !

శారద : చీ ! ఊర్కో బాబ్జీ ! నువ్వు చాల మంచివాడివి ! నువ్వుకాదు. మా అన్నయ్య అసలు అడ్డగాడిద !

రవి : ఏమిటే నన్నంటున్నావ్ !.... నన్నన్నావంటే చంపేస్తా ! జాగ్రత్త !

శారద : ఒక్కసారి గాదు. వందసార్లంటాను !.... ఆ లక్షణాలన్నీ నీకు పూర్తిగా ఉన్నాయి !

రవి : ఏమిటే ప్రేలావ్ !.... (అంటూ మీదకెళ్ళబోతే శారద లోపలికి పరుగెడుతుంది)

రవి : ఒరేయ్ !.... అడ్డగాడిద !.... నాకాలి బూటు విప్పరా !

బాబ్జీ : (కాలుపట్టుకు లాగుతాడు. రవి క్రిందపడతాడు)

రవి : ఒరేయ్ ! అడ్డగాడిద ! నాకాలు పట్టుకు లాగుతావేమిట్రా ! అలా క్లాదురా ముందు ఆ లేసులు విప్పరా ! ఒట్టి అయోమయం !.... ఊ !.... అక్కడ పెట్టు ! ఈ పుస్తకాలు.... లోపలపెట్టు !.... వెళ్ళి మంచిసీళ్లు పట్రా !.. (బాబ్జీ లోపలికెళ్ళి సీళ్లు తెస్తాడు. కొంచెం సీళ్లు మీదపడతాయి)

రవి : ఒరేయ్ కళ్లు కనబడలేదూ ! సీళ్లు మీద పోస్తావా? రాస్కెల్ ! (అంటూ కొడతాడు)

బాబ్జీ : చూడలేదు రవీ !.... మరింకెప్పుడూ పొయ్యను !.... ఒదులు ! ఒదులు !

శారద : (వస్తూ) అన్నయ్యా ! ఒరేయ్ ! వాడిని ఒదలరా !.... ఒదలవ్ ! అదుగో అమ్మ !

(అనగానే వదలి లోపలికి పరుగెడుతాడు)

బాబ్జీ : (కళ్లు తుడుచుకుంటూ) అమ్మా!.... (అని ఏడుస్తాడు)

శారద : ఊర్కో బాబ్జీ!.... నాన్నరాగానే చెప్పి వాడిని నాలుగు చివాళ్లేయిస్తాను!
ఊర్కోవూ!

బాబ్జీ : (తలవంచుకొని మోకాళ్ల మీద కూర్చుంటాడు)

శారద : బాబ్జీ!.... యిదిగో యిది తిను! (అంటూ మిఠాయిస్తుంది. కాని తినడు)
తిను బాబ్జీ!

బాబ్జీ : అమ్మో! నాకొద్దు! అత్తయ్య చూస్తే నన్ను చంపేస్తుంది! నే తినను!

శారద : ఫరవాలేదులే! అత్తయ్య లేదుగా!.... తిను!.... ఊ!.... తినవూ
తినకపోతే ఒట్టే! (అనగానే తినేస్తాడు)

బాబ్జీ : శారదా!.... బిళ్లో యివాళ ఏం చెప్పారు?

శార : లెక్కలు చెప్పారు!.... యింగ్లీషు కొత్త పాఠం చెప్పారు.... తెలుగు
లోనూ కొత్త పాఠం చెప్పారు!

బాబ్జీ : ఏం పాఠం?

శార : ఖలే ఉందిలే!.... నీకు చెప్పనా?

బాబ్జీ : చెప్పు!

(దేశమంటే మట్టి కారోయ్ - దేశమంటే మనుజులారోయ్! అంటూ యిద్దరూ వంత పాడుతారు)

సుబ్బ : (ప్రవేశిస్తూ) అమ్మా! శారదా! ఏం చేస్తున్నావ్?

శార : బావకి పాఠం చెబుతున్నా నాన్నా!

సుబ్బ : మంచిదమ్మా!.... నువ్వొక్కదానివయినా వాడి ప్రాణానికి హామీని
కలిగిస్తున్నావ్!.... రా బాబూ! యిలా కూర్చో! (అంటూ యిద్దరినీ
చెరోవైపు కూర్చోబెట్టుకుంటాడు)

(రవి బేబిత్ మీద నున్న సీసా క్రింద పారేస్తాడు. అది పగిలి పోతుంది. రవి
పారిపోతాడు. అదే సమయానికి బాబ్జీ అక్కడికి వస్తాడు. ఆ చప్పుడువిని శాంతమ్మ వస్తుంది)

శాంతమ్మ : (వస్తూనే)....అయ్యో!.... అయ్యో!.... నీ మొహం మందా!.... నీ
యింట జోడుపీసుగు లెళ్లా!.... నిక్షేపంలాంటి సీసా కాస్త నీ పొట్టను
పెట్టుకున్నావ్!.... ముదనజ్వలం చచ్చినాడా!.... చావు!.... చావు!....
(అంటూ చేతిలో ఉన్న గరిబతో కొడుతుంది)

బాబ్జి : అమ్మా!.... బాబోయ్!.... అత్తయ్య! నీ కాళ్ళకి దండం పెడతా?...
నేను కాదత్తయ్యా! కావాలంటే శారదనడుగు! అమ్మబాబోయ్!....
అత్తయ్య! అమ్మ!

శాంత : పెద్దవా! పైగా ఆబద్ధాలోకటా!.... పిల్లికి.... ఎలక సాక్ష్యం అన్నట్లు!
....నీకదొకటి తోడు!.... ఏదీ! దాని మక్కలిరగ్గడతాను!

బాబ్జి : వద్దత్తయ్య! కావాలంటే నన్ను కొట్టు!.... శారదని కొట్టకు అత్తయ్య!
....అమ్మ!....

శాంత : చావు!.... ఎందులో అయినా దిగి చావు! నీవు ఒక్కక్షణం మా యింట్లో
ఉండటానికి వీల్లేదు!.... పో!.... దిక్కుమాలినవాడా!.... ఆక్కడి
కక్కడ పుట్టిల్లు తగలేసి, యిక్కడ కూడా తగలేద్దామని వచ్చావా!....
పో!.... (అంటూ గెంటేస్తుంది)

బాబ్జి : అత్తయ్య!.... ఎక్కడికి పోతానత్తయ్య?.... అమ్మ! అమ్మ!

శాంత : ఏట్లోకి పో!.... ఎందులో నయినా దిగి చావు!....

(అని శాంతమ్మ బాబ్జిని బయటకు గెంటేస్తుంది! బాబ్జి ఏడుస్తూ ఏం చేయడానికి
తోచక తిరిగి వాళ్ళ ఊరు వెడితే వాళ్ళమ్మ తిడుతుండేమోనన్న భయంతో
సముద్రం ఒడ్డుకు వెళ్లి కూర్చుని తన కష్టాలను తలచుకొని ఏడుస్తూంటాడు.
ఈలోగా పెద్ద తుఫాన్ వస్తుంది)

(పాట)

అమ్మా!..... అమ్మా!

అమ్మమాట విననందుకు

అనుభవించుచున్నాను!

ఆదరించువారు లేక

అనాధను అయినాను! అమ్మా! అమ్మా!

నా బాధను పడలేక

నన్ను దూరమంపినావు! అమ్మా!

నేచేయని నేరానికి

నన్ను కొట్టి హింసపెట్టి

యింటినుండి గెంటినారు! అమ్మా! అమ్మా!

యింకెక్కడి కెళ్ళగలను.... అమ్మా!

నాకు దిక్కు చావు తప్ప

యింకేమిటి మిగిలింది! అమ్మా! అమ్మా!

సుబ్బ : బాబ్జి!.... బాబ్జి!.... (అంటూ తెరవెనుక కేకలు)

బాబ్జి : అమ్మా!.... అమ్మా!.... అమ్మా! (అంటూ బాబ్జి స్పృహతప్పి పడి
పోతాడు.)

సుబ్బ : (బాబ్బిని చూసి) బాబ్బి! ఏమిటి నాయనా! యిలా తడిసిపోయావు!....
అయ్యో!.... వళ్ళంతా కాలిపోతూంది! నడు నాయనా యింటికి (అంటూ
బాబ్బిని ఎత్తుకు తీసుకెడతాడు—తెర)

రంగం - 3

(సుబ్బరామయ్య ఇల్లు)

సుబ్బ : ఏమేవ్! శాంతా?.... గమ్మున మంచం వాల్చు.... యిదిగో
వాడికి ఆ తడి గుడ్డలు ఊడదియ్యి!.... ఒరేయ్ రవీ త్వరగా వెళ్లి
డాక్టర్ని పిలుచుకురా!.... అమ్మా, శారదా ఆ దుప్పటి యిలా తే!....

శారద : నన్నా!.... బాబ్బి వళ్లు సరిసలా కాగిపోతోంది!

సుబ్బ : బాబ్బి!.... నాయనా!

బాబ్బి : అమ్మ!.... అమ్మా!.... ఆత్తయ్య కొట్టకు! యింకెప్పుడూ తప్పు
చెయ్యను!... ఆత్తయ్య!.... ఆత్తయ్య! (అంటూ పలవరిస్తాడు)

సుబ్బ : ఊర్కో.... ఊర్కో బాబ్బి!

బాబ్బి : అమ్మ!.... నేనిక్కడే ఉంటానమ్మా!.... మావయ్యగారి ఊరు వెళ్ల
నమ్మా.... కొట్టకమ్మా.... అమ్మా!

శాంత : ఏమండీ! ఏమిటండీ! సంది ప్రేలాపనలా ఉంది! ఎలాగండీ!

సుబ్బ : అదుగో డాక్టరుగారు వచ్చారు!.... డాక్టర్!

డాక్టర్ : (వస్తూనే) ఉండండి! పరీక్ష చేస్తాను!

బాబ్బి : ...ఒరేయ్! గాలిపటం పట్టుకోవూ!.... ఆత్తయ్య!... కొట్టకత్తయ్యా!
రవీ!... రవీ!... రవీ!... కొట్టకురవీ!... అమ్మా... మావయ్య
గారి ఊరెళ్లనమ్మా!

శారద : డాక్టర్! మా బాబ్బిని కాపాడండి డాక్టర్!... మీకాళ్లు మొక్కుతా
డాక్టర్! డాక్టర్!

డాక్టర్ : సుబ్బరామయ్యగారూ! ఒక్కసారి యిలా వస్తారా!....

సుబ్బ : చిత్తం!

డాక్టర్ : .. సుబ్బరామయ్యగారూ! పిల్లవాడి పరిస్థితి చాలా ప్రమాదంగా ఉంది!
వాళ్లమ్మగార్ని త్వరగా పిలిపించండి!... యిదిగో ఈ బిళ్లలు గంట
గంటకు వెయ్యండి! వస్తా!

శాంత : ఏమండీ!.... డాక్టర్ ఏమన్నారు!

సుబ్బ : శాంత!.... మాట దక్కించుకోలేకపోయాను! పిల్లవాడు.... దక్కేలా లేడు!.... యిప్పుడే మా చెల్లెలికి కబురంపి వస్తా!

శాంత : ఆ!.... ఎంతవని జరిగింది! అయ్యో! నా చేతులు పడిపోనూ!.... బాబ్బి! బాబ్బి! పాపిష్టిదాన్ని! క్షమించు బాబూ!.... యిటు చూడు!.... బాబ్బి!.... బాబ్బి!

శారద : అమ్మా!.... బాబ్బి అలా చూస్తున్నాడేమిటి! నాకు భయమేస్తోంది!

రవి : బాబ్బి! నేను రవిని! నన్ను క్షమించు! నాతో మాట్లాడవూ!

బాబ్బి : అమ్మా!.... వచ్చేస్తున్నా!.... అమ్మా!.... మన ఊరు వచ్చేస్తున్నా!.... అత్తయ్య! నేనేం తప్పు చెయ్యలేదు అత్తయ్యా!.... శారదా పాఠం చెప్పవూ!

సుబ్బ : శాంత! శాంత! ఎలా ఉంది! మా అక్క సుఖద్రకు ఫోను చేస్తే రేపు బాబ్బి వుట్టినరోజని యిక్కడికే బయలేరిందట. వచ్చే వేళయింది.

శాంత : ఏం చెప్పనండీ! సంది ప్రేలాపన ఎక్కువయింది!.... ఏమండీ!.... అటు చూడండీ!.... అదేమిటు! కళ్లు అలా తేలవేశాడేమిటండీ!

సుబ్బ : ఆ! వళ్లు చల్లబడిపోయింది! అయిపోయింది అంతా అయిపోయింది!.... బాబ్బి ఈ లోకాన్ని వదిలేశాడు!

అంతా కలసి : ఆ!.... బాబ్బి!.... బాబ్బి!.... (ఏడుపు)

సుభ : (వస్తూ) బాబ్బి! నేను మీ అమ్మను!.... వచ్చాను!.... తమ్ముడూ! బాబ్బికి ఎలా ఉంది.

సుబ్బ : ఏం చెప్పను అక్కయ్యా!.... బాబ్బి.... (ఏడుస్తాడు)

సుభ : ఆ నాయనా! బాబ్బి నన్ను వంటరిదాన్నిచేసి వెళ్లిపోయావా!.... బాబ్బి! బాబ్బి!.... (పిచ్చిగా నవ్వుతూ).... హా!హా!హా!.... నేను తల్లిని కాదు! రాక్షసిని!.... కన్నకొడుకును పెంచలేక కసాయిల కప్పగించాను.... హా.... హా! చెప్ప!.... తమ్ముడూ! మా బాబ్బి ఏడి!.... మా బాబ్బి ఏడి!.... బాబ్బి .. బాబ్బి!

(తెర)

(అకాశవాణి సౌజన్యంతో)

అల్లరి చాళీసా

కోపానికి
నరకానికి వెళు

పాత్రలు :

రాధ - 7 సంవత్సరాల బాలిక

గోపీ - 8 సంవత్సరాల బాలుడు (రాధ అన్న)

మామ్మగారు - రాధా గోపీల మామ్మగారు

మేష్టారు - రాధా గోపీల ప్రైవేటు మాస్టారు

ఆనంద్ - రాధ గోపీల అన్నయ్య - 14 సం॥లు.

(బయట వర్షం, రాధా గోపీ హాలులో కూర్చుని పడవలు కట్టుకుంటూ ఉంటారు)

గోపీ : ఇవ్వాలి బలేవాన కురుస్తుందిలే !

రాధ : ఈ వర్షంలో మన మేష్టారు రాలేరుగా ! హాయిగా ఈ పడవలన్నీ కట్టి బయట వాననీటిలో వదిలేద్దాం.

గోపీ : అదేం కుదరదులే, పిడుగులు పడుతున్నా మన మేష్టారు వచ్చితీరారు.

రాధ : నాకీరోజు చదువుకోవాలని లేదు గోపీ :

గోపీ : నాకూ చదువుకోవాలని లేదు

రాధ : మరెలాగ ? స్ట్రైక్ చేద్దామా, డౌన్, డౌన్ అని

గోపీ : (నవ్వుతూ) వద్దు మన మేష్టారికి కుక్కలంటే భయం. ఆయన రాగానే లిప్లీని విప్పేద్దాం, స్ట్రైక్ కంటే ఇదే సులువు.

రాధ : అది మేష్టార్ని కరుస్తుందేమో :

గోపి : అది అక్కడ భోయ్యమంటే, ఈయన ఇక్కడ తురుమంటారు. అందు కనే లిల్లీ మేష్టార్ని కరవలేదులే.

రాధ : గోపి, ఇదిగో గేటు దగ్గర గొడుగు, మన మేష్టారిదే

గోపి : (మెల్లగా) నేను లిల్లీని విప్పివచ్చేస్తాను. నువ్విక్కడే ఉండు.

(గోపి లోపలికి వెళ్తాడు. తెరలో కుక్క మొలుగులు, మేష్టారు గొడుగు పువ్వు కొని కుక్కను అదిలిస్తూన్నట్లుగా భయపడుతూ వస్తారు. తెరలో మళ్ళీ కుక్క అరుపులు. మేష్టారు భయపడి లోపలికి పారిపోతాడు. కుక్కలరుపులు, మేష్టారి పరుగులు, పిల్లల నవ్వులు, మామ్మగారు, వస్తారు)

మామ్మ : ఏమిటరా, ఆ గోల, వట్టి అల్లరిబాజాలు. ఆ మేష్టారెందుకూ అలా పరుగెత్తుతున్నారూ ? లిల్లీ ఎందుకలా అరుస్తూంది ? వెంకన్నగాడెక్కడ తగలబడ్డాడూ ? దాన్ని కట్టెయ్యకుండా.

రాధ : మామ్మా, మరేం మన లిల్లీ మేష్టారి కాలుపట్టుకొని కర-

మామ్మ : కరిచేసింది - కాలుపట్టుకునే ? ఉండు, కుక్క కాటుకు చెప్పుదెబ్బ అన్నారు రాధా.

రాధ : కరవ—

మామ్మ : తరువాత చెప్పుదువుగానిలే, ముందు చెప్పిన మాటవిని తొందరగా కుక్క కాటు విషం రక్తంలోకి ఎక్కిపోతుంది. పాపం.

(రాధ లోపలికి వెళ్లి బూటు పట్టుకొనుంది)

మామ్మ : చెప్పు తెమ్మంటే బూటు తెచ్చావా ? వత్తి అల్లరి బాజా, ఊ సరేలే ఏదైనా ఒకటే మేష్టారేరి ?

(మేష్టారు గొడుగు పట్టుకొని ఖంగారుగా, భయంగా వస్తారు)

గోపి : ఇంక భయంలేదు మేష్టారూ, వెంకన్న కుక్కని కట్టేశాడుగా !

మామ్మ : అయ్యో, పాపం ! కాలిమీద కుక్క కరిచిందా ? ఉండండి. కుక్కకాటుకు చెప్పుదెబ్బ అన్నారు. (అని శపీలు మని బూటుతో కాలిమీద కొడుంది)

మేష్టారు : తప్పు తప్పు అయ్యో, నన్ను కుక్క కరవలేదండీ మామ్మగారూ. కొట్టి చంపకండి. అన్నా ! (అని ముక్కుమీద వేలేసుకుంటాడు)

మామ్మ : వట్టి పిరికి మేష్టారు పాపం (అని మళ్ళీ బూటు ఎత్తుతుంది కొట్టడానికి)

మేష్టారు : మామ్మగారూ, మీకు నమస్కారం పెద్దాను. కుక్క కరవలేదండీ (మామ్మగారు బూటు ఎత్తగానే మేష్టారు లోపలికి పారిపోతాడు)

మామ్మ : వట్టి పిరికి మనిషి పాపం ! కాస్త ఓర్పుకొండి

(అని బూటుతో ఆయనను వెంబడిస్తుంది. కలా రెండు సార్లు తిరిగాక మేష్టారు తివాచీపీద కూలబడతారు ఆయాసపడతూ)

మామ్మ : ఆ అదీ, అలా బుద్ధిగా కూర్చోండి (అని బూటు ఎత్తబోయి) వట్టి అల్లరి రాజా ! చెప్పు తేవే అంటే బూటు తెచ్చింది. చెప్పు తెస్తాను. (లోపలికి వెళ్తూ) రాధా, గోపి. మేష్టార్ని జాగ్రత్తగా చూస్తూ ఉండండి పాపం.

లోపలనుంచి మామ్మ : అయ్యో, తేలు, తేలు, కుట్టింద్రోయ్ అని వచ్చి కూలబడుతుంది)

రాధ : ఎక్కడ కుట్టింది మామ్మా.

మామ్మ : ఇక్కడా (అని వ్రేలు చూపిస్తుంది) చెప్పతీయ బోతుంటే చటుక్కున కుట్టింది. ఇంతపెద్ద ఎర్రతేలు చటుక్కున కుట్టింది. ప్రొద్దున లేచి ఎవరి మొహం చూశానో ఏమో ! అయ్యో. అయ్యో (బాధపడుతుంది)

మేష్టారు : (లేచి) హమ్మయ్య ! బ్రతికాను. రక్షించారు. అయ్యో ! పాపం మామ్మ గారికి తేలుకుట్టింది, అన్నా ! ముక్కుమీద వేరేసుకుంటాడు)

మామ్మ : పుణ్యానికి వెళ్తే పాపం ఎదురైంది. ఈ మేష్టారిని కుక్క కరిచిందికదా అని—

రాధ : మేష్టారిని కుక్క కరవందే.

మామ్మ : కరిచిందన్నావుగా నువ్వు

రాధ : ఊహా కరవడానికి వచ్చిందంటే కరిచిందని నువ్వే బూట్లా చెప్పింది. పట్టుకొని తిరిగావు (నవ్వుతుంది)

మామ్మ : ఇంతకీ మేష్టార్ని కుక్క కరవలేనేలేదు ? వట్టి అల్లరి బాజా ! అయ్యో అయ్యో. వట్టి పుణ్యానికి నాకు తేలు కుట్టింది కర్మ అయ్యో. అయ్యో. ప్రొద్దున్నేలేచి ఎవరి మొహం చూశానో ఏమో ? అయ్యో అయ్యో విషం ఎక్కిపోతుందో ఏమో ?

గోపి }
రాధ } (నవ్వుతారు)

మేష్టారు : తప్పు, తప్పు, అన్నా ! (అని ముక్కుమీద వేలేసుకొని) ఫరవాలేదు, మామ్మగారూ, గాంధీగారి వైద్యం చేస్తే, తేలు బాధ విమిషంలో తగ్గిపోతుంది. చూశారా, ఈ సీసా నా దగ్గర ఎప్పుడూ ఉంచుతాను. (అని జేబులోంచి చిన్న నీళ్లసీసా తీసి చూపిస్తాడు)

మామ్మ : (బాధపడుతూ) గాంధీ వైద్యమో, నెహ్రూ వైద్యమో, ముందు విషం ఎక్కిపోకుండా ఏదో ఒకవైద్యం - విషం ఎక్కిపోయిందో ఏమో : ఖర్మ అయ్యో, అయ్యో.

మేష్టారు : అన్నా ! (ముక్కుమీద వేలేసుకొని) గోపి, చిటికెడు పసుపు తెచ్చి పెట్టిమ్మా.

(గోపి వెళ్తాడు)

మామ్మ : ఉపకారానికి వెళ్తే అపకారం ఎదురైంది, అయ్యో, అయ్యో, ఆ నెహ్రూ వైద్యమో, గాంధీవైద్యమో అదీలేదు - ఏమిటో, ఉప్పు, పసుపు అంటూ ఖర్మం ఏం మేష్టారో - అయ్యో, అయ్యో విషం ఎక్కిపోతుందో ఏమో.

(గోపి పసుపు తెస్తాడు. మేష్టారు కాగితంలో ఉన్న పసుపుని నీళ్ళ సీసాలో వేస్తాడు. వేసి సీసా బాగా కదిలిస్తాడు)

మేష్టారు : మామ్మగారూ కొంచెం కళ్లు పైకెత్తండి. రెండు చుక్కలు కంట్లో పోస్తాను (కంట్లో పోస్తాడు)

మామ్మ : అమ్మ బాబోయ్ ! చచ్చాను. మంట మంట కంట్లో కారంనీళ్లు ! మంట మంట ఇదేం గాంధీవైద్యం నాయనా !

మేష్టారు : కొంచెం ఓర్పుకోండి, మామ్మగారూ, తగ్గిపోతుంది.

మామ్మ : మంట మంట.

(ఆనంద్ వస్తాడు)

ఆనంద్ : అదేమిటి మామ్మా ?

మామ్మ : ఈ మేష్టారు నా కంట్లో కారం పోశారు నాయనా ! ఎవరి మొహం చూశానో ఏమో ! ఇంత పెద్దతేలు కటుక్కున కుట్టింది. ఏదో గాంధీ వైద్యమో, నెహ్రూ వైద్యమో అంటూ, అయ్యో అయ్యో, విషం ఎక్కిపోతుందో ఏమో !

అనంద్ : అదేమిటి మేష్టారూ, కంట్లో కారం నీళ్లు పోయటం ఏమిటండీ ?

మేష్టారు : తప్పు, తప్పు. కంట్లో కారం నీళ్లు పోస్తానటయ్యా, అన్నా ! (వేలు ముక్కుమీద వేసుకొని) ఉప్పు కరిగిన నీళ్లు కంట్లో పోస్తే తేలు బాధ తగ్గుతుందని గాంధీగారు చెప్పారని ఎందులోనో చదివాను. నా దగ్గరున్న సీసాలో ఉప్పు నీళ్లు నిలువవు కదా ! చిటికెడు పసుపు కలిపితే మంచిదని మీ వంటావిడ నడిగి కాస్త పసుపు గోపిచేత తెప్పించి నీళ్లసీసాలో కలిపి మామ్మగారి కళ్ళల్లో పోశాను. పసుపు అన్నింటికి మంచిదని అదీ ఎందులోనో చదివాను. అంతే. కారం నీళ్లుపోస్తానా ? తప్పు తప్పు-అన్నా !

అనంద్ : (గట్టిగా నవ్వుతూ) సరిసరి, ఇంకేం అంతా తెలిసిపోయింది మేష్టారూ. మీరు గాంధీవైద్యం చెయ్యడానికి మా వంటావిడ దగ్గర పసుపు తెప్పిస్తే మీ చెబిటి చత్వారం వంటావిడ శాస్త్రిగారి వైద్యం చేసేసింది (మళ్ళా నవ్వుతాడు)

మేష్టారు : శాస్త్రిగారి వైద్యమేమిటో ? వంటావిడ ఏమీ వైద్యం చెయ్యందే, అసలావిడ ఇక్కడకు రాలేదుగా, నేనేగా మామ్మగారి కంట్లో ఉప్పునీళ్లు పోసింది.

అనంద్ : (నవ్వుతూ) మా వంటావిడ వంటింట్లోంచే మా మామ్మకు వైద్యం చేసింది. ఆ చత్వారం మనిషి పసుపే అనుకొని కారం యిచ్చింది. సందేహంలేదు.

మామ్మ : అంతే. అంతే. అప్పుడాలు చేద్దామని సీమ మిరపకాయల కారం కొట్టించి పసుపు దబ్బా ప్రక్కగా అలమార్లో పెట్టాను. నాప్రాణానికి ఆ చత్వారం మొద్దు పసుపే అనుకొని సీమ మిరపకాయల కారం యిచ్చిందన్నమాట. అయ్యో, అయ్యో ఇదేం వైద్యమో.... నానెత్తి వైద్యమూ. మంట మంట ! ఖర్క.

మేష్టారు : ఎంత పొరపాటైపోయింది. తప్పు, తప్పు క్షమించండిమామ్మగారూ. అన్నా ! (ముక్కుమీద వేలేసుకొని) లేచినవేళ మంచిది కాకపోతే నాకు చెప్పు దెబ్బలూ మీకు కంట్లో కారం నీళ్లును. తప్పు తప్పు అన్నా !

అనంద్ : ఇంతకీ తేల్చుయినా చంపారా ? లేదా ?

మామ్మ : ఈ గాంధీ వైద్యంతోనే సరిపోతే తేలుని చంపిన వాళ్ళెవరూ ? అయ్యో, అయ్యో !

అనంద్ : ఈ పాటికి ఆ తేలెక్కడికో పారిపోయే ఉంటుంది. కాని, అయినా వెళ్ళి చూసివస్తాను.

(లోపలికి వెళ్లి తిరిగి వస్తాడు)

అనంద్ : (సకవకా నవ్వుతూ) మామ్మా, ఇదిగో నిన్ను కుట్టినతేలు.

(మామ్మగారి మీదికి విసురుతాడు)

మామ్మ : (లేచి గంతులువేస్తూ) నీయిల్లు బంగారం కానూ, అదేం పనిరా, వట్టి అల్లరి బాజాపురా. తేలు తెచ్చి మీద పడేస్తావు. అసలే చస్తూంటేను. విషం ఎక్కిపోయిందో ఏమో.

అనంద్ : అది నిజం తేలు కాదు మామ్మా, తేలుబొమ్మ. రాధా గోపి ఆడుకొని అక్కడ పారేసుంటారు. ఇది చూసి నిజం తేలనుకుంది మామ్మ.

మేష్టారు : అయితే, ఇంతకీ మామ్మగారికి తేలు కుట్టలేదు. అన్నా (ముక్కు మీద వేలు) మరి, ఏదో చిటుక్కున కుట్టింది. కటిక్కున కరిచిందని బాధ పడ్డారు పాపం.

అనంద్ : (నవ్వుతూ) జోళ్ళ స్టాండు దగ్గరున్న కండచీమలు కుట్టాయి. అక్కడ పెద్ద కండచీమల బారుంది (అని నవ్వుతాడు)

మామ్మ : తేలు కుట్టందే గాంధీ వైద్యమా ? కర్మ ! ఆయ్యో రాతా !

మేష్టారు : కుక్క కఱవందే చెప్పుదెబ్బలు. అన్నా ! (ముక్కు మీద వేలు)

మామ్మ : పుణ్యానికి వెళ్తే పాపం ఎదురైంది.

మేష్టారు : లేచిన వేళ !

అనంద్ : (నవ్వుతూ) మామ్మని మించిన వైద్యం మేష్టారుదీ. మేష్టారుని మించిన వైద్యం మామ్మదీను - ఒకరిని మించిన వైద్యులు ఇంకొకరు.

రాధ : వట్టి అల్లరి బాజాలు

గోపి : తప్పు తప్పు అన్నా !

(ముక్కుమీద వేలేసుకుంటాడు, అందరూ నవ్వుతుండగా)

(తెర)

చచ్చినవాని కళ్ళు చాకెడిసి..

పాత్రలు :

సుధ	మధు
రాధ	ఉమ

అదొక చిన్న హాలు- సోఫాలు, కుర్చీలు, చిన్న టేబులు, వాటిమీద పత్రికలు, పుస్తకాలు వుంటాయి. సుధ, మధు మొదలైనవాళ్లు మాట్లాడుకొంటూ వుంటారు.

సుధ : ఆయాం సారీ : ఇలా అవుతుందనుకోలేదు

మధు : ఇప్పుడేం కొంపమునిగింది ?

సుధ : పాపం హరీ అంది.

రాధ : బహుశా ఎవరో ఎవరో ఆ పేరుతో పిలిచి ఉంటారు.

సుధ : నీ తలకాయ! చెప్పకుండా చెయ్యకుండా వరమవదం ఎక్కి కూచుంటేను!

రాధ : ఓహో! పాములూ నిచ్చెనలు అట ఆడేరా? ఎవరు? ఎప్పుడు?

మధు : ఆ చెప్పేదేదో చెప్పనీయ కుండా మధ్య అడ్డు ప్రశ్నలు వెయ్యకు :

రాధ : నాకెందుకు ? నేను నోరుమూసుకుంటాను. మీరిద్దరూ చెప్పుకొండి.

సుధ : నేను చెప్తున్నది నీ ఆరాధ్య దేవత గురించేనోయ్

మధు : హా య్ సుధా. ఎప్పుడు చెప్పావుకాదే. రాధకో బోయ్ ఫ్రెండు ఉన్నాడని?

రాధ : మీ కందరికీ మతులుపోతున్నాయా ? నాకేమిటి ? బోయ్ ఫ్రెండేమిటి ?

మధు : ఏం ! ఉండే వయసుకాదా ? ఉండకూడదా ? ఉంటే తప్పా ?

రాధ : సుధ చెప్పింది బాగా విన్నావా ? హరీ అన్నాడు ఆనలేదు, హరీ అంది.

సుధ : ఇంతకీ నన్ను చెప్పనిస్తారా? లేకపోతే ఇలాగే వదులాడుకుంటూ ఉంటారా?

మధు : చెప్పు.

సుధ : పాపం కాంతంగారు కన్నుమూశారట.

రాధ : కాంతంగారు పోయారా ? ఆవిడ రచనలంటే పడిచస్తానుకదా ! అంతటి మహా రచయిత్రి మరణించడమంటే మాటలా ? సుధా ! నిజమే చెప్తున్నావా ?

సుధ : సీతో అబద్ధం చెప్పవలసిన అవసరం నాకేమిటి రాధా !

మధు : ఇంత చిన్న వయసులోనే ఇన్ని వందల రచనలు చేసి పతితల గుండెల్లో గాయాలుచేశారు ! పాపం పోయారంటే నా గుండెల్లో కూడా గుఱ్ఱాలు పరిగెడుతున్నాయి.

రాధ : ఎవరు మాత్రం ఏంచేయగలరు చెప్పు ! ఆ మరణించిన మహా రచయిత్రి ఆత్మశాంతి కోసం ఆశ్రుధారలతో శ్రద్ధాంజలి ఘటించి మన కృతజ్ఞత వెల్లడించుకోవాలి. చందాలు వసూలు చేసి అయినా వారి రచనలు ముద్రింపించాలి.

సుధ : నాకు మాటల్లో నమ్మకంలేదు. చేతల్లో చేసి చూపించాలి.

మధు : పోనీ, అలాగే చేసి చూపిద్దాం. ఏంచేస్తే బావుంటుందో నువ్వే చెప్పు.

రాధ : మనం అందరినీ పిలిచి సాయంకాలం సమావేశ పరిచి కాంతంగారి మరణానికి సంతాపసభ ఏర్పాటు చేయాలి. మనకి తోచిన నాలుగు ముక్కలూ చెప్పేసి, ఓ తీర్మానాన్ని పాస్ చేసి దాని సారాంశాన్ని పత్రికలకి పంపిస్తే రేపు పొద్దున కల్లా పత్రికల్లో వచ్చేస్తుంది. ఉభయతారకంగా ఇటు మన పేర్లూ పేపర్లలో పడతాయి. అటు మన కృషిని నవకవిలోకం సహర్షంగా సమర్థిస్తుంది.

సుధ : కాంతంగారి అత్తకూ శాంతి లభిస్తుంది. ఈ మాటే శోభకు కూడా చెప్పాను.

ఉమ : (ప్రవేశిస్తూ) నమస్కారమండీ, మధూగారంచే ?

మధు : సుప్రభాతం, నేను మధులతవి.

ఉమ : నాకు ?

మధు : సుధ, రాధ, నాక్లాన్ మేట్స్, బెంచిమేట్స్ రూంమేట్స్ అన్నీను.

సుధ : మేడ మెట్లు మాత్రంకాదు.

మధు : చెప్పండి ఫరవాలేదు. మనకి కావలసినవారే. యువకవిత్రయంలో వాళ్ళూ ఉన్నారులెండి వెరసి ముగ్గురం.

ఉమ : అయితే మరీమంచిది. చెప్పారుకాదేం ?

మధు : ఇప్పుడే చెప్పాను కదాండీ :

ఉమ : మరేం లేదు. మీవల్ల ఓ చిన్న సహాయం కావల్సి ఇలా వచ్చాను.

మధు : అలాగా ! అయితే ఇప్పుడేవస్తాం సుధా, రాధా, ఇలారండ్రా.

సుధ : (మెల్లగా) ఏమిటే ! ఎందుకలా కొంపలంటుకుపోయినట్టు పిలిచేవు?

మధు : ఏంలేదు. ఒక్క విషయం. మన నాన్నలు బాగా ఉన్నవాళ్ళని ఊళ్ళో అందరికీ తెలుసు.

రాధ : నువ్వే టాంటాం చేశావు.

మధు : పోనీ అలాగే అనుకో

సుధు : ఇంతకీ చెప్పొచ్చేదేమిటంటే

మధు : ఆ వచ్చినావిడ ఉంది చూశావా, చేతిలో పుస్తకాలూ వ్యవహారమూను ! నా కేదో అనుమానంగా ఉంది.

రాధ : అంటే?

సుధ : ఏముంది ? ఆవిడా స్టూడెంటే నన్నమాట.

మధు : అబ్బ. నేను చెప్పేది వినండ్రా. ఇలాంటివాళ్ళ తెల్లారిలే న్నే తొంభైమంది వస్తారు, ఏ సంఘాలూ సమాజాలూ పెట్టామనో, ట్యూషన్ ఫీజుకి డబ్బులు లేవనో, పరీక్ష ఫీజుకి డబ్బులు చాలవనో ఏదోవంక పెట్టి వసూలు చేసుకుపోతారు.

సుధ : ఒట్టి అనుమానపు పక్షివి. ఏదో, గుమ్మంలోకి వచ్చారుకదా, నాలుగు మాటలు మాట్లాడి పంపివేస్తే బావుంటుంది. అక్కడావిజ్ఞి ఒంటరిగా చతికిల పడమని, ఇక్కడ ముసుగులో గుడ్డలాట ఏం బావుండదు.

మధు : సారీ : మిమ్మల్ని అలాగే కూర్చో బెట్టేశాం

ఉమ : ఫరవాలేదులేండి. పనిమీద వచ్చిన వాళ్లకి వరుగుపందెంలో లాగ ఆత్రం ఎక్కువైతే అసలుకే మోసం

మధు : మీరేదో చెప్పబోయారు, ఇందాక ?

ఉమ : ఏం లేదులేండి. ఓ చిన్న పనుండి వచ్చాను.

రాధ : చల్లకొచ్చి ముంతదాచడం ఎందుకు ? చెప్పండి ?

ఉమ : నేనూ రచయిత్రిని

సుధ : అసలు మేం ఇంతవరకూ చర్చించుకుంటున్నదికూడా రచయిత్రులగురించే

మధు : ఇంతకీ వారొచ్చిన పని చెప్పనిస్తారా లేదా ?

ఉమ : ముందే మనవి చేసుకున్నాను, నేనొక రచయిత్రిని.

సుధ : నేనూ ముందే మనవిచేసుకున్నాను, మిమ్మల్ని చూడగానే అలాగే అని పించారని,

మధు : సువ్య కాస్త నోరు మూసుకుంటావా ?

సుధ : నాకేమీ అభ్యంతరం లేదనుకో. ఒకసారి నోరు మూతపడిందంటే మళ్ళీ తెరువమని తల్లక్రిందులా తపస్సుచేసినా తెరువను.

రాధ : ఫరవాలేదు. ప్రమాదమైనా తప్పతుంది.

ఉమ : ప్రమాదంపోయి ఆనందం కాలెట్టింది.

మధు : కాబట్టి మాకు ఆనందసందేశం ఇచ్చిపోతారన్నమాట

ఉమ : నేనో రచయిత్రిని ముందే మనవి చేసుకున్నాను.

సుధ : ఆమాట ఇంతవరకూ మూడుసార్లు మనవి చేసుకున్నారు. మరేదైనా చెప్పండి. లేకపోతే అరిగిపోయిన రికార్డులాగా ఉంటుంది.

రాధ : పుస్తకాలేమైనా వ్రాశారా ?

ఉమ : నాటకాలు, కథానికలూ, గేయాలు చాలానే వ్రాశాననుకోండి.

మధు : నేను ముందే అనుకున్నాను. నా ఊహలు ఎప్పుడూ తప్పుకాదు.

సుధ : ఏమిటో ఆ ఊహ

మధు : నానైన్స్

సుధ : ఇప్పుడు బాగా అర్థమైంది. వారేం చెప్పకున్నా చెప్పుకో అని. ఆచెవిలోంచి విని ఈ చెవిలోంచి వదిలేయడం. దేనికీ సమాధానం చెప్పకుండా ముంగిలాగ మూతి పెట్టుకుని కూర్చోవటం, అంతేనా ?

మధు : నేను నైలెస్సన్నది నిన్ను మాట్లాడవద్దని

ఉమ : మీరిలాగ కీచులాడుకుంటూ నా ఓర్పును పరీక్షిస్తున్నారు.

రాధ : ఇది వాళ్లకి ఎప్పుడూ మామూలేలేండీ. ఒకడు పగటిచుక్క, ఇంకొకరు రేచుక్క

సుధ : ఆ మిగిలిన మూడోవాడు తోకచుక్క

ఉమ : నేనా ?

మధు : ఛ! ఇప్పుడు చెప్పండి.

ఉమ : నేనొక రచయిత్రినని ముందే మనవి చేసుకున్నాను. నాటకాలూ, కథలూ గేయాలూ చాలానే వ్రాశాననుకోండి.

సుధ : వాటినన్నింటినీ హాయిగా తలోటి ఇస్తే మీపేరు చెప్పి చదువుకునే వాళ్లం కదా ?

ఉమ : పత్రికల్లో వచ్చినన్ని వచ్చాయనుకోండి. మిగిలినవి కట్టలు కట్టి ఇంట్లో పెట్టేశాను.

రాధ : సుమారు ఎన్నేళ్లయి ఉంటుంది.

ఉమ : అబ్బా? చాలా కాలమే అయింది ఈ వ్యాపారం మొదలెట్టి

సుధ : బలేవారే! కాగితాలు కట్టలు కట్టి ఇంట్లో పెట్టుక్కుచోవడం వ్యాపారమటండీ ఈపాటికి అవి చెదలు వట్టే ఉండాలే ?

ఉమ : మీ ధర్మమా అని ఇంకా చెదలు పట్టలేదు.

మధు : బహుశా ఆ కట్టల మధ్య హారతి కర్పూరపు ఉండలు పెట్టి ఉంటారు. చూశారా, ఎంత కరెక్టుగా చెప్పేశానో !

ఉమ : అని అలా ఇంకొంతకాలం ఉంటే చెదలేపడతాయో, ఎలకలే కొట్టేస్తాయో. చెప్పలేం కదండీ. అందుకని.

రాధ : మరి చెప్పకండి.

సుధ : ఆ తర్వాతది మేమే చెప్పేకాం.

మధు : ఏమిటోయ్, నువ్వు చెప్పేది ?

సుధ : ఏమిటి ? వారు కట్టలు కట్టిపెట్టిన రచనలన్నీ ప్రింటుచేయించుకోవాలని ఇంతకాలానికి బుద్ధిపట్టి ఉంటుంది. అందువలన వాటిని వెలుగు తేవాలంటే మనలోంచి సాహితీ పరులను, సాహితీ ఉపాసకులను ఎవరైనా పట్టుకొని చందాలు వసూలుచేసి ఆచుకొట్టించుకోవాలని అనుకొని ఉంటారని నా అనుమానం.

మధు : మొత్తానికి కొండను తవ్వి ఎలకను పట్టావ్ ! నిజంగా నీ తెలివి తేటలకు మా జోహార్లు. కాని, ఏమిటి ! ఒక ప్రముఖ రచయిత్రీ ఆమూల్య రచనలను నేకరించి పుస్తకం ప్రింటు చేయించి ఆమెను కీర్తిశేషురాలిని చేయాలని మేం మీరు రాకముందే నిర్ణయించుకున్నాం

ఉమ : సాహిత్యం అన్నా. సాహిత్యవేత్తలన్నా మీకున్న అభిమానానికి నేనెలా నా అనందాన్ని వ్యక్తం చేయాలో తెలియలేదు.

రాధ : ఇంతకీ మీపేరేమిటన్నారు ?

ఉమ : ఉమడి. నేనొక రచయిత్రినని ముందే మనవిచేసుకున్నాను. నాటకాలూ కథలూ గేయాలు చాలానే వ్రాశాననుకోండి. కొన్ని పత్రికల్లో వచ్చాయి. చాలా రచనలు కట్టలుకట్టి ఇంట్లో పెట్టేశాను. ఇంతకీ నేను చెప్పబోయేది.

సుధ : మీరొక రచయిత్రి. నాటకాలూ కథలూ గేయాలూ చాలానే వ్రాశారు. కట్టలు కట్టేసి ఇంట్లో పెట్టేశారు. నాటినేడు చెదలరూపేణానో, ఎలకల రూపేణానో వాటికి నివృత్తి కలిగే అవకాశం వచ్చింది. అందువల్ల. ...

రాధ : ఆ తర్వాతి విషయం వారు చెప్పందే ?

మధు : చెప్పకముందే ఊహించుకోవడం తెలివైన వాళ్ల లక్షణం

ఉమ : ఒక్కమీరే ఏమిటి ? కలం పట్టిన వారికథే అంత !

సుధ : అవునవును. ఇంగ్లీషులో 'వీటింగ్ అబౌట్ ది బుష్' అంటారు. తెలుగులో 'గాలి పోగుచేయడం' అంటారు. అచ్చం అలాగే ఉంది వీరి వైఖరి. ఉండీ, ఉడిగీ ఒక్కొక్కమాట బయట పెడుతున్నారు. ఇది నిజంగా సుకవి లక్షణం.

మధు : లక్షణంగా చెప్పావు.

ఉమ : నేను మీరంతా ఊహించుకుంటున్నంత గొప్పకవయిత్రని కాకపోవచ్చును. కాని కొద్దోగాపో రసిన ఘటాన్నే.

సుధ : అయితే మేం రసజ్ఞులమన్నమాట. 'మేం' అంటే మీ పాఠకులం. అందుకే ఎవరో అన్నారు. కవితాకన్య రసజ్ఞత కవి కన్నను సరసుడెరుగు అని.

మధు : చిన్న కరెక్షన్. అమాటకొస్తే నీలో రసజ్ఞతకంటే సరసతే ఎక్కువగా ఉండాలే.

ఉమ : రేదామరి :

సుధ : ఇప్పుడు చెప్పండి. ప్రతిదానికి బ్రేకులేనా? చెదలు పట్టిగాని, ఎలుకలు కొట్టి గాని సర్వనాశనమై పోయే మీ రచనల కట్టల్ని చక్కని పాతకాగితాల దుకాణం చూసి అమ్ముకోవాలను కుంటున్నారు. అంతేనా?

ఉమ : అదీ మీరే విర్ణయం చెయ్యండి.

రాధ : మొత్తానికి అసలు విషయం పట్టేశావు సుధా :

సుధ : యామైకరెడ్డి! అందుకు నాలుగు రాళ్లు ఎక్కువచ్చే దుకాణాన్ని పరిచయం చెయ్యవలసి వచ్చారు. అవునా.

ఉమ : సాధారణంగా మీ రచనలన్నీ తూకం వేసే దుకాణం ఏదో ఒకటి ఉంటుందిగా మరి.

మధు : అలా ఎందుకనుకోవాలి?

సుధ : ఇంకెలా అనుకోవాలి?

మధు : పచనం కాని రచనల్ని వారు పదిమందిలోకి తేవాలనుకొంటున్నారేమో

రాధ : అదీ ఒకండుకు మంచిదే. ఒకండుకు చెడ్డదీ కూడాను.

ఉమ : ఏదిమంచో, ఏదిచెడ్డో, ఏది మాయో తేలడంలేదు.

రాధ : ఇదేమిటి వానలేని ఉరుములాగా ఒక్కసారే వేదాంతంలోకి దిగారు?

ఉమ : ఇది వేదాంతంకాదు, వేదన, ఆవేదన.

మధు : మరోలా అనుకోకండి, మీ రచనలు ప్రింటు చేయడమంటే పది మంది చదువుతారు, మీరన్నట్టుగా అంతేకాని, పది మందిలోకి తేవాలనుకొని బయట పారేస్తే మాత్రం తలొకటి ఏరుకొని దానిమీద మీపేరు కొట్టేసి తమ పేరు రాసుకుని ప్రచారం చేసుకుంటారు.

ఉమ : అంతటి గృంధసాగులుంటారని నేననుకోను.

సుధ : మేం చెప్పేది సాంగులేనిమాటకాదండీ. దొంగలమాట! ఇంగ్లీషులో చెప్పాలంటే కాపీరైటు లేని కాపీరైటర్లుమాట.

మధు : అందుకని, చక్కగా ఏ పబ్లిషరునో పట్టుకొని ప్రింటు చేయించుకుంటే పుణ్యమూ పురుషార్థమూ రెండూ మీకే దక్కుతాయి.

ఉమ : ఇవన్నీ ఇంతకు ముందే వారపత్రికల్లోనూ, పక్ష పత్రికల్లోనూ, మాస పత్రికల్లోనూ, ఇంకా చెప్పాలంటే దినపత్రికల్లోనూ ఓ చూపు చూసినవే. వాటిని ప్రింటు చేయాలంటే ఆదోపేద్ద సమస్యకానేకాదు. అందుకు ఎవరో ఒకరు ముందుకు రానేవస్తారు.

రాధ : ఆమాట ముందే చెప్పారే? మా ఆలోచనలన్నీ పరిపరివిధాల పోయాయంటే నమ్మండి.

సుధ : ఇంతకీ రచయితగానూ, మీ రచనలన్నీ ఉమా అనేపేరుతోనే వ్రాశారా? మాకు ఎక్కడా చదివినట్లు గుర్తరావటం లేదు. అందుకనీ....

ఉమ : లేదు. నన్ను తెలిసినవాళ్ళంతా నన్ను ఉమ అనే పిలుస్తారు. నా పూర్తి పేరు మావాళ్ళెవరూ వాడరు. సాధారణంగా నేను చేసే రచనలన్నీ నా రెండోపేరుతోనే అచ్చు అవుతుంటాయి. అది నా అర్ధాంగి.

సుధ : అలా చెప్పారేం మరి. మీ కలంపేరు మహేశ్వరికదూ! మేం ముందే ఎన్స్ పెక్ట్ చేశాం.

ఉమ : మరి అంతపెద్దదైతే ఏం బావుంటుంది చెప్పండి?

రాధ : సుధ ఊహ కరెక్టుకాదని నాకెప్పుడో తెలుసు. మీ కలంపేరు గాయత్రి. ఇందులో సందేహం లేదు. మీరు కాదనరని నాకు తెలుసు.

ఉమ : మరి అంత బలవంతం పెట్టేయకండి. వప్పులో కాలేకారు.

మధు : అర్ధాంగి అని చెప్పానుగా. అంటే ఉమలాగ అదీ రెండక్షరాల పేరు. అంతేనండి?

ఉమ : అంతే.

మధు : అద్దదీ! మీ కలంపేరు బాల

ఉమ : కాదు.

సుధ : రాణి

ఉమ : కాదు

రాధ : వాణి

ఉమ : కానేకాదు

మధు : ఏపేరు చెప్పినా కాదనేస్తున్నారు. లాస్ట్ ఛాన్స్. మీ కలంపేరు 'కలం'.

ఉమ : ఆపేరుతో రచనలు మీరెప్పుడైనా చదివేరా?

సుధ : చదివితే మిమ్మల్ని అడగడం ఎందుకు ? ఆపేరు మీరు చెప్తేనే అందంగా ఉంటుంది.

ఉమ : కాంతం అనేపేరుతో వ్రాస్తుంటానండి. అది మావారి పేరులో భాగం.

మధు : ఏమిటీ సన్నెన్ను ? చంపేస్తున్నారు. మీరు కాంతంగారా ?

రాధ : కాంతంగారు మీరేనా ?

మధు : ఈమాట మీరు ముందే చెప్పగూడదటండి. మాకు శ్రమ తప్పించేవారు అయ్యేవారుకదా !

రాధ : అంతగాప్ప రచయిత్రి. మీ కాళ్ళను మాకంద్లకు అడ్డుకునేవాళ్ళం.

ఉమ : అంతమాట ఎందుకులెండి. అంతమాత్రం అభిమానం ఉండేరు చాలు.

సుధ : కాకపోతే మీరేమిటండి. ఇంతపెద్ద రచయిత్రి కాంతంగారు చెప్పాపెట్టి కుండా అమాంతం ఇలా ఊడిపడతారని కలగంటారండి.

మధు : ఇప్పటిదాకా మాగుండెల్లో గుఱ్ఱాలు పరిగెత్తేయి, మీకేం తెలుసు ?

ఉమ : మీకు రేసులంటే బాగా ఇష్టమా ?

సుధ : మీరు మఱీనండి ! ఇంతవరకూ మీ ఆకాలమరణానికి విచారించి చస్తుంటే మీరలా తీసిపారేస్తారేమిటండి.

ఉమ : నేను బతికే ఉన్నాను. చావలేదు.

మధు : చావలేదంటారేమిటండి, లోకం అంతాకోడై కూస్తుంటేనూ ?

ఉమ : అబద్ధం ఎందుకు ? చచ్చాను.

రాధ : అలా ఒప్పేసుకోండి.

ఉమ : గుర్తింపులేని రచయిత్రుగా ఇంతకాలమూ నేను చచ్చినదానికిందే లెక్క, ఇప్పుడిప్పుడే నాకూ ఒక గుర్తింపు అంటూ వచ్చింది. కాబట్టి మళ్ళా బతికేను.

సుధ : ఏదో దయ్యాలకథలా ఉంది.

మధు : ఇంతవరకూ మేంచేసిన ఏర్పాట్లన్నీ వృథాయేనన్నమాట.

ఉమ : ఏమిటో నేనూ వినవచ్చా ?

సుధ : తప్పకుండా. మీరు మరణించారన్నవార్త వినగానే మాకు దుఃఖం కట్టలు తెంచుకుంది.

రాధ : ఇవాళ సాయంకాలం కిసానిగుల్లో సంతాపసభకూడా ఏర్పాటు చేయాలనుకున్నాం.

ఉమ : నేను బతికే ఉన్నాను బాబోయ్ అంటే నమ్మకం....

మధు : ఏవండోయ్ ! వేళాకోళానికీకూడ ఒక హద్దూ పద్దూ ఉండాలి.

సుధ : కాంతం పేరుతో కథలు అవీ వ్రాసేది మీరేనా ! మంచివారని.....నిర్ధారణ అయింది. ఇప్పుడు కాదంటే ఎలా ?

రాధ : చందాలు వసూలు చేసేనా మీరచనల్ని ముద్రించాలని అనుకుంటూ ఉన్నామే ? మా శ్రమ అంతా వృథాయేనా ? మీరు ఆలోచించాలి.

ఉమ : మీరు పేపరు సరిగా చూసి ఉండరు. చనిపోయింది 'కాంతం' అనే హిందీ రచయిత్రు. నేను 'కాంతం'

మధు : చంపేశారు పోండి, ఆసున్నా ఇంత పనిచేసిందన్నమాట.

ఉమ : పోసీలెండి. మీరు నాకంటే చిన్నవారే అయినా, నాపేరు మీద ఉండే గౌరవం మిమ్మల్ని నిజంగా ఈ మంచి నిర్ణయాన్ని తీసుకునేట్టు చేసింది. నా ముఖమైనా తెలియని మీరు, నిజంగా నారచనలకి ప్రాణంపోసి పుస్తక రూపంలో వెలువరించాలనుకున్నారంటే నాకంతకంటే కావలసిందేముంది? ఇంతకీ నే వచ్చినపని చెప్పనేలేదుకదూ.

సుధ : పోసీ, ఇప్పుడు చెప్పండి.

ఉమ : మరేంలేదు. నాకు తెలిసిన పబ్లిషర్ ఒకాయన నా రచనల్లో కొన్నింటిని ఒక వ్యాసంగా ప్రచురించడానికి అంగీకరించారు.

మధు : చాలా సంతోషమండి ! మేం చేయాలనుకున్న పనే వారు చేయాలనుకున్నారు.

ఉమ : అప్పుడే చేశారు కూడా.

రాధ : ఏమిటి ? మాకంటే ముందుగానే ?

ఉమ : పుస్తకం మాత్రం మూడువందల పేజీలతో మూడు రంగుల ముఖచిత్రంతో బ్రహ్మాండంగా వచ్చింది.

సుధ : అప్పుడే ? ఆవిష్కరణ ఎక్కడ చేయిస్తున్నారు? ఎప్పుడు? మాకు తెలియపరిస్తే మేం తప్పకుండా వస్తాం.

ఉమ : అదేం పెట్టుకోదల్చుకోలేదు. ఆయన నాకిచ్చే రాయల్టీ రొక్కం రూపంలో ఇవ్వకుండా అందుకు బదులు రెండు వందల కాపీలిచ్చాడు.

మధు : మీరు వచ్చిన పనేమిటో ఇప్పటికైనా మాకు తెలిసిందంటారా ?

ఉమ : తెలిసే ఉండాలి. అన్ని కాపీలు నేనేం చేసుకోను చెప్పండి !

రాధ : మేం మీ అభిమానులమని మీకు తెలుసు

ఉమ : అందుకే మీదాకా వచ్చాను. మీరు సంతాపసభ ఏర్పాటు చేసుకొన్నారని విని మీ అభిమానానికి కృతజ్ఞత చెప్పుకోవాలనిపించింది.

మధు : అయితే శోభ చెప్పేసి ఉంటుంది.

ఉమ : అవునండి. అవిడే చెప్పారు. ఆవిడకీ ఒక కాపీ ఇచ్చాననుకోండి.

సుధ : అవును, రెండువందల కాపీలు మీరేం చేసుకుంటారు ?

ఉమ : అందుకే నా అభిమానులందరికీ తలోకాపీ ఇచ్చుకొంటూ వస్తున్నా. మీరు నా అభిమానులు కాబట్టి మీకు తలో కాపీ ఇవ్వమంటారా ?

మధు : ఇంకా అడుగుతున్నారా ? ఇవ్వండి. సంతోషంగా స్వీకరిస్తాం.

ఉమ : కాపీలు నా వెంటే తెచ్చాను. ఇదిగో మూడు కాపీలు. అందరికీ అందుబాటులో ఉండాలని నా అభిప్రాయం.

రాధ : అప్పుడే రచయితలకు పేరూ ప్రఖ్యాతులు వస్తాయి.

ఉమ : అందుకని పుస్తకం ఖరీదు రెండు రూపాయలు మాత్రమే పెట్టారు. మీ మూడు కాపీలకు ఆరు రూపాయలు మాత్రమే. ఇప్పుడిచ్చేస్తారా ?

సుధ : ఏమిటి, పుస్తకాలు అమ్ముకోవడానికి వచ్చారా ? చంపేరు పొండి.

మధు : సుధా, అన్నట్టు మనం సారింటికి వెళ్లాలనుకొన్నాం కదూ

సుధ : సారీ కాంతంగారూ, మేంకొంచెం బిజీగా ఉన్నాం, కాపీలు మీ దగ్గరే ఉంచండి. మళ్ళీ కల్సుకోకపోతామా ? పదవే రాధా మనకి మళ్ళీ లేటయి పోతుంది.

ఉమ : అందుకే అంటారు, చచ్చినవారి కళ్లు చారడేసి అని. చచ్చిన కళేబరాని కుండే విలువ బతికున్న మనిషికి లేదు కదా, ఔరా ! కలికాలం కదండి ! మరి నన్ను వెళ్ళిరమ్మంటారా ?

సుధ : మంచిదండి. నమస్కారం.

హాస్య బావ

సంకలనకర్త
మద్దిపట్ల వెంకటరావు
అంకాలు
చందు

